Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroista tunnustamista Euroopan unionissa koskevan asetuksen soveltamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroista tunnustamista Euroopan unionissa koskevan asetuksen soveltamisesta sekä muutettavaksi rikoslakia, omaisuuden tai todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa annettua lakia, vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annettua lakia, pakkokeinolakia ja sakon täytäntöönpanosta annettua lakia.

Lainsäädäntömuutosten tekemistä edellyttää vuonna 2018 hyväksytty asetus jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta Euroopan unionissa. Asetuksella korvataan voimassa olevat puitepäätökset vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin niiden jäsenvaltioiden osalta, joita asetus sitoo.

Asetusta täydentävänä uusi laki ei muodostaisi itsenäistä ja kattavaa sääntelykokonaisuutta, vaan sitä sovellettaisiin rinnakkain asetuksen kanssa.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 19 päivänä joulukuuta 2020, kun asetuksen soveltaminen alkaa, tai mahdollisimman pian tämän jälkeen.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ....1
YLEISPERUSTELUT....4
1 Johdanto....4
2 Nykytila....4
2.1 Lainsäädäntö....4
2.2 Kansainvälinen kehitys ja EU:n lainsäädäntö....6
2.3 Henkilötietojen suoja....7
3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset....7
4 Esityksen vaikutukset....7
5 Asian valmistelu....8
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT....10
1 Asetuksen sisältö ja sen edellyttämä kansallinen lainsäädäntö....10
I Luku Kohde, määritelmät ja soveltamisala....10
II Luku Jäädyttämispäätösten lähettäminen, tunnustaminen ja täytäntöönpano....18
III Luku Menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten lähettäminen, tunnustaminen ja täytäntöönpano....31
IV Luku Yleiset säännökset....44
V Luku Loppusäännökset....58
2 Lakiehdotusten perustelut....63
2.1 Laki jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroista tunnustamista Euroopan unionissa koskevan asetuksen soveltamisesta....63
1 luku Yleiset säännökset....63
2 luku Jäädyttämispäätöksen täytäntöönpano ja antaminen....64
3 luku Menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpano ja antaminen....68
4 luku Erinäiset säännökset....76
2.2 Rikoslaki....76
10 luku Menettämisseuraamuksista....76
2.3 Laki omaisuuden tai todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa....76
2.4 Laki vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta....77
2.5 Pakkokeinolaki....77
6 luku Vakuustakavarikko....77
7 luku Takavarikoiminen ja asiakirjan jäljentäminen....78
2.6 Laki sakon täytäntöönpanosta....78
3 Asetuksen nojalla tehtävät ilmoitukset....78
4 Voimaantulo....79
5 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys....79
LAKIEHDOTUKSET....82
1. Laki jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroista tunnustamista Euroopan unionissa koskevan asetuksen soveltamisesta....82
2. Laki rikoslain 10 luvun 2 §:n muuttamisesta....89
3. Laki omaisuuden tai todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa annetun lain muuttamisesta....90

4. Laki vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta 91
5. Laki pakkokeinolain muuttamisesta 92
6. Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta 93
LIITE 95
RINNAKKAISTEKSTIT 95
2. Laki rikoslain 10 luvun 2 §:n muuttamisesta 95
3. Laki omaisuuden tai todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa annetun lain muuttamisesta 96
4. Laki vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta 98
5. Laki pakkokeinolain muuttamisesta 99
6. Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta 101

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Esityksessä ehdotetaan täydentävää kansallista lainsäädäntöä, jota edellyttää 14 päivänä marraskuuta 2018 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1805 jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta. Asetuksen 41 artiklan mukaan sitä sovelletaan 19 päivästä joulukuuta 2020.

Asetus on kaikilta osin velvoittava ja sitä sovelletaan sellaisenaan jäsenvaltioissa perussopimusten mukaisesti. Pääsääntöisesti asetus ei edellytä erillisiä täytäntöönpanotoimia kansallisella tasolla. Asetus on voimassa sellaisenaan eikä sitä saa selittää tai täsmentää kansallisella sääntelyllä. Asetusta ei myöskään saa kirjoittaa uudelleen, eikä muutenkaan sisällyttää sen tekstiä kansalliseen lainsäädäntöön tarpeettomasti. Jos asetuksen teksti on tulkinnanvaraista, asia on ratkaistava asetuksen tulkinnalla. Tavoitteena on, että asetusta tulee soveltaa yhdenmukaisesti jäsenvaltioissa, minkä kansalliset toimet saattaisivat vaarantaa. Asetuksen soveltaminen voi kuitenkin edellyttää täydentävää kansallista lainsäädäntöä. Joskus tarve erilliselle kansalliselle täytäntöönpanolle on tulkinnanvarainen. Silloin ratkaisevaa arvioitaessa täydentävän sääntelyn tarpeellisuutta on se, voidaanko asetusta soveltaa tehokkaasti ilman täydentäviä kansallisia säännöksiä. Esityksessä ehdotetaan vain sellaisia muutoksia, joita asetuksen on katsottu edellyttävän.

Euroopan unionin rikosprosessuaalisen yhteistyön alalla on jo nykyään voimassa puitepäätökset vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin. Puitepäätös omaisuuden tai todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa (2003/577/YOS, jäljempänä *jäädyttämispuitepäätös*) mahdollistaa osaltaan yhdessä jäsenvaltiossa tehdyn jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanon siinä toisessa jäsenvaltiossa, jossa jäädytettävää omaisuutta on. Puitepäätös vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin (2006/783/YOS, jäljempänä *konfiskaatiopuitepäätös*) puolestaan koskee yhdessä jäsenvaltiossa annetun konfiskaatiotuomion lähettämistä pantavaksi täytäntöön toisessa jäsenvaltiossa, jossa menettämisseuraamuksen kohteena olevaa omaisuutta on. Mainitut puitepäätökset vastaavat sisällöllisesti pitkälti asetuksen sisältöä.

Asetuksella korvataan 19 päivästä joulukuuta 2020 mainitut puitepäätökset niiden jäsenvaltioiden välisessä yhteistyössä, joita asetus sitoo. Jäädyttämistä koskevien päätösten osalta asetus kuitenkin koskee vain jäädyttämistä myöhemmin tuomittavan menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoa varten. Todistusaineiston jäädyttämistä puolestaan koskee vuonna 2014 hyväksytty direktiivi rikosasioita koskevasta eurooppalaisesta tutkintamääräyksestä (2014/41/EU).

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö

Edellä todetun mukaisesti Euroopan unionin rikosprosessuaalisen yhteistyön alalla on jo nykyään voimassa puitepäätökset vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin. Kansallisessa lainsäädännössä puitepäätökset on pantu täytäntöön erityisesti omaisuuden tai todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa annetulla lailla (540/2005, jäljempänä *jäädyttämislaki*) ja vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetulla lailla (222/2008,

jäljempänä *menettämisseuraamuslaki*). Jäädyttämispuitepäätöksen osalta on myös annettu valtioneuvoston asetus omaisuuden tai todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa (836/2005, jäljempänä *jäädyttämisasetus*).

Jäädyttämislaki sisältää kattavat säännökset jäädyttämispuitepäätöksen kansallisesta täytäntöönpanosta. Jäädyttämislain 1 §:n mukaan kyseisen lain mukaisesti pannaan Suomessa täytäntöön omaisuuden tai todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa annetussa neuvoston puitepäätöksessä (2003/577/YOS) tarkoitettu toisen Euroopan unionin jäsenvaltion oikeusviranomaisen tekemä jäädyttämispäätös tai lähetetään Suomen oikeusviranomaisen tekemä jäädyttämispäätös täytäntöön pantavaksi toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon.

Jäädyttämislain 2 §:n 1 momentin mukaan jäädyttämispäätöksellä tarkoitetaan Euroopan unionin jäsenvaltion toimivaltaisen oikeusviranomaisen rikosasiassa tekemää päätöstä, jolla pyritään estämään väliaikaisesti sellaisen omaisuuden tuhoaminen, muuntaminen, liikuttaminen, siirtäminen tai luovuttaminen, joka voitaisiin tuomita tai on tuomittu menetetyksi. Pykälän 2 momentin mukaan Suomen ollessa jäädyttämispäätöksen lähettävä valtio jäädyttämispäätöksellä tarkoitetaan pakkokeinolain (806/2011) 6 luvussa tarkoitettua tuomioistuimen määräämää vakuustakavarikkoa, syyttäjän määräämää väliaikaista vakuustakavarikkoa tai 7 luvussa tarkoitettua tuomioistuimen tai syyttäjän määräämää takavarikkoa 1 momentissa tarkoitetuissa asioissa. Jäädyttämislain 9 §:n 1 momentin mukaan toisen EU:n jäsenvaltion Suomeen toimittama jäädyttämispäätös pannaan vastaavasti täytäntöön vakuustakavarikosta tai takavarikosta säädetyssä järjestyksessä. Lain 10 §:n 1 momentin mukaan täytäntöönpanoa koskeva päätös tulee toimittaa joko kihlakunnanvoudille tai esitutkintaviranomaiselle täytäntöönpanoa varten. Vakuustakavarikon osalta täytäntöönpano tapahtuu soveltuvin osin siten kuin ulosottokaaressa (705/2007) säädetään ja takavarikon osalta täytäntöönpano tapahtuu soveltuvin osin siten kuin pakkokeinolaissa säädetään.

Asetuksella korvataan jäädyttämislaissa tarkoitettu jäädyttämispuitepäätös niiden jäsenvaltioiden välisessä yhteistyössä, joita asetus sitoo. Jäädyttämistä koskevien päätösten osalta asetus edellä todetun mukaisesti koskee vain jäädyttämistä myöhemmin tuomittavan menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoa varten. Kuten edellä on todettu, todistusaineiston jäädyttämistä puolestaan koskee direktiivi rikosasioita koskevasta eurooppalaisesta tutkintamääräyksestä (2014/41/EU, jäljempänä *tutkintamääräysdirektiivi*). Kyseinen direktiivi on pantu kansallisesti täytäntöön rikosasioita koskevaa eurooppalaista tutkintamääräystä koskevan direktiivin täytäntöönpanosta annetulla lailla (430/2017, jäljempänä *tutkintamääräyslaki*).

Menettämisseuraamuslain 1 §:n mukaan puitepäätöksen 2006/783/YOS lainsäädännön alaan kuuluvat säännökset ovat lakina noudatettavia, jollei kyseisestä laista muuta johdu. Menettämisseuraamuksia koskevan puitepäätöksen säännökset ovat näin ollen Suomessa sellaisenaan lakina noudatettavia. Lain 2 §:n 1 momentin mukaan kyseisen lain ja puitepäätöksen mukaisesti 1) pannaan Suomessa täytäntöön puitepäätöksessä tarkoitettu toisen Euroopan unionin jäsenvaltion tuomioistuimen tekemä ja puitepäätöksen mukaisesti lähettämä päätös; sekä 2) lähetetään Suomen tuomioistuimen päätös täytäntöönpantavaksi toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon.

Menettämisseuraamuslain 4 §:n 1 momentin mukaan toisen jäsenvaltion tuomioistuimen 2 §:ssä tarkoitettu päätös pannaan täytäntöön Suomen lain mukaan ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) mukaisessa järjestyksessä. Asetuksella korvataan menettämisseuraamuslaissa tarkoitettu puitepäätös niiden jäsenvaltioiden välisessä yhteistyössä, joita asetus sitoo.

Menettämisseuraamuksia koskevat aineelliset säännökset sisältyvät rikoslain (39/1889) 10 lukuun. Menettämisseuraamuksia koskevaa sääntelyä sisältyy myös oikeudenkäynnistä rikosasioissa annettuun lakiin (689/1997) sekä oikeudenkäymiskaareen.

Menettämisseuraamusten osalta keskeistä kansainvälistä yhteistyötä koskevaa sääntelyä sisältyy myös kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annettuun lakiin (21/1987, jäljempänä *yhteistoimintalaki*) ja kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanosta annettuun asetukseen (22/1987). Pohjoismaiden osalta yhteistyötä koskevat säännökset sisältyvät Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa annettuun lakiin (326/1963, jäljempänä *pohjoismainen yhteistoimintalaki*) sekä kyseisen lain täytäntöönpanosta annettuun asetukseen (620/1964).

2.2 Kansainvälinen kehitys ja EU:n lainsäädäntö

Asetuksen sisältöä ja sen edellyttämää kansallista lainsäädäntöä selostetaan esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Asetukseen liittyvän aineellisen sääntelyn kannalta merkityksellinen on erityisesti 3 päivänä huhtikuuta 2014 hyväksytty direktiivi 2014/42/EU rikoksentekovälineiden ja rikoshyödyn jäädyttämisestä ja menetetyksi tuomitsemisesta Euroopan unionissa (jäljempänä *aineellinen konfiskaatiodirektiivi*), jolla laajennettiin jäsenvaltioiden kansallisia velvoitteita rikoksentekovälineiden ja rikoshyödyn jäädyttämisessä sekä menetetyksi tuomitsemisessa. Direktiivin 1 artiklan mukaan direktiivissä vahvistetaan vähimmäissäännöt, joiden nojalla omaisuus voidaan jäädyttää sen mahdollista myöhempää menetetyksi tuomitsemista varten tai tuomita menetetyksi rikosasiassa. Direktiivi ei vaikuta menettelyihin, joita jäsenvaltiot voivat käyttää tuomitakseen menetetyksi kyseessä olevan omaisuuden. Direktiivin johdosta on muutettu erityisesti rikoslain menettämisseuraamuksia koskevaa 10 lukua.

Lisäksi asetuksen sääntelyalalla on voimassa useita muita kansalliseen sääntelyyn vaikuttaneita kansainvälisiä velvoitteita. Ensinnäkin vuonna 2001 on hyväksytty neuvoston puitepäätös 2001/500/YOS rahanpesusta, rikoksentekovälineiden ja rikoksen tuottaman hyödyn tunnistamisesta, jäljittämisestä, jäädyttämisestä tai takavarikoimisesta ja menetetyksi tuomitsemisesta. Edellä mainittu aineellinen konfiskaatiodirektiivi on korvannut kyseisen puitepäätöksen 1 artiklan a alakohdan ja sen 3 ja 4 artiklan.

Lisäksi merkityksellinen on rikoksen tuottaman hyödyn rahanpesua, etsintää, takavarikkoa ja menetetyksi tuomitsemista koskeva Euroopan neuvoston vuoden 1990 yleissopimus (SopS 53/1994, jäljempänä *vuoden 1990 rahanpesusopimus*), jossa on muun ohella määritelmät rikoksen tuottamasta hyödystä ja menetetyksi tuomitsemisesta sekä määräyksiä kansainvälisestä yhteistyöstä. Kyseinen yleissopimus on tullut Suomessa voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1994.

Euroopan neuvoston sääntelyn osalta on lisäksi tehty rikoksen tuottaman hyödyn rahanpesua, etsintää, takavarikkoa ja menetetyksi tuomitsemista ja terrorismin rahoittamista koskeva Euroopan neuvoston yleissopimus (jäljempänä *vuoden 2005 yleissopimus*), jota Suomi ei ole saattanut kansallisesti voimaan. Suomi on saattanut kansallisesti voimaan kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen (jäljempänä *Palermon sopimus*), joka sisältää joiltakin osin pitkälti yhtenevää sääntelyä vuoden 2005 yleissopimuksen kanssa. Palermon sopimusta hyväksyttäessä ei tehty kansallisia lainmuutoksia menettämisseuraamuksia koskevan sääntelyn osalta.

2.3 Henkilötietojen suoja

Asetuksen soveltaminen edellyttää henkilötietojen käsittelyä, sillä yhteistyössä vaihdetaan henkilötietoja. Asetuksen mukaiseen yhteistyöhön sovellettaisiin henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annettua lakia (1054/2018). Jäädyttämispäätösten osalta kyseessä voidaan katsoa olevan kyse mainitun lain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetusta muusta rikokseen liittyvästä syyttäjän toiminnasta sekä 3 kohdassa tarkoitetusta rikosasian käsittelemisestä tuomioistuimessa. Menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten osalta kyseessä voidaan katsoa olevan kyse 4 kohdassa tarkoitetusta rikosoikeudellisen seuraamuksen täytäntöönpanemisesta.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetulla lainsäädännöllä on tarkoitus täydentää asetuksen säännöksiä siltä osin kuin se on välttämätöntä. Tavoitteena on, että jäsenvaltioiden välinen rikosoikeudellinen yhteistyö asetuksen alalla tehostuisi entisestään. Lisäksi erityisenä tavoitteena on, että rikoksen asianomistajan asema turvattaisiin asetuksen mahdollistamalla tavalla mahdollisimman hyvin.

Esityksessä ehdotetaan ensinnäkin säädettäväksi laki jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroista tunnustamista Euroopan unionissa koskevan asetuksen soveltamisesta (jäljempänä *soveltamista koskeva laki*). Asetusta täydentävänä laki ei muodostaisi itsenäistä ja kattavaa sääntelykokonaisuutta, vaan sitä sovellettaisiin rinnakkain asetuksen kanssa. Ehdotettu soveltamista koskeva laki sisältäisi säännöksiä muun muassa toimivaltaisista viranomaisista, jäädyttämispäätöksen ja menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanosta päättämisestä ja täytäntöönpanosta sekä muutoksenhausta jäädyttämispäätösten ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeviin päätöksiin. Ehdotettu laki sisältäisi myös asianomistajan asemaa turvaavan säännöksen päätöksen tekemisestä omaisuuden palauttamisesta loukatulle tai loukatulle suoritettavasta korvauksesta.

Esityksessä ehdotetaan myös asetuksesta johtuvia muutoksia rikoslakiin, omaisuuden tai todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa annettuun lakiin, vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annettuun lakiin, pakkokeinolakiin ja sakon täytäntöönpanosta annettuun lakiin.

4 Esityksen vaikutukset

Asetus perustuu pitkälti voimassa olevien puitepäätösten vastaavaan sääntelyyn, vaikka tiettyjä erojakin on. Esityksen mukaan myös kansallisesti noudatettaisiin pitkälti nykytilaa vastaavia ratkaisuja, jotka tarpeen mukaan vahvistettaisiin asetusta täydentävässä lainsäädännössä. Keskeisenä erona voimassa olevaan tilanteeseen on, että yhdessä asetuksessa säänneltäisiin sekä jäädyttämis- että menettämisseuraamustilanteita kahden erillisen säädöksen sijaan. Lisäksi asetus on voimassa olevien puitepäätösten sijaan suoraan sovellettavaa oikeutta. Viimeksi mainitun seikan merkitystä kansallisesti menettämisseuraamusten osalta vähentää, että niitä koskevan puitepäätöksen säännökset ovat jo nykyäänkin olleet sellaisinaan lakina noudatettavia. Tästä huolimatta järjestelmä jäsenvaltioiden välillä selkiintyy, koska asetuksen mukaisessa yhteistyössä sovellettavana olisi vain yksi asetus ja tätä täydentävä kansallinen lainsäädäntö, jonka ei tulisi miltään osin poiketa asetuksen mukaisesta sääntelystä.

Asetus jossain määrin laajentaa nykyisestä jäsenvaltioiden velvoitteita panna täytäntöön toisissa jäsenvaltioissa annettuja jäädyttämis- ja menettämisseuraamuspäätöksiä. Asetuksella ja siitä aiheutuvilla muutoksilla parannetaan mahdollisuuksia puuttua rikoshyötyyn rajat ylittävässä yhteistyössä ja saada rikollisella toiminnalla hankittuja varoja tuomituksi valtiolle nykyistä tehokkaammin. Lisäksi niillä parannetaan rikosten asianomistajien asemaa rajat ylittävissä menettelyissä. Asetuksessa viranomaisille asetetut yhteydenpito- ja konsultointivelvoitteet voivat myös osaltaan nopeuttaa näiden välistä yhteistyötä. Ehdotettavilla lainsäädäntömuutoksilla varmistetaan asetuksen mukainen tehokas toiminta ja siten helpotetaan jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä rikoshyödyn takaisinsaamiseksi.

Suomeen on saapunut täytäntöönpantavaksi jäädyttämispuitepäätöksen mukaisia päätöksiä vuosittain noin 1–9. Suomesta toiseen jäsenvaltioon täytäntöönpanoa varten lähetetyistä päätöksistä ei ole saatavissa tilastotietoja. Konfiskaatiopuitepäätöksen mukaisia päätöksiä on saapunut Suomeen täytäntöönpantavaksi vuosittain 0–1. Suomesta toiseen jäsenvaltioon on lähetetty täytäntöönpantavaksi vuosittain noin 1–32 päätöstä. Asetus ja siitä aiheutuvat muutokset tulevat todennäköisesti lisäämään rajat ylittävää yhteistyötä ja tästä johtuen jossakin määrin lisäämään myös toimivaltaisten viranomaisten yhteistyöstä johtuvia kustannuksia. Lisäksi toimivaltaisille viranomaisille seuraa asetuksesta jossakin määrin uusia tehtäviä liittyen erityisesti asianomistajien aseman parempaan huomioimiseen ja päätösten tiedoksiantamista sekä kolmansien henkilöiden oikeussuojaa koskevaan sääntelyyn. Lisäksi aikaisempaa laajemmat yhteydenpito- ja tilastointivelvoitteet saattavat lisätä toimivaltaisten viranomaisten työtä. Uusien tehtävien arvioidaan lähinnä kohdentuvan Oikeusrekisterikeskukselle ja aiheutuvan tämän hetken arvion mukaan todennäköisimmin erityisesti asetuksen 30 artiklan mukaisesta asianomistajia koskeviin omaisuuden palauttamista tai vahingonkorvausta koskeviin päätöksiin liittyvästä uudesta yhteistyöstä.

Asetuksen ja ehdotettavien lainsäädäntömuutosten johdosta saattaa aiheutua jonkin verran kertaluonteisia kustannuksia toimivaltaisten viranomaisten henkilöstön kouluttamisesta. Näitä ei kuitenkaan ole arvioitu merkittäviksi.

Esityksen mukaisista muutoksista aiheutuvat kustannukset katetaan valtiontalouden kehyspäätösten ja valtion talousarvioiden mukaisten määrärahojen ja henkilötyövuosimäärien puitteissa. Tarvittavista lisäresursseista päätetään talousarviopäätöksin.

5 Asian valmistelu

Asetuksen neuvotteluvaiheessa valtioneuvosto on lähettänyt eduskunnalle kirjelmän U 2/2017 vp. Eduskunnan lakivaliokunta on antanut kirjelmästä lausunnon LaVL 6/2017 vp.

Asetuksen tultua hyväksytyksi syksyllä 2018 oikeusministeriössä on laadittu luonnos hallituksen esitykseksi. Luonnosta laadittaessa on kuultu sisäministeriötä, Valtakunnansyyttäjänvirastoa, Oikeusrekisterikeskusta, Valtakunnanvoudinvirastoa, Helsingin käräjäoikeutta ja Poliisihallitusta.

Luonnoksen valmistuttua oikeusministeriö pyysi siitä lausuntoa 25 taholta. Lisäksi korkeimmalle oikeudelle varattiin tilaisuus lausua luonnoksesta. Lausuntoja saatiin 15. Lausunnonantajia olivat Oikeuskanslerinvirasto, Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia, sisäministeriön rajavartio-osasto, Turun hovioikeus, Helsingin käräjäoikeus, Pirkanmaan käräjäoikeus, Oikeusrekisterikeskus, Valtakunnansyyttäjänvirasto, Poliisihallitus, Verohallinto, Keskusrikospoliisi, Helsingin syyttäjänvirasto, Suomen Asianajajaliitto, Suomen lakimiesliitto ry ja professori Juha Raitio. Esitykseen on tehty joitakin tarkistuksia lausuntopalautteen perusteella.

Erityisesti Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian ja Valtakunnansyyttäjänviraston lausunnossa on kiinnitetty huomiota esitysluonnoksessa olleeseen ehdotukseen rikoslain 10 luvun 2 §:n 7 momentin muuttamisesta. Ehdotuksen sopivuutta kotimaiseen oikeusjärjestykseen on pidetty epäselvänä ja sen soveltamisessa on nähty käytännön ongelmia. Esityksen sisältöä on tämän johdosta muutettu.

Lisäksi lausunnoissa on muun muassa kiinnitetty huomiota valitusmenettelyä koskevaan sääntelyyn, joka koskee menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevaa päätöstä. Esityksessä ei kuitenkaan ole tehty tätä koskevia muutoksia, sillä menettely on haluttu pitää yhdenmukaisena menettämisseuraamuslain säännösten kanssa.

Keskusrikospoliisi on lausunnossaan esittänyt, että jäädyttämispäätöksen osalta päätöksen antava viranomainen määriteltäisiin asetuksen 2 artiklan 8 kohdan a alakohdan ii alakohdan mukaisesti siten, että toimivaltainen viranomainen olisi pidättämiseen oikeutettu virkamies, jolla on tutkinnanjohtajan toimivaltuudet poliisissa, Tullissa tai Rajavartiolaitoksessa. Tämä tarkoittaisi asetuksen mukaan, että tuomarin, tuomioistuimen tai yleisen syyttäjän olisi vahvistettava annettu päätös. Valtakunnansyyttäjänvirasto on sitä vastoin lausunnossaan katsonut, että esitysluonnoksen 5 §:n 1 momentissa ehdotettu ratkaisu, jonka mukaan jäädyttämispäätöksen antava viranomainen olisi syyttäjä tai tuomioistuin, on oikea. Esityksen sisältöä ei ole tältä osin muutettu asetuksen 2 artiklaa koskevissa perusteluissa esitetyn nojalla.

Sekä Valtakunnansyyttäjänvirasto että keskusrikospoliisi ovat lausunnossaan kiinnittäneet huomiota asetuksen 18 artiklan 5 kohtaan, jonka mukaan jos päätöksen antava viranomainen on antanut menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen mutta ei jäädyttämispäätöstä, täytäntöönpanoviranomainen voi päättää jäädyttää kyseisen omaisuuden omasta aloitteestaan kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti. Keskusrikospoliisi ja Valtakunnansyyttäjänvirasto ovat katsoneet, että näin tulisi voida toimia myös Suomessa. Kansallinen lainsäädäntö ei sisällä säännöksiä kohdassa tarkoitetusta omasta aloitteesta tapahtuvasta jäädyttämisestä. Esityksen sisältöä on tältä osin muutettu siten, että omasta aloitteesta tapahtuva jäädyttäminen olisi mahdollista. Valtakunnansyyttäjänvirasto on lisäksi katsonut, että asetus edellyttäisi mahdollisuutta antaa Suomessa jäädyttämispäätös Suomessa annetun lainvoimaisen konfiskaatiotuomion jälkeen. Kuten jäljempänä 7 artiklaa ja 18 artiklan 5 kohtaa koskevissa perusteluissa on todettu, kansallisten päätösten osalta Suomen järjestelmässä uusista jäädyttämistoimista päättäminen ei ole mahdollista lainvoimaisen menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen antamisen jälkeen, vaan täytäntöönpanotoimet suoritettaisiin sakon täytäntöönpanosta annetun lain mukaisessa järjestyksessä. Esityksessä ei ole pidetty perusteltuna, että asetuksen voimaantulon johdosta ryhdyttäisiin muuttamaan kansallisen lainsäädännön perusratkaisuja, jota asetuksen ei voida katsoa edellyttävän. Tämän johdosta esityksen sisältöä ei ole tältä osin muutettu. Esitystä on kuitenkin muutettu siltä osin, että toisen jäsenvaltion toimittaman jäädyttämispäätöksen perusteella Suomessa voitaisiin tehdä sen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva päätös, vaikka toisessa jäsenvaltiossa olisi annettu menettämisseuraamusta koskeva lainvoimainen päätös.

Jossain lausunnoissa on pyydetty kansallisessa laissa tarkentamaan tai toistamaan asetuksen sisältämiä velvoitteita tai antamaan asetuksen sisältöä koskevia tulkintaohjeita, mutta tätä ei kaikilta osin ole pidetty mahdollisena ottaen huomioon asetuksen luonne EU-oikeudellisena säädöksenä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Asetuksen sisältö ja sen edellyttämä kansallinen lainsäädäntö

I Luku Kohde, määritelmät ja soveltamisala

1 artikla **Kohde**

Artiklan *1 kohdan* mukaan asetuksessa vahvistetaan säännöt, joiden mukaisesti jäsenvaltio tunnustaa ja panee täytäntöön alueellaan toisen jäsenvaltion rikosoikeudellisen menettelyn yhteydessä antaman jäädyttämispäätöksen tai menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen.

Artiklan *2 kohdan* mukaan asetus ei muuta velvoitetta noudattaa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa taattuja perusoikeuksia ja oikeudellisia perusperiaatteita.

Artiklan *3 kohdan* mukaan päätöksen antavien viranomaisten on varmistettava jäädyttämispäätöstä tai menetetyksi tuomitsemista koskevaa päätöstä antaessaan, että tarpeellisuus- ja suhteellisuusperiaatteita noudatetaan.

Artiklan *4 kohdan* mukaan asetusta ei sovelleta sellaisiin jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin, jotka on annettu yksityisoikeudellisissa tai hallinnollisissa menettelyissä.

Artiklan 1 ja 4 kohta määrittelevät asetuksen soveltamisalaa, eikä niiden voida katsoa edellyttävän täydentävää kansallista lainsäädäntöä. Säännösten mukaan asetusta sovelletaan vain rikosoikeudellisen menettelyn yhteydessä annettuihin päätöksiin. Myöskään artiklan 2 kohdan ei voida katsoa edellyttävän täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

Artiklan 3 kohdan velvoite tarpeellisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden noudattamisesta koskee jäädyttämis- tai menetetyksi tuomitsemista koskevaa päätöstä antavaa viranomaista päätöksen antavassa valtiossa. Kuten edellä on todettu, jäädyttämislain 2 §:n 2 momentin mukaan Suomen ollessa jäädyttämispäätöksen lähettävä valtio jäädyttämispäätöksellä tarkoitetaan pakkokeinolain 6 luvussa tarkoitettua tuomioistuimen määräämää vakuustakavarikkoa, syyttäjän määräämää väliaikaista vakuustakavarikkoa tai 7 luvussa tarkoitettua tuomioistuimen tai syyttäjän määräämää takavarikkoa pykälän 1 momentissa tarkoitetuissa asioissa. Määritelmää ei ehdoteta esityksessä muutettavaksi, vaan vastaava määritelmä ehdotetaan asetuksen osalta otettavaksi soveltamista koskevaan lakiin (4 §). Pakkokeinolain suhteellisuusperiaatetta koskevan 1 luvun 2 §:n mukaan pakkokeinoja saadaan käyttää vain, jos pakkokeinon käyttöä voidaan pitää puolustettavana ottaen huomioon tutkittavana olevan rikoksen törkeys, rikoksen selvittämisen tärkeys sekä rikoksesta epäillylle tai muille pakkokeinon käytöstä aiheutuva oikeuksien loukkaaminen ja muut asiaan vaikuttavat seikat. Menettämisseuraamusten osalta keskeinen on tässä suhteessa rikoslain 10 luvun 10 §:n 1 momentti, jonka mukaan menettämisseuraamus saadaan jättää tuomitsematta, jos 1) hyöty taikka esineen tai omaisuuden arvo on vähäinen; 2) tekijä jätetään rangaistukseen tuomitsematta lain 6 luvun 12 §:n tai muun vastaavan lainkohdan nojalla; tai 3) menettämisseuraamuksen tuomitseminen olisi kohtuutonta ottaen huomioon rikoksen ja esineen tai omaisuuden laatu, vastaajan taloudellinen asema sekä muut olosuhteet. Pykälän 2 momentin mukaan menettämisseuraamus voidaan 1 momentissa mainituilla edellytyksillä määrätä koskemaan esineen tai omaisuuden sijasta sen arvoa taikka vain osaa esineestä tai omaisuudesta tai sen arvosta. Menetetyksi voidaan niin ikään tuomita osa sekä esineestä tai omaisuudesta että sen arvosta. Menetetyksi voidaan tuomita myös osa hyödystä.

Kansallisen lainsäädännön voidaan katsoa sisällöltään olevan yhteensopiva asetuksen 1 artiklan 3 kohdan kanssa, eikä kohta edellytä kansallisen lainsäädännön asiasisältöistä muuttamista.

2 Artikla **Määritelmät**

Artikla sisältää asetuksessa käytetyt määritelmät. Artiklan *1 kohdan* mukaan asetuksessa *jäädyttämispäätöksellä* tarkoitetaan päätöksen antavan viranomaisen antamaa tai vahvistamaa päätöstä, jonka tarkoituksena on estää omaisuuden tuhoaminen, muuntaminen, liikuttaminen, siirtäminen tai luovuttaminen sen mahdollista myöhempää menetetyksi tuomitsemista varten. Kohta vastaa asiallisesti jäädyttämispuitepäätöksen 2 artiklan c kohdan sisältöä.

Suomen lainsäädännössä jäädyttämispäätöksellä tarkoitetaan edellä 1 artiklaa koskevissa perusteluissa todetun mukaisesti jäädyttämislain 2 §:n 2 momentin mukaan pakkokeinolain 6 luvussa tarkoitettua tuomioistuimen määräämää vakuustakavarikkoa, syyttäjän määräämää väliaikaista vakuustakavarikkoa tai 7 luvussa tarkoitettua tuomioistuimen tai syyttäjän määräämää takavarikkoa. Kuten edellä on todettu, määritelmää ei ehdoteta esityksessä muutettavaksi, vaan vastaava määritelmä ehdotetaan asetuksen osalta otettavaksi soveltamista koskevaan lakiin (4 §). Ehdotettu määritelmä olisi 1 kohdan edellytysten mukainen.

Ehdotettu säännös määrittelisi, minkälainen päätös asetuksen perusteella voidaan toimittaa Suomesta täytäntöönpantavaksi toiseen jäsenvaltioon. Koska kyse on suoraan sovellettavasta asetuksesta, perusteltuna ei voitaisi pitää, että kansallisesti pyrittäisiin määrittelemään sellainen toisen jäsenvaltion tekemä jäädyttämispäätös, joka voitaisiin panna Suomessa asetuksen mukaisesti täytäntöön. Tämän sijaan arvioinnissa tulisi ottaa huomioon, että kyseinen päätös on asetuksen mukainen.

Artiklan *2 kohdan* mukaan *menetetyksi tuomitsemista koskevalla päätöksellä* tai *päätöksellä menetetyksi tuomitsemisesta* tarkoitetaan tuomioistuimen oikeudenkäynnissä rikoksen perusteella määräämää lopullista seuraamusta tai toimenpidettä, jonka tuloksena omaisuus otetaan lopullisesti pois luonnolliselta henkilöltä tai oikeushenkilöltä. Kohta vastaa konfiskaatiopuitepäätöksen 2 artiklan c kohdan sisältöä. Kohdan mukaan asetuksen soveltamisalaan kuuluvat vain tuomioistuimen määräämät menettämisseuraamukset. Asetuksen soveltamisalaan eivät kuulu sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain (754/2010) nojalla määrätyt menettämisseuraamukset. Kohdan mukaan päätösten tulisi olla lopullisia eli lainvoimaisia.

Kohdan kannalta merkitystä on artiklan *3 kohdalla*, jonka mukaan *omaisuudella* tarkoitetaan asetuksessa kaikkea aineellista tai aineetonta, irtainta tai kiinteää omaisuutta ja oikeudellisia asiakirjoja ja välineitä, joilla todistetaan omistusoikeus tai muu oikeus tällaiseen omaisuuteen, joka päätöksen antavan viranomaisen mukaan a) on rikoshyötyä tai tällaisen hyödyn arvoa joko kokonaan tai osittain vastaavaa omaisuutta, b) muodostaa tällaisen rikoksen tekovälineen tai vastaa tällaisen tekovälineen arvoa, c) on tuomittava menetetyksi, koska päätöksen antavassa jäsenvaltiossa sovelletaan aineellisessa konfiskaatiodirektiivissä tarkoitettuja menetetyksi tuomitsemista koskevia valtuuksia, tai d) on tuomittava rikokseen liittyvien menettelyjen seurauksena menetetyksi päätöksen antavan valtion lainsäädännön mukaisten, menetetyksi tuomitsemista koskeviin valtuuksiin liittyvien muiden säännösten, ilman lopullista tuomiota tapahtuva menetetyksi tuomitseminen mukaan lukien, nojalla.

Kyseisen määritelmän kannalta merkitystä on vastaavasti artiklan 4 ja 5 kohdalla. Artiklan *4 kohdan* mukaan *rikoshyödyllä* tarkoitetaan rikoksen välittömästi tai välillisesti tuottamaa talou-

dellista etua, joka muodostuu mistä tahansa omaisuudesta ja johon kuuluvat minkä tahansa rikoksen välittömästi tuottaman hyödyn myöhempi uudelleensijoittaminen tai muuntaminen ja mitkä tahansa taloudellista arvoa omaavat edut.

Artiklan *5 kohdan* mukaan *rikoksentekovälineillä* tarkoitetaan omaisuutta, jota on käytetty tai aiotaan käyttää kokonaan tai osittain rikoksen tekemiseen millä tavalla tahansa.

Rikoslain 10 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan menettämisseuraamuksen määräämisen edellytyksenä on laissa rangaistavaksi säädetty teko (*rikos*). Pykälän 2 momentin mukaan menettämisseuraamuksen määrääminen voi perustua myös rangaistavaksi säädettyyn tekoon, jonka tekijä ei teon hetkellä ole täyttänyt viittätoista vuotta tai on syyntakeeton taikka jonka tekijä on rangaistusvastuusta vapaa taikka josta oikeushenkilö voidaan tuomita rangaistukseen, vaikkei rikoksentekijää saada selville tai muusta syystä tuomita rangaistukseen. Pykälän 3 momentin mukaan menettämisseuraamus voidaan määrätä, jos menettämisseuraamuksen perustavasta rikoksesta tai rangaistavaksi säädetystä teosta esitetään rikoksesta tuomitsemiseen riittävä näyttö, vaikka rikoksen tai teon tekijää ei saada selville tai häntä vastaan ei nosteta syytettä tai tuomita rangaistukseen. Pykälä on merkityksellinen edellä mainitun artiklan 2 kohdan kannalta.

Artiklan 3 kohdan sisältämän omaisuuden määritelmän osalta merkitystä on rikoslain 10 luvun 2–5 ja 5 a §:llä. Rikoslain 10 luvussa ei määritellä omaisuutta, mutta sen on tulkittu kattavan sekä aineellisen että aineettoman omaisuuden (HE 4/2016 vp, s. 10). Kohdan alkuosan määritelmä vastaa aineellisen konfiskaatiodirektiivin 2 artiklan 2 kohdan määritelmää, joka vastaa rikoslain asiaa koskevaa sääntelyä. Lisäksi kohta pitkälti vastaa konfiskaatiopuitepäätöksen 2 artiklan d kohdan sääntelyä. Erona sääntelyiden välillä on lähinnä se, että artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaan omaisuudella voidaan tarkoittaa myös rikoksentekovälineen arvoa vastaavaa omaisuutta. Lisäksi artiklan 3 kohdan d alakohtaan on konfiskaatiopuitepäätöksen määritelmään verrattuna lisätty esimerkinomainen viittaus ilman lopullista tuomiota tapahtuvaan menetetyksi tuomitsemiseen.

Olennaista omaisuuden määritelmän kannalta merkityksellisten kansallisten säännösten osalta on, että asetuksessa on edellä mainitun 1 artiklan 1 kohdan mukaisesti kysymys säännöistä, joiden mukaisesti jäsenvaltio tunnustaa ja panee täytäntöön alueellaan toisen jäsenvaltion rikosoikeudellisen menettelyn yhteydessä antaman jäädyttämispäätöksen tai menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen. Siten määritelmän merkitys on yhtäältä siinä, että kansallisten toiseen jäsenvaltioon täytäntöön pantavaksi toimitettavien menettämisseuraamusta koskevien päätösten tulee olla määritelmän mukaisia ja toisaalta siinä, että määritelmä rajoittaa Suomeen täytäntöönpantavaksi lähetettävien päätösten alaa.

Artiklaa ja erityisesti sen 3 kohdan c ja d alakohtaa on selvennetty asetuksen johdanto-osan 13 kappaleessa. Sen mukaan asetusta olisi sovellettava kaikkiin jäädyttämispäätöksiin ja kaikkiin menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin, jotka on annettu rikosoikeudellisissa menettelyissä. Rikosoikeudellinen menettely on autonominen käsite unionin lainsäädännössä, sellaisena kuin Euroopan unionin tuomioistuin sitä tulkitsee, sanotun kuitenkaan rajoittamatta Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön soveltamista. Ilmaisun tulisi näin ollen kattaa kaiken tyyppiset rikokseen liittyvien menettelyjen seurauksena annetut jäädyttämispäätökset ja menetetyksi tuomitsemista koskevat päätökset, ei vain aineellisen konfiskaatiodirektiivin soveltamisalaan kuuluvia päätöksiä. Se kattaa myös muun tyyppiset päätökset, jotka on annettu ilman lopullista tuomiota. Vaikka tällaisia päätöksiä ei mahdollisesti tunneta jäsenvaltion oikeusjärjestelmässä, asianomaisen jäsenvaltion olisi voitava tunnustaa ja panna täytäntöön tällainen päätös, joka on jonkin toisen jäsenvaltion antama. Rikosoikeudellinen menettely voi

kattaa myös poliisin ja muiden lainvalvontaviranomaisten suorittamat rikostutkinnat. Yksityisoikeudellisissa tai hallinnollisissa menettelyissä annettujen jäädyttämispäätösten ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten ei olisi kuuluttava asetuksen soveltamisalaa.

Samoja säännöksiä selventää myös johdanto-osan 14 kappale, jonka mukaan asetuksen olisi katettava sekä sellaiset jäädyttämispäätökset ja menetetyksi tuomitsemista koskevat päätökset, jotka liittyvät aineellisen konfiskaatiodirektiivin soveltamisalaan kuuluviin rikoksiin, että muihin rikoksiin liittyvät jäädyttämispäätökset ja menetetyksi tuomitsemista koskevat päätökset. Asetuksen soveltamisalaan kuuluvia rikoksia ei sen vuoksi pitäisi rajoittaa ainoastaan erityisen vakaviin rajat ylittäviin rikoksiin, koska Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 82 artiklassa ei edellytetä, että rikosasioissa annettujen tuomioiden vastavuoroista tunnustamista koskevien sääntöjen ja menettelyjen vahvistamista koskevissa toimenpiteissä sovellettaisiin tällaista rajoitusta.

Johdanto-osan 13 ja 14 kappaleen voidaan katsoa selventävän artiklan 3 kohdan c ja d alakohdan osalta, että asetusta sovelletaan c alakohdan mukaisesti aineellisen konfiskaatiodirektiivin mukaisiin menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin, mutta d alakohdan mukaisesti myös kaikkiin muihin rikokseen liittyvien menettelyjen seurauksena valtion lainsäädännön mukaisesti annettuihin menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin mukaan lukien päätökset, jotka on annettu ilman lopullista tuomiota. Lisäksi asetus kattaa myös muut kuin aineellisen konfiskaatiodirektiivin soveltamisalaan kuuluvat rikokset. Tällä asetuksen sääntelyllä on merkitystä myös voimassa olevan lainsäädännön osalta, sillä aineellinen konfiskaatiodirektiivi on Suomessa pantu täytäntöön muuttamalla rikoslain 10 luvun säännöksiä, eikä direktiivin sääntelyä ole sen asettamien velvoitteiden mukaisesti rajoitettu soveltumaan ainoastaan direktiivin 3 artiklassa lueteltuihin rikoksiin. Tältä osin Suomen lainsäädäntö on siis direktiivin velvoitteita laajempi. Myös rikoslain 10 luvun 3 §:n mukaiset laajennettua hyödyn menettämistä koskevat säännökset poikkeavat aineellisen konfiskaatiodirektiivin 5 artiklan säännöksistä laajennetusta menetetyksi tuomitsemisesta, sillä rikoslain 10 luvun 9 § mahdollistaa tältä osin käännetyn todistustaakan käytön. Artiklan 3 kohdan d alakohdan voidaan katsoa mahdollistavan, että myös tällaiset päätökset tulisi toisessa jäsenvaltiossa tunnustaa ja panna täytäntöön.

Siltä osin kuin Suomi olisi täytäntöönpanovaltio, artiklan 3 kohdan c alakohdan voidaan katsoa asettavan laajan velvoitteen tunnustaa ja panna täytäntöön toisessa jäsenvaltiossa rikokseen liittyvien menettelyjen seurauksena kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan annetut menetetyksi tuomitsemista koskevat päätökset.

Artiklan 4 kohdan kannalta merkityksellinen on rikoslain 10 luvun 2 §:n 1 momentti, jonka mukaan valtiolle on tuomittava menetetyksi rikoksen tuottama taloudellinen hyöty, jolla tarkoitetaan 1) rikoksella välittömästi saatua omaisuutta; 2) 1 kohdassa tarkoitetun omaisuuden sijaan tullutta omaisuutta; 3) 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun omaisuuden tuottoa; 4) 1–3 kohdassa tarkoitetun omaisuuden ja tuoton arvoa ja 5) rikoksella saadun säästön arvoa. Kyseinen määritelmä on otettu rikoslakiin pantaessa täytäntöön aineellista konfiskaatiodirektiiviä. Aineellisen konfiskaatiodirektiivin 2 artiklan 1 kohdan mukainen rikoshyödyn määritelmä, jota mainittu rikoslain 10 luvun 2 §:n 1 momentti siis vastaa, on asialliselta sisällöltään yhtenevä asetuksen 2 artiklan 4 kohdan sisältämän rikoshyödyn määritelmän kanssa. Siten 4 kohdan säännös vastaa kansallisen lainsäädännön asiaa koskevaa sääntelyä.

Artiklan 5 kohdan kannalta merkityksellinen on rikoslain 10 luvun 4 §, jonka 1 momentin mukaan valtiolle menetetyksi on tuomittava rikoksen tekemisessä käytetty ampuma- tai teräase sekä muu niihin rinnastettava hengenvaarallinen väline ja muu esine tai omaisuus, jonka hallussapito on rangaistavaa. Pykälän 2 momentin mukaan menetetyksi voidaan tuomita myös esine

tai omaisuus, jota on käytetty tahallisen rikoksen tekemisessä ja oikeudenkäynnin kohteena olevaan tahalliseen rikokseen läheisesti liittyvä esine tai omaisuus, joka on yksinomaan tai pääasiallisesti tahallista rikosta varten hankittu tai valmistettu taikka ominaisuuksiltaan erityisen sovelias tahallisen rikoksen tekemiseen. Kohta vastaa asiallisesti sisällöltään konfiskaatiopuitepäätöksen 2 artiklan f kohdan sääntelyä sekä aineellisen konfiskaatiodirektiivin 2 artiklan 3 kohdan määritelmää. Rikoslain edellä mainittu määritelmä vastaa kyseistä aineellisen konfiskaatiodirektiivin määritelmää (HE 4/2016 vp, s. 10). Esitöiden mukaan rikoslain määritelmä kattaa rikoksen tekemiseen tosiasiallisesti käytetyn esineen tai omaisuuden lisäksi rikokseen läheisesti liittyvän esineen tai omaisuuden, joka on yksinomaan tai pääasiallisesti tahallista rikosta varten hankittu tai valmistettu taikka ominaisuuksiltaan erityisen sovelias tahallisen rikoksen tekemiseen ja myös direktiivin määritelmässä tarkoitetun omaisuuden, jota aiotaan käyttää rikoksen tekemiseen. Siten artiklan 5 kohdan säännös vastaa kansallisen lainsäädännön asiaa koskevaa sääntelyä.

Edellä esitetyn perusteella artiklan 2–5 kohta ei edellytä muuttamaan menettämisseuraamuksia koskevaa kansallista lainsäädäntöä. Artiklan 2–5 kohdan ei voida myöskään katsoa edellyttävän täydentävää kansallista lainsäädäntöä. Vastaavasti kuin edellä on artiklan 1 kohdan kohdalla todettu jäädyttämispäätöksen osalta, koska kyse on suoraan sovellettavasta asetuksesta, perusteltuna ei voida pitää, että kansallisesti pyrittäisiin määrittelemään sellainen toisen jäsenvaltion tekemä menettämisseuraamusta koskeva päätös, joka voitaisiin panna Suomessa asetuksen mukaisesti täytäntöön. Tämän sijaan arvioinnissa tulisi ottaa huomioon, että kyseinen päätös on asetuksen mukainen.

Artiklan *6 kohdan* mukaan *päätöksen antavalla valtiolla* tarkoitetaan jäsenvaltiota, jossa jäädyttämispäätös tai menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös on annettu. Artiklan *7 kohdan* mukaan *täytäntöönpanovaltiolla* tarkoitetaan jäsenvaltiota, jolle jäädyttämispäätös tai menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös lähetetään tunnustamista ja täytäntöönpanoa varten. Kyseiset määritelmät tulee ottaa huomioon asetusta sovellettaessa, eivätkä ne edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

Artiklan *8 kohdan* a alakohdan mukaan *päätöksen antavalla viranomaisella* tarkoitetaan jäädyttämispäätöksen osalta i) kyseessä olevassa asiassa toimivaltaista tuomaria, tuomioistuinta tai yleistä syyttäjää; tai ii) muuta päätöksen antavan valtion nimeämää toimivaltaista viranomaista, jolla on kansallisen lainsäädännön mukaisesti rikosasioissa toimivalta antaa päätös omaisuuden jäädyttämisestä tai panna jäädyttämispäätös täytäntöön. Alakohdassa ii tarkoitetussa tilanteessa ennen kuin jäädyttämispäätös toimitetaan täytäntöönpanoviranomaiselle, pyynnön antavan valtion tuomarin, tuomioistuimen tai yleisen syyttäjän on vahvistettava se tutkittuaan, vastaako se tämän asetuksen mukaisia päätöksen antamista koskevia edellytyksiä. Alakohdan mukaan, jos tuomari, tuomioistuin, yleinen syyttäjä tai muu toimivaltainen viranomainen on vahvistanut päätöksen, tuota viranomaista voidaan pitää päätöksen lähettämistä varten myös päätöksen antavana viranomaisena.

Artiklan 8 kohdan b alakohdan mukaan *päätöksen antavalla viranomaisella* tarkoitetaan menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen osalta päätöksen antavan valtion nimeämää toimivaltaista viranomaista, jolla on kansallisen lainsäädännön mukaisesti rikosasioissa toimivalta panna täytäntöön tuomioistuimen antama menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös. Kohdan kannalta olennainen on asetuksen 24 artikla, jonka 1 kohdan mukaan kunkin jäsenvaltion on ilmoitettava komissiolle viimeistään 19 päivänä joulukuuta 2020, mitkä 2 artiklan 8 ja 9 kohdassa tarkoitetut viranomaiset ovat sen lainsäädännön mukaan toimivaltaisia silloin, kun kyseinen jäsenvaltio on päätöksen antava valtio tai täytäntöönpanovaltio.

Asetus edellyttää siten nimeämään ensinnäkin kansallisesti toimivaltaiset päätökset antavat viranomaiset. Jäädyttämislain 19 §:n 1 momentin mukaan päätöksen Suomessa tehdyn jäädyttämispäätöksen lähettämisestä täytäntöönpantavaksi toiseen jäsenvaltioon tekee jäädyttämispäätöksen tehnyt syyttäjä tai tuomioistuin. Tuomioistuin tekee päätöksen lähettämisestä sen syyttäjän pyynnöstä, joka on toimivaltainen ajamaan syytettä kysymyksessä olevassa rikosasiassa. Toisenlainen ratkaisu on omaksuttu tutkintamääräyslaissa, jonka 22 §:n 1 momentin mukaan Suomessa tutkintamääräyksen voi antaa pidättämiseen oikeutettu virkamies, jolla on tutkinnanjohtajan toimivaltuudet poliisissa, Tullissa tai Rajavartiolaitoksessa. Tutkintamääräyksen vahvistaa tällöin syyttäjä. Vastaava malli voisi olla asetuksen perusteella mahdollinen myös asetuksen mukaisessa yhteistyössä.

Jäädyttämislaissa omaksuttu ratkaisu on kuitenkin toiminut asetuksessa tarkoitetuissa tilanteissa käytännössä, eikä menettelyssä ole nähty ongelmia. Jäädyttämislain mukaista menettelyä puoltavat myös prosessin yksinkertaisuuteen ja suoraviivaisuuteen perustuvat seikat. Lisäksi muita vastavuoroista tunnustamista rikosoikeuden alalla koskevia EU:n säädöksiä koskevassa Euroopan unionin tuomioistuimen viime aikaisessa oikeuskäytännössä toimivaltaisen oikeusviranomaisen käsitettä on käsitelty jossain määrin aikaisemmasta poiketen, minkä takia voimassa olevan oikeustilan säilyttämistä voitaisiin pitää perusteltuna. Perusteltuna voidaan pitää nimetä nykytilan mukaisesti artiklan 8 kohdan a alakohdassa tarkoitetuksi jäädyttämispäätöksen antavaksi viranomaiseksi jäädyttämispäätöksen tehnyt syyttäjä tai tuomioistuin ja ottaa tästä säännös soveltamista koskevaan lakiin (5 §:n 1 momentti). Ehdotetun johdosta ii alakohdan sääntelyllä ei olisi kansallisesti merkitystä Suomen ollessa jäädyttämispäätöksen antava valtio, koska alakohdassa tarkoitettua vahvistusta ei tarvittaisi toimivaltaisen viranomaisen ollessa syyttäjä tai tuomioistuin.

Asetuksen tarkoittama toimivaltainen viranomainen, jolla on kansallisen lainsäädännön mukaisesti rikosasioissa toimivalta panna täytäntöön tuomioistuimen antama menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös, on Suomessa Oikeusrekisterikeskus. Menettämisseuraamuslain 3 § määrittelee toimivaltaiseksi viranomaiseksi Oikeusrekisterikeskuksen. Perusteltua olisi nimetä myös asetuksen osalta Oikeusrekisterikeskus artiklan 8 kohdan b alakohdassa tarkoitetuksi viranomaiseksi ja ottaa tästä säännös soveltamista koskevaan lakiin (13 §).

Artiklan *9 kohdan* mukaan *täytäntöönpanoviranomaisella* tarkoitetaan viranomaista, jolla on toimivalta tunnustaa jäädyttämispäätös tai menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös ja varmistaa sen täytäntöönpano asetuksen ja kansallisen lainsäädännön nojalla sovellettavien, omaisuuden jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien menettelyjen mukaisesti; jos näissä menettelyissä edellytetään, että tuomioistuin kirjaa päätöksen ja antaa luvan sen täytäntöönpanoon, täytäntöönpanoviranomaisella tarkoitetaan myös viranomaista, jolla on toimivalta pyytää, että päätös kirjataan ja sen täytäntöönpanoon annetaan lupa. Kohdan kannalta olennainen on asetuksen 24 artikla, jonka 1 kohdan mukaan kunkin jäsenvaltion on ilmoitettava komissiolle viimeistään 19 päivänä joulukuuta 2020, mitkä 2 artiklan 8 ja 9 kohdassa tarkoitetut viranomaiset ovat sen lainsäädännön mukaan toimivaltaisia silloin, kun kyseinen jäsenvaltio on päätöksen antava valtio tai täytäntöönpanovaltio.

Asetus edellyttää siten nimeämään myös kansallisesti toimivaltaiset täytäntöönpanoviranomaiset. Jäädyttämislain 5 §:n mukaan jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanoon liittyviä syyttäjäntehtäviä ovat toimivaltaisia hoitamaan Helsingin käräjäoikeuden tuomiopiirissä toimivat syyttäjät. Erityisestä syystä toimivaltainen syyttäjä voi olla myös muu syyttäjä. Uusi syyttäjälaitoksesta annettu laki (32/2019) on tullut voimaan 1 päivänä lokakuuta 2019. Sen 10 §:n mukaan syyttäjä on toimivaltainen syyttäjäntehtävissä koko maassa. Tämän johdosta voitaisiin pitää perusteltuna, että asetuksen osalta syyttäjä määriteltäisiin toimivaltaiseksi täytäntöönpanoviranomaiseksi ilman alueellisia rajoituksia. Asiasta ehdotetaan otettavaksi säännös soveltamista

koskevaan lakiin (5 §:n 2 momentti). Vastaava muutos olisi perusteltua tehdä jäädyttämislain 5 §:ään. Syyttäjälaitos voisi sisäisesti määrätä, ketkä syyttäjät käytännössä panisivat täytäntöön jäädyttämispäätöksiä. Tällainen määräys mahdollistaisi syyttäjien erikoistumisen. Lisäksi menettelyllä mahdollistettaisiin, että toisen jäsenvaltion viranomaiset yksiselitteisesti tietäisivät, mihin jäädyttämispäätökset tulisi toimittaa.

Menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten osalta asetuksen tarkoittamana toimivaltaisena viranomaisena, jolla on toimivalta tunnustaa menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös ja varmistaa sen täytäntöönpano asetuksen ja kansallisen lainsäädännön nojalla sovellettavien, omaisuuden menetetyksi tuomitsemista koskevien menettelyjen mukaisesti, voidaan pitää menettämisseuraamuslain 3 §:n mukaan toimivaltaista viranomaista eli Oikeusrekisterikeskusta. Perusteltuna voidaan pitää nimetä nykytilan mukaisesti Oikeusrekisterikeskus artiklan 9 kohdassa tarkoitetuksi viranomaiseksi menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten osalta ja ottaa tästä säännös soveltamista koskevaan lakiin (13 §).

Artiklan *10 kohdan* mukaan *henkilöllä, jota asia koskee*, tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jota vastaan jäädyttämispäätös tai menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös annetaan, tai luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka omistaa päätöksen kohteena olevan omaisuuden, sekä kaikkia kolmansia osapuolia, joiden kyseiseen omaisuuteen liittyviä oikeuksia päätös suoraan rajoittaa täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaisesti. Määritelmällä ei ole itsenäistä merkitystä, mutta se tulee ottaa huomioon asetuksen 4 artiklan 7 kohdan, 11 artiklan 2 ja 3 kohdan, 14 artiklan 6 kohdan, 19 artiklan 1 kohdan f alakohdan, 29 artiklan 2 kohdan c alakohdan ja 32–34 artiklan osalta.

Vastaavaa määritelmää ei sisälly jäädyttämis- tai konfiskaatiopuitepäätökseen. Kyseisissä puitepäätöksissä viitataan asianosaisiin lähinnä muutoksenhakua koskevissa oikeussuojakeinoartikloissa. Lisäksi molempien puitepäätösten johdanto-osassa edellytetään, että asianosaisten tai vilpittömässä mielessä toimivien kolmansien osapuolten oikeudet turvataan. Käytännössä henkilöt, joita asia koskee, pitkälti rinnastuvat asianosaisiin tai vilpittömässä mielessä toimineisiin kolmansiin osapuoliin.

3 Artikla **Rikokset**

Artikla sääntelee kaksoisrangaistavuuden edellytyksen täyttymistä päätösten täytäntöönpanossa. Artiklan *1 kohdan* mukaan jäädyttämispäätös tai menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös on pantava täytäntöön ilman teon kaksoisrangaistavuuden tutkimista, jos teosta, joka johti tällaiseen päätökseen, voidaan päätöksen antavassa valtiossa määrätä vapausrangaistus, joka on enimmillään vähintään kolme vuotta, ja jos teko muodostaa jonkin tai joitakin kohdassa mainituista rikoksista päätöksen antavan valtion lainsäädännön mukaan määriteltynä.

Kohdassa mainitaan seuraavat rikokset 1) rikollisjärjestöön osallistuminen; 2) terrorismi; 3) ihmiskauppa; 4) lasten seksuaalinen hyväksikäyttö ja lapsipornografia; 5) huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laiton kauppa; 6) aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähteiden laiton kauppa; 7) lahjonta; 8) petokset, mukaan lukien petokset ja muut unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvat rikokset, sellaisina kuin ne määritellään Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2017/1371; 9) rahanpesu; 10) rahan, mukaan lukien euron, väärentäminen; 11) tietoverkkorikollisuus; 12) ympäristörikollisuus, mukaan lukien uhanalaisten eläinlajien laiton kauppa ja uhanalaisten kasvilajien ja -lajikkeiden laiton kauppa; 13) laittomassa maahantulossa ja maassa oleskelussa avustaminen; 14) tahallinen henkirikos, vakava pahoinpitely tai vakavan ruumiinvamman aiheuttaminen; 15) ihmisen elinten ja kudosten laiton kauppa; 16) ihmisryöstö,

vapaudenriisto tai panttivangiksi ottaminen; 17) rasismi ja muukalaisviha; 18) järjestäytynyt varkausrikollisuus tai aseellinen ryöstö; 19) kulttuuriomaisuuden, mukaan lukien antiikki- ja taide-esineiden, laiton kauppa; 20) petollinen menettely; 21) ryöstön tapainen kiristys ja kiristys; 22) tuotteiden väärentäminen ja laiton jäljentäminen; 23) hallinnollisten asiakirjojen väärentäminen ja kaupankäynti väärennöksillä; 24) maksuvälineisiin liittyvät väärennökset; 25) hormonivalmisteiden ja muiden kasvua edistävien aineiden laiton kauppa; 26) ydin- ja radioaktiivisten aineiden laiton kauppa; 27) varastettujen ajoneuvojen kauppa; 28) raiskaus; 29) murhapoltto; 30) kansainvälisen rikostuomioistuimen tuomiovaltaan kuuluvat rikokset; 31) ilmaaluksen tai aluksen kaappaus; ja 32) tuhotyö.

Kohdassa listatut rikokset ovat samat kuin vastaavaa tilannetta koskevat rikokset jäädyttämispäätösten osalta jäädyttämislain 3 §:n 3 momentissa ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten osalta konfiskaatiopuitepäätöksen 6 artiklan 1 kohdassa, joka on menettämisseuraamuslain 1 §:n perusteella lakina noudatettava. Ainoana sisällöllisenä erona näihin listoihin on artiklan 1 kohdan 8 alakohdassa tehty viittaus Euroopan parlamentin ja neuvoston unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin annetussa direktiivissä (EU) 2017/1371 määriteltyihin rikoksiin. Asialla ei kuitenkaan voida katsoa olevan sisällöllistä merkitystä, koska sekä asetuksen että nykysääntelyn perusteella kohta kattaa muutkin kuin sellaiset petokset, jotka alakohdassa mainitaan. Listan sisältöä ja sen soveltamista on tarkemmin perusteltu sekä jäädyttämispuitepäätöksen että konfiskaatiopuitepäätöksen täytäntöönpanoa koskevissa hallituksen esityksissä (HE 56/2005 vp, s. 17 ja HE 47/2007 vp, s. 19 ja 20). Artiklan 1 kohta vastaa voimassa olevaa sääntelyä, eikä se edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

Artiklan *2 kohdan* mukaan muiden kuin 1 kohdassa tarkoitettujen rikosten osalta täytäntöönpanovaltio voi asettaa jäädyttämispäätöksen tai menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tunnustamisen ja täytäntöönpanon edellytykseksi, että teko, joka johti jäädyttämispäätökseen tai menetetyksi tuomitsemista koskevaan päätökseen, on määritelty rikokseksi täytäntöönpanovaltion lainsäädännössä, riippumatta rikoksen tunnusmerkistöstä tai luokittelusta päätöksen antavan valtion lainsäädännössä.

Kohta vastaa pitkälti voimassa olevaa jäädyttämislain 3 §:n 1 momentin ja konfiskaatiopuitepäätöksen 6 artiklan 3 kohdan sääntelyä. Konfiskaatiopuitepäätöksessä kyseessä tulee kuitenkin olla nimenomaan sellainen rikos, joka täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaan mahdollistaa menetetyksi tuomitsemisen. Asetus sitä vastoin ei siis edellytä, että kyseessä tulisi olla rikos, joka mahdollistaa menetetyksi tuomitsemisen täytäntöönpanovaltiossa, vaan riittävä edellytys on, että teko, joka johti menetetyksi tuomitsemista koskevaan päätökseen päätöksen antaneessa jäsenvaltiossa, on määritelty rikokseksi täytäntöönpanovaltiossa. Asialla ei voida katsoa olevan erityistä merkitystä Suomen ollessa täytäntöönpanovaltio, koska rikoslain 10 luvun mukainen menettämisseuraamuksia koskeva sääntely soveltuu kaikkiin rikoksiin. Asetuksen muotoilulla saattaa kuitenkin olla merkitystä lähetettäessä menettämisseuraamusta koskevaa päätöstä täytäntöönpantavaksi toiseen jäsenvaltioon, koska joissakin jäsenvaltioissa menettämisseuraamukset eivät ole käytettävissä kaikkien rikosten osalta. Tältä osin asetus velvoittaa menettämisseuraamusten osalta laajempaan yhteistyöhön kuin konfiskaatiopuitepäätös.

Jäädyttämispuitepäätöksen 3 artiklan 4 kohdan toisen kappaleen mukaan muiden kuin listarikosten osalta täytäntöönpanovaltio voi asettaa myöhempää omaisuuden menetetyksi tuomitsemista varten tehdyn jäädyttämispäätöksen tunnustamisen ja täytäntöönpanon edellytykseksi, että päätöksen perusteena olevat teot ovat rikoksia, joista voidaan täytäntöönpanovaltion lainsäädännön nojalla antaa jäädyttämispäätös. Kohdan ensimmäisen kappaleen mukaan todistusaineiston turvaamiseksi ei kuitenkaan voida asettaa edellytystä siitä, että asiassa voitaisiin antaa jäädyttämispäätös, vaan ainoastaan edellytys siitä, että päätöksen perusteena olevat teot ovat

täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaisesti rikoksia. Sääntely on mahdollistanut, että niiden jäädyttämispäätösten osalta, jotka on annettu menetetyksi tuomittavan omaisuuden turvaamiseksi, täytäntöönpanovaltio on voinut edellyttää, että päätöksen perusteena olevat teot ovat sellaisia, että kansallisen jäädyttämispäätöksen antaminen on mahdollista. Asetus sitä vastoin ei siis edellytä, että kyseessä tulisi olla rikos, joka mahdollistaa jäädyttämispäätöksen antamisen täytäntöönpanovaltiossa, vaan riittävä edellytys on, että teko, joka johti jäädyttämispäätökseen päätöksen antaneessa jäsenvaltiossa, on määritelty rikokseksi täytäntöönpanovaltiossa. Asialla ei myöskään jäädyttämispäätösten osalta voida katsoa olevan keskeistä merkitystä Suomen ollessa täytäntöönpanovaltio, sillä pakkokeinolain 6 luvun vakuustakavarikkoa koskeva sääntely soveltuu kaikkiin rikoksiin. Pakkokeinolain takavarikkoa koskevaan 7 luvun 5 §:n 1 momenttiin sisältyy rangaistuskynnys. Momentin mukaan rikoksesta epäillylle tarkoitettu tai häneltä lähtöisin oleva kirje, paketti tai muu vastaava lähetys saadaan ennen sen saapumista vastaanottajalle takavarikoida tai jäljentää, jos rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta ja lähetys voidaan lain mukaan takavarikoida tai jäljentää vastaanottajan hallusta. Voitaneen arvioida, että mainittu säännös tulisi vain hyvin harvoin sovellettavaksi asetuksen soveltuessa vain menetetyksi tuomitsemista varten tehtyihin jäädyttämispäätöksiin. Rangaistuskynnystä ei kuitenkaan voisi soveltaa kieltäytymisperusteena asetuksen soveltamisessa.

Lisäksi keskeinen ero jäädyttämislain 3 §:n 1 momentin ja asetuksen välillä on, että asetuksen 3 artiklan 2 kohdan mukainen sääntely on harkinnanvarainen, joten velvollisuutta kaksoisrangaistavuuden edellytyksen asettamiselle ei olisi toisin kuin jäädyttämislain 3 §:n 1 momentissa. Kieltäytymisperusteen soveltaminen olisi näin ollen toimivaltaisen täytäntöönpanoviranomaisen harkinnassa, eikä velvollisuutta kieltäytymiseen olisi. Lisäksi erona suhteessa jäädyttämislain 3 §:n 1 momenttiin on, että asetuksessa veroja, maksuja, tulleja tai valuuttatoimia koskevat poikkeukset on säännelty kieltäytymisperusteita koskevassa 8 artiklan 1 kohdan e alakohdassa.

Koska kyse on suoraan sovellettavasta asetuksesta, myös 3 artiklan säännöksiä sovellettaisiin suoraan. Asetuksen vastaisena voitaisiin pitää esimerkiksi täydentävää kansallista sääntelyä, jolla asetuksen 2 artiklan 2 kohdan mukainen harkinnanvarainen kieltäytymisperuste säädettäisiin Suomessa ehdottomaksi, kuten jäädyttämislaissa on tehty. Artikla ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

II Luku Jäädyttämispäätösten lähettäminen, tunnustaminen ja täytäntöönpano

4 artikla **Jäädyttämispäätösten lähettäminen**

Artikla sääntelee jäädyttämispäätösten lähettämistä täytäntöönpanovaltioon. Artiklan *1 kohdan* mukaan asetuksen mukainen jäädyttämispäätös lähetetään jäädyttämistodistuksen avulla. Jäädyttämispäätöksen antava viranomainen lähettää asetuksen 6 artiklassa säädetyn jäädyttämistodistuksen suoraan täytäntöönpanoviranomaiselle tai tarvittaessa asetuksen 24 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulle keskusviranomaiselle käyttäen mitä tahansa tapaa, josta voidaan esittää kirjallinen todiste niin, että täytäntöönpanoviranomainen voi todeta jäädyttämistodistuksen aitouden.

Jäljempänä 24 artiklan 2 kohtaa koskevissa perusteluissa on selvitetty, miksi keskusviranomaisen nimeämistä tässä artiklassa tarkoitettuun tehtävään ei kansallisesti pidetä perusteltuna. Päätösten lähettämisessä muihin jäsenvaltioihin tulee kuitenkin ottaa huomioon 24 artiklan 3 kohdan mukainen komission listaus niistä keskusviranomaisista, joita muut jäsenvaltiot ovat voineet nimetä vastaamaan jäädyttämistodistusten hallinnollisesta vastaanottamisesta.

Artiklan 2 ja 3 kohdassa annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus edellyttää myös alkuperäisen jäädyttämispäätöksen lähettämistä 1 kohdan mukaisen jäädyttämistodistuksen mukana. Artiklan *2 kohdan* mukaan jäsenvaltiot voivat antaa ilmoituksen, jossa todetaan, että kun niille lähetetään jäädyttämistodistus jäädyttämispäätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa varten, päätöksen antavan viranomaisen on toimitettava alkuperäinen jäädyttämispäätös tai sen oikeaksi todistettu jäljennös jäädyttämistodistuksen mukana. Kohdassa kuitenkin selvennetään, että ainoastaan jäädyttämistodistus on käännettävä asetuksen 6 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

Artiklan *3 kohdan* mukaan jäsenvaltiot voivat antaa 2 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen ennen asetuksen soveltamispäivää tai myöhemmin. Jäsenvaltiot voivat milloin tahansa peruuttaa tällaisen ilmoituksen. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle, kun ne antavat tai peruuttavat tällaisen ilmoituksen. Komission on asetettava tällaiset tiedot kaikkien jäsenvaltioiden ja Euroopan oikeudellisen verkoston saataville.

Esityksessä ei ole pidetty perusteltuna 2 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen antamista. Tehokas vastavuoroinen yhteistyö rikosasioissa edellyttää ensinnäkin luottamusta siihen, että jäädyttämistodistukset vastaavat alkuperäisiä jäädyttämispäätöksiä ja antavat niistä riittävät tiedot. Lisäksi alkuperäiskielisen jäädyttämispäätöksen saaminen ei välttämättä useinkaan auttaisi kyseisen päätöksen tarkemman sisällön selvittämisessä, jos Suomessa ei ryhdyttäisi kustannuksia ja viivettä aiheuttavaan päätösten käännättämiseen.

Artiklan 4 ja 5 kohdassa säännellään sitä, mihin jäsenvaltioon jäädyttämistodistus lähetetään. Artiklan *4 kohdan* mukaan, jos kyseessä on rahamäärän jäädyttämistä koskeva päätös ja päätöksen antavalla viranomaisella on perusteltua syytä olettaa, että henkilöllä, jota vastaan päätös on tehty, on omaisuutta tai tuloja tietyssä jäsenvaltiossa, sen on lähetettävä jäädyttämistodistus kyseiseen jäsenvaltioon. Artiklan *5 kohdan* mukaan, jos kyseessä taas on tietyn omaisuuden jäädyttämistä koskeva päätös ja jos päätöksen antavalla viranomaisella on perusteltua syytä olettaa, että tällaista omaisuutta on tietyssä jäsenvaltiossa, sen on lähetettävä jäädyttämistodistus kyseiseen jäsenvaltioon. Kohtia täydentää asetuksen johdanto-osan 25 kappale, jonka mukaan sääntelyn perusteella todistus voitaisiin esimerkiksi lähettää siihen jäsenvaltioon, jossa luonnollinen henkilö, jota vastaan päätös on annettu, asuu tai jossa hän tavallisesti asuu, jos hänellä ei ole pysyvää tai vakituista asuinpaikkaa. Jos päätös on annettu oikeushenkilöä vastaan, todistus voidaan lähettää siihen jäsenvaltioon, jossa oikeushenkilöllä on kotipaikka.

Jäädyttämislain 6 § sisältää säännökset jäädyttämispyynnön lähettämisestä toisesta jäsenvaltiosta Suomeen ja 20 § säännökset jäädyttämispyynnön lähettämisestä Suomesta toiseen jäsenvaltioon. Olennaisena erona asetuksen ja jäädyttämislain sääntelyn välillä on, että asetuksen mukaan alkuperäinen jäädyttämispäätös tai sen oikeaksi todistettu jäljennös tulee lähettää vain, jos jäsenvaltio on edellyttänyt tällaista menettelyä ilmoittamalla asiasta komissiolle artiklan 3 kohdan mukaisesti. Vaikka esityksen mukaan asetuksen mukaisessa menettelyssä Suomesta toiseen jäsenvaltioon lähetettäisiin vain jäädyttämistodistus, asetuksen voidaan katsoa edellyttävän, että toimivaltainen viranomainen tekisi aina myös kansallisen jäädyttämispäätöksen. Jäädyttämistodistusta ei voida pitää tällaisena kansallisena päätöksenä. Lisäksi artiklan 4 ja 5 kohdan sääntely on jossain määrin tarkentunut nykyisestä siltä osin, mihin valtioon jäädyttämistodistus lähetetään. Artiklan 1–5 kohta eivät edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

Artiklan *6 kohdan* mukaan jäädyttämistodistukseen on a) liitettävä 14 artiklan mukaisesti lähetettävä menetetyksi tuomitsemista koskeva todistus tai b) sisällytettävä ohjeet siitä, että kyseinen omaisuus on pidettävä jäädytettynä täytäntöönpanovaltiossa, kunnes menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös on lähetetty ja pantu täytäntöön 14 artiklan mukaisesti. Jälkimmäisessä tilanteessa päätöksen antavan viranomaisen on ilmoitettava jäädyttämistodistuksessa arvio lähettämisajankohdasta. Kohta vastaa asiallisesti jäädyttämislain 8 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdan

sääntelyä Suomeen saapuvien jäädyttämispyyntöjen osalta sekä 22 §:n 2 ja 3 kohdan sääntelyä Suomesta lähetettävien jäädyttämispyyntöjen osalta. Artiklan 6 kohta ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

Artiklan *7 kohdan* mukaan päätöksen antavan viranomaisen on ilmoitettava täytäntöönpanoviranomaiselle kaikista tiedossaan olevista henkilöistä, joita asia koskee. Päätöksen antaneen viranomaisen on pyynnöstä annettava täytäntöönpanoviranomaiselle myös kaikki tiedot, jotka liittyvät vaateisiin, joita henkilöillä, joita asia koskee, voi olla omaisuuteen nähden, myös kyseisen henkilön tunnistamiseen liittyvät tiedot. Henkilö, jota asia koskee, on edellä mainitun mukaisesti määritelty 2 artiklan 10 kohdassa. Artiklan 7 kohta ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

Artiklan *8 kohdan* mukaan, jos asetuksen 24 artiklan 3 kohdan mukaisesti saataville annetuista tiedoista huolimatta toimivaltainen täytäntöönpanoviranomainen ei ole päätöksen antavan viranomaisen tiedossa, päätöksen antava viranomainen tekee kaikki tarvittavat tiedustelut, myös Euroopan oikeudellisen verkoston yhteyspisteiden kautta, määrittääkseen, millä viranomaisella on toimivalta tunnustaa ja panna täytäntöön jäädyttämispäätös. Artiklan *9 kohdan* mukaan, jos jäädyttämispäätöksen vastaanottavalla täytäntöönpanovaltion viranomaisella ei ole toimivaltaa tunnustaa jäädyttämispäätöstä tai toteuttaa sen täytäntöönpanon edellyttämiä toimenpiteitä, sen on välittömästi lähetettävä jäädyttämistodistus viranomaiselle, jolla on toimivalta panna se täytäntöön jäsenvaltiossaan, ja ilmoitettava siitä päätöksen antaneelle viranomaiselle. Jäädyttämislain 6 §:n 2 momentti sisältää artiklan 9 kohtaa asiallisesti vastaavan säännöksen. Artiklan 8 ja 9 kohta eivät edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

Toiseen jäsenvaltioon lähetettyjen jäädyttämispäätösten osalta pakkokeinolain 6 luvun 3 §:n 4 momentti sisältää syyttäjän lähettämiä väliaikaisia vakuustakavarikkopäätöksiä koskevan erityissäännöksen, jonka mukaan toimenpide lakkaa olemasta voimassa kuitenkin vasta, jos vaatimusta vakuustakavarikosta ei ole tehty tuomioistuimelle viikon kuluessa siitä, kun syyttäjä on saanut tiedon väliaikaistoimenpiteen täytäntöönpanosta. Voimassaolon lakkaamisesta syyttäjän on välittömästi ilmoitettava sille toisen jäsenvaltion viranomaiselle, jolle väliaikaistoimi on lähetetty täytäntöönpantavaksi. Mainittu säännös pidentää mainitun 3 §:n 2 momentissa säädettyä määräaikaa, jonka mukaan kansallisissa tapauksissa vaatimus vakuustakavarikon määräämisestä on tehtävä viikon kuluessa väliaikaismääräyksen antamisesta. Erityissäännöstä on perusteltu sillä, että mainitussa 2 momentissa säädetty määräaika voisi olla liian lyhyt tilanteessa, jossa väliaikaistoimea koskeva päätös on lähetetty täytäntöönpantavaksi toiseen jäsenvaltioon (HE 56/205 vp, s. 35). Esityksessä on pidetty perusteluna, että mainittua 4 momenttia muutettaisiin siten, että siinä tarkoitettu menettely soveltuisi myös asetuksessa ja soveltamista koskevassa laissa tarkoitettuun väliaikaista vakuustakavarikkoa koskevaan päätökseen.

5 artikla **Jäädyttämispäätöksen lähettäminen yhteen tai useampaan täytäntöönpanovaltioon**

Artiklan *1 kohdan* mukaan jäädyttämistodistus lähetetään 4 artiklan mukaisesti vain yhteen täytäntöönpanovaltioon kerrallaan, jollei artiklan 2 tai 3 kohdasta muuta johdu.

Artiklan *2 kohdan* mukaan, jos jäädyttämispäätös koskee tiettyä omaisuutta, jäädyttämistodistus voidaan lähettää useampaan täytäntöönpanovaltioon samanaikaisesti, jos a) päätöksen antavalla viranomaisella on perustellut syyt olettaa, että jäädyttämispäätöksen kohteena olevaa omaisuutta on eri täytäntöönpanovaltioissa; tai b) jäädyttämispäätöksen kohteena olevan tietyn omaisuuden jäädyttäminen edellyttää toimia useammassa täytäntöönpanovaltiossa.

Artiklan *3 kohdan* mukaan, jos jäädyttämispäätös koskee rahamäärää, jäädyttämistodistus voidaan lähettää samanaikaisesti useampaan täytäntöönpanovaltioon, jos päätöksen antava viranomainen katsoo, että siihen on erityinen tarve, erityisesti jos päätöksen antavassa valtiossa ja missä tahansa yhdessä täytäntöönpanovaltiossa olevan jäädytettävän omaisuuden arvioitu arvo ei todennäköisesti riitä koko jäädyttämispäätöksen kohteena olevan rahamäärän jäädyttämiseen.

Jäädyttämislain säännökset eivät erityisesti huomioi tilannetta, jossa omaisuus sijaitsee useamman jäsenvaltion alueella, joten asetuksen säännökset ovat tarkemmat. Asetuksen 5 artiklan soveltamisessa on syytä ottaa huomioon myös 4 artiklan 4 ja 5 kohdan sisältö, jossa määritellään, mihin jäsenvaltioon jäädyttämistodistus on lähetettävä. Asetuksen 5 artikla ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

6 artikla **Vakiomuotoinen jäädyttämistodistus**

Artiklassa säännellään jäädyttämistodistuksen muotoa. Artiklan *1 kohdan* mukaan jäädyttämismääräyksen lähettämiseksi päätöksen antavan viranomaisen on täytettävä liitteessä I esitetty jäädyttämistodistus, allekirjoitettava se ja todistettava sen sisältö oikeaksi ja asianmukaiseksi.

Artiklan *2 kohdan* mukaan päätöksen antavan viranomaisen on annettava täytäntöönpanoviranomaiselle käännös jäädyttämistodistuksesta jollakin täytäntöönpanovaltion virallisella kielellä tai jollakin muulla kielellä, jonka täytäntöönpanovaltio hyväksyy 3 kohdan mukaisesti.

Artiklan *3 kohdan* mukaan jäsenvaltio voi milloin tahansa ilmoittaa komissiolle toimitettavalla ilmoituksella, että se hyväksyy käännökset jäädyttämistodistuksista yhdellä tai usealla muulla unionin virallisella kielellä kuin kyseisen jäsenvaltion virallisella kielellä tai virallisilla kielillä. Komissio asettaa ilmoitukset kaikkien jäsenvaltioiden ja Euroopan oikeudellisen verkoston saataville. Artiklaa täydentää johdanto-osan 28 kappale, jonka mukaan jäsenvaltioita olisi kannustettava antamaan ilmoitus, jossa todetaan, että ne täytäntöönpanovaltioina voivat hyväksyä jäädyttämispäätöstodistukset tai menetetyksi tuomitsemista koskevat todistukset tai molemmat yhdellä tai useammalla unionin virallisista kielistä, joka on muu kuin niiden virallinen kieli.

Artiklan 2 kohta edellyttää täydentävää kansallista lainsäädäntöä jäädyttämistodistuksen kääntämisestä sekä siitä, mikä viranomainen vastaa Suomessa tehtyjen jäädyttämistodistusten kääntämisestä vieraalle kielelle. Nykyisin käytäntönä EU:n jäsenvaltioiden välisessä rikosoikeusapuyhteistyössä on, että oikeusapua pyytävä viranomainen huolehtii itse kääntämisestä. Asiaa koskeva säännös on muun muassa tutkintamääräyslain 24 §:ssä. Perusteltuna voidaan pitää, että sama ratkaisu omaksuttaisiin myös nyt käsiteltävän asetuksen osalta ja otettaisiin vastaava säännös soveltamista koskevaan lakiin (3 §:n 1 momentti).

Artiklan 3 kohta edellyttää täydentävää kansallista lainsäädäntöä sen osalta, millä kielillä Suomi hyväksyy käännökset jäädyttämistodistuksista. Perinteisesti Suomi EU:n vastavuoroisen tunnustamisen säädöksiä koskevien täytäntöönpanolakien mukaan hyväksyy suomen, ruotsin ja englannin kielellä toimitetut määräykset tai pyynnöt. Lisäksi säännöksissä on sallittu joustavuutta hyväksyä myös muilla kielillä toimitettuja asiakirjoja, jos hyväksymiselle ei muutoin ole estettä. Ratkaisu on viimeksi omaksuttu tutkintamääräyslain 21 §:n 1 momentissa. Sääntely vastaa myös kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain (4/1994, jäljempänä *rikosoikeusapulaki*) 8 §:n sisältöä, jossa säädetään rikosoikeusapumenettelyssä käytettävistä kielistä. Siten Suomessa jo nykyisessä yhteistyössä sovelletaan joustavia kielijärjestelyjä johdanto-osan 28 kappaleessa suositellun mukaisesti. Tutkintamääräyslain 21 §:n 2 momentissa on lisäksi säännös, jonka mukaan täytäntöönpanoviranomainen huolehtii tarvittaessa tutkintamääräyksen

kääntämisestä suomen tai ruotsin kielelle. Perusteltuna voidaan pitää, että vastaava säännös otettaisiin soveltamista koskevaan lakiin (3 §:n 2 momentti).

Ratkaisu edellyttäisi, että komissiolle toimitettaisiin artiklan 3 kohdassa tarkoitettu ilmoitus siitä, että Suomi hyväksyy käännökset jäädyttämistodistuksista myös englannin kielellä. Tarkoituksenmukaisena ei kuitenkaan voida pitää, että Suomi ilmoittaisi, että se voisi hyväksyä myös muilla kielillä toimitettuja asiakirjoja, jos hyväksymiselle ei muutoin ole estettä, koska asetuksessa pyydetään toimittamaan vain yksiselitteisesti hyväksyttävät kielet.

7 artikla **Jäädyttämispäätösten tunnustaminen ja täytäntöönpano**

Artiklan *1 kohdan* mukaan täytäntöönpanoviranomaisen on tunnustettava asetuksen 4 artiklan mukaisesti lähetetty jäädyttämispäätös ja toteutettava tarvittavat toimet sen panemiseksi täytäntöön samalla tavoin kuin täytäntöönpanovaltion viranomaisen antaman kansallisen jäädyttämispäätöksen osalta, paitsi jos kyseinen täytäntöönpanoviranomainen vetoaa johonkin asetuksen 8 artiklassa säädettyyn perusteeseen olla tunnustamatta tai panematta täytäntöön päätöstä tai johonkin asetuksen 10 artiklassa säädettyyn perusteeseen lykätä sen täytäntöönpanoa.

Artiklan *2 kohdan* mukaan täytäntöönpanoviranomaisen on ilmoitettava päätöksen antaneelle viranomaiselle jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanosta ja esitettävä kuvaus jäädytetystä omaisuudesta ja jos mahdollista annettava arvio sen arvosta. Ilmoittamiseen käytetään mitä tahansa tapaa, josta voidaan esittää kirjallinen todiste, ja se on tehtävä viipymättä sen jälkeen, kun täytäntöönpanoviranomaiselle on ilmoitettu, että jäädyttämispäätös on pantu täytäntöön. Ilmoittaminen koskee lopullista täytäntöönpanoa, sillä siinä on esitettävä kuvaus jäädytetystä omaisuudesta ja jos mahdollista arvio sen arvosta.

Artiklan 1 kohdan velvoite vastaa vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen mukaista velvoitetta tunnustaa ja panna täytäntöön toisesta jäsenvaltiosta lähetetty jäädyttämispäätös, jollei tilanteeseen sovi mikään sallittu kieltäytymisperuste tai lykkäämisperuste. Artiklan 1 kohtaa tulisi soveltaa yhdessä siinä viitattujen asetuksen 8 ja 10 artiklan kanssa. Artiklan 1 kohdan sanamuoto näyttää tarkoittavan, että täytäntöönpanoviranomainen tekisi jäädyttämispäätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan päätöksen. Myös asetuksen 9 artiklan sanamuodosta ilmenee, että täytäntöönpanoviranomaisen on tehtävä jäädyttämispäätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva päätös.

Artiklan 1 kohdan sanamuodon mukaan jäädyttämispäätös on pantava täytäntöön samalla tavoin kuin täytäntöönpanovaltion viranomaisen antama kansallinen jäädyttämispäätös. Asetus ei sisällä esimerkiksi tutkintamääräysdirektiivin 10 artiklassa sallittua edellytystä siitä, että tutkintatoimenpidettä ei ole velvollisuutta toteuttaa, jos sitä ei voitaisi käyttää vastaavassa kansallisessa tapauksessa. Lisäksi on huomioitava, että edellä mainituin tavoin asetuksen 3 artiklan 2 kohta ei salli kansallisten rangaistuskynnysten soveltamista. Asetuksen voidaan katsoa velvoittavan jäädyttämispäätösten täytäntöönpanoon kansallisen sääntelyn mukaisesti.

Jäädyttämislain 9 §:n 1 momentti sisältää säännökset jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanosta päättämisestä. Pykälän mukaan toimivaltainen syyttäjä päättää, voidaanko jäädyttämispäätös panna lain nojalla täytäntöön. Syyttäjän on määrättävä lain soveltamisalaan kuuluva jäädyttämispäätös pantavaksi täytäntöön vakuustakavarikosta tai takavarikosta säädetyssä järjestyksessä, jollei syyttäjä lain 3 tai 4 §:n perusteella päätä kieltäytyä täytäntöönpanosta tai 13 §:n perusteella päätä lykätä täytäntöönpanoa. Pykälän 2 momentti sisältää ilmoitusvelvoitteen, joka koskee 1 momentissa tarkoitetun päätöksen tekemistä. Pykälän 3 momentin mukaan syyttäjän

on ennen päätöksen tekemistä ilmoitettava keskusrikospoliisille ja Tullihallitukselle vastaanottamastaan jäädyttämispäätöksestä. Mainittujen viranomaisten on ilman aiheetonta viivytystä ilmoitettava syyttäjälle tiedossaan olevasta täytäntöönpanon lykkäämisperusteesta.

Jäädyttämislain 10 §:n 1 momentti sisältää jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanoa koskevat säännökset. Pykälän mukaan toimivaltaisen syyttäjän on viipymättä toimitettava 9 §:n 1 momentissa tarkoitettu päätöksensä kihlakunnanvoudille jäädyttämispäätöksen panemiseksi täytäntöön vakuustakavarikosta säädetyssä järjestyksessä soveltuvin osin siten kuin ulosottokaaren 8 luvussa säädetään tai esitutkintaviranomaiselle jäädyttämispäätöksen panemiseksi täytäntöön takavarikosta säädetyssä järjestyksessä soveltuvin osin siten kuin pakkokeinolain 7 luvun 1 §:n 3 momentissa sekä 3, 5, 6, 8, 9, 11–13, 23 ja 25 §:ssä säädetään.

Jäädyttämislain 10 §:n 1 momentin alkuosa vastaa pakkokeinolain 6 luvun 10 §:n 1 momenttia, jonka mukaan vakuustakavarikon täytäntöönpanosta huolehtivat ulosottoviranomaiset noudattaen soveltuvin osin ulosottokaaren 8 luvun säännöksiä turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanosta.

Esityksessä on pidetty perusteltuna, että soveltamista koskevaan lakiin otettaisiin säännökset jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanosta päättämisestä ja jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanosta (6 § ja 7 §:n 1 momentti). Asetuksen tehokkaan soveltamisen voidaan katsoa edellyttävän säännösten sisällyttämistä soveltamista koskevaan lakiin.

Pakkokeinolain 6 luvun 8 §:ssä säädetään vakuustakavarikosta päättämisestä vieraan valtion oikeusapupyynnön johdosta. Pykälän 4 momentin mukaan sen mukaista menettelyä ei sovelleta jäädyttämislaissa tarkoitettuihin jäädyttämispyyntöihin, vaan menettelynä on jäädyttämislain mukainen menettely. Vastaavasti pakkokeinolain 7 luvun 21 §:ssä säädetään takavarikosta päättämisestä vieraan valtion oikeusapupyynnön johdosta. Pykälän 5 momentin mukaan myöskään sen mukaista menettelyä ei sovelleta jäädyttämislaissa tarkoitettuihin jäädyttämispyyntöihin, vaan menettelynä on jäädyttämislain mukainen menettely. Esityksessä ehdotetaan, että mainittuja pakkokeinolain säännöksiä muutettaisiin siten, että vastaavasti myöskään asetuksen mukaiseen jäädyttämispäätökseen ei sovellettaisi pakkokeinolain 6 luvun 8 §:n tai 7 luvun 21 §:n mukaista menettelyä.

Kansallisten päätösten osalta Suomen järjestelmässä uusista jäädyttämistoimista päättäminen ei ole mahdollista lainvoimaisen menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen antamisen jälkeen, vaan täytäntöönpanotoimet suoritetaan sakon täytäntöönpanosta annetun lain mukaisessa järjestyksessä. Kuitenkin kansainvälisen yhteistyön osalta edellä mainitut pakkokeinolain 6 luvun 8 § ja 7 luvun 21 § mahdollistavat vakuustakavarikon ja takavarikon käytön myös niissä tilanteissa, joissa menettämisseuraamus on jo tuomittu vieraan valtion tuomioistuimen antamalla päätöksellä, joka on saanut lainvoiman. Jotta yhteistyö suhteessa EU:n jäsenvaltioihin ei olisi rajoittuneempaa kuin suhteessa muihin valtioihin, esityksessä ehdotetaan, että soveltamista koskevaan lakiin otettaisiin säännös, jonka mukaan jäädyttämispäätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva päätös voitaisiin tehdä myös menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon turvaamiseksi (6 §). Asetuksen 2 artiklan 2 kohdan määritelmäsäännöksen mukaan menetetyksi tuomitsemista koskevalla päätöksellä tarkoitetaan lopullista seuraamusta tai toimenpidettä, eli lainvoimaista päätöstä. Käytännössä lienee tavanomaista, että jäsenvaltio toimittaa ensin jäädyttämispäätöksen, joka pannaan täytäntöön ja tämän jälkeen toisessa vaiheessa menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen. Myös asetuksen 2 artiklan 1 kohdan mukaan jäädyttämispäätöksellä tarkoitetaan päätöstä, joka annetaan mahdollista myöhempää menetetyksi tuomitsemista varten. Näin ollen uusille jäädyttämistoimille ei useinkaan

olisi tarvetta, kun menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös toimitettaisiin. Jos jäädyttämistoimiin ei olisi tässä vaiheessa ryhdytty, ehdotettu sääntely kuitenkin mahdollistaisi sen toisen jäsenvaltion toimittaman jäädyttämispäätöksen nojalla.

Esityksessä on lisäksi pidetty perusteltuna, että jäädyttämislain 9 §:n 3 momentin sääntelyä vastaavasti toimivaltainen syyttäjä ilmoittaisi vastaanottamastaan jäädyttämispäätöksestä keskusrikospoliisille ja Tullille ennen täytäntöönpanoa koskevan päätöksen tekemistä. Mainittujen viranomaisten olisi ilman aiheetonta viivytystä ilmoitettava syyttäjälle tiedossaan olevasta täytäntöönpanon lykkäämisperusteesta. Ottaen huomioon Rajavartiolaitoksen esitutkintatehtävien laajentuminen jäädyttämislain voimaantulon jälkeen, perusteltuna voidaan pitää, että syyttäjä tekisi vastaavan ilmoituksen myös Rajavartiolaitokselle. Perusteltuna voidaan lisäksi pitää, että mainittujen viranomaisten tulisi ilmoittaa syyttäjälle myös tiedossaan olevasta täytäntöönpanon kieltäytymisperusteesta, joten myös tätä koskeva velvoite ehdotetaan otettavaksi soveltamista koskevaan lakiin (8 §).

Esityksessä on pidetty perusteltuna, että edellä mainittujen ilmoitusten lisäksi syyttäjän olisi ilmoitettava Oikeusrekisterikeskukselle täytäntöönpannusta jäädyttämispäätöksestä. Tämä olisi perusteltua päätöstä mahdollisesti seuraavan menettämisseuraamuspäätöksen täytäntöönpanon turvaamisen kannalta. Esityksessä ehdotetaan ilmoitusvelvollisuuksia koskevan säännöksen ottamista soveltamista koskevaan lakiin (8 §). Esityksessä on pidetty perusteltuna, että kaikki edellä mainitut ilmoitusvelvollisuuksia koskevat laajennukset lisättäisiin myös jäädyttämislain 9 §:n 3 momenttiin ja 11 §:ään.

Artiklan 2 kohdan osalta käytännössä Suomessa voimassa olevassa menettelyssä syyttäjät on ohjeistettu ilmoittamaan Oikeusrekisterikeskukselle toiseen jäsenvaltioon lähettämästään jäädyttämispäätöksestä, kun syyttäjä on saanut toisen jäsenvaltion täytäntöönpanoviranomaisen ilmoituksen jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanosta. Esityksessä on pidetty perusteltuna, että mainittu ilmoitusvelvollisuus sisällytettäisiin soveltamista koskevaan lakiin (12 §).

Muilta osin asetuksen 7 artiklan säännöksiä sovellettaisiin suoraan.

8 artikla **Perusteet olla tunnustamatta ja panematta täytäntöön jäädyttämispäätöksiä**

Artiklassa säädetään niin sanotuista kieltäytymisperusteista, joiden käsillä ollessa täytäntöönpanoviranomainen voi päättää olla tunnustamatta tai panematta jäädyttämispäätöstä täytäntöön. Kieltäytymisperuste olisi artiklan *1 kohdan* mukaan käsillä, jos a) jäädyttämispäätöksen täytäntöönpano olisi vastoin *ne bis in idem* –periaatetta; b) on olemassa täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukainen erioikeus tai koskemattomuus, joka estäisi kyseisen omaisuuden jäädyttämisen, tai rikosoikeudellisen vastuun määrittämisestä tai rajoittamisesta on olemassa sääntöjä, jotka liittyvät lehdistönvapauteen ja ilmaisuvapauteen muissa tiedotusvälineissä ja jotka estävät jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanon; c) jäädyttämistodistus on epätäydellinen tai ilmeisen virheellinen eikä sitä ole täydennetty artiklan 2 kohdassa tarkoitetun kuulemisen jälkeen; d) jäädyttämispäätös liittyy rikokseen, joka on tehty kokonaan tai osittain päätöksen antaneen valtion alueen ulkopuolella ja kokonaan tai osittain täytäntöönpanovaltion alueella, ja teko, johon liittyen jäädyttämispäätös oli annettu, ei ole täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaan rikos; e) jossakin asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa jäädyttämispäätöksen perusteena oleva teko ei ole rikos täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaan; jäädyttämispäätöksen tunnustamisesta tai täytäntöönpanosta ei kuitenkaan voida kieltäytyä tapauksissa, joissa on kyse vero-, tulli- ja valuuttasäännöksistä sillä perusteella, että täytäntöönpanovaltion

lainsäädännössä ei määrätä samantyyppisiä veroja tai ettei siinä säädetä veroja, tulleja tai valuuttatoimia koskevia samantyyppisiä sääntöjä kuin päätöksen antaneen valtion lainsäännössä; tai f) poikkeustilanteissa on olemassa perusteltu syy katsoa erityisten ja objektiivisten todisteiden pohjalta, että jäädyttämispäätöksen täytäntöönpano olisi tapauksen erityiset olosuhteet huomioon ottaen ilmeisessä ristiriidassa perusoikeuskirjassa vahvistetun asiaan liittyvän perusoikeuden, erityisesti tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevan oikeuden, oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan oikeuden tai puolustautumisoikeuden, kanssa.

Artiklan *2 kohdan* mukaan täytäntöönpanoviranomaisen on missä tahansa 1 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa, ennen kuin se päättää olla tunnustamatta tai panematta täytäntöön jäädyttämispäätöstä joko kokonaisuudessaan tai osittain, kuultava päätöksen antanutta viranomaista jollakin tarkoitukseen soveltuvalla tavalla ja tarvittaessa pyydettävä päätöksen antanutta viranomaista toimittamaan tarvittavat tiedot viipymättä.

Artiklan *3 kohdan* mukaan päätös kieltäytyä jäädyttämispäätöksen tunnustamisesta tai täytäntöönpanosta on tehtävä viipymättä, ja siitä on ilmoitettava välittömästi päätöksen antaneelle viranomaiselle käyttäen mitä tahansa tapaa, josta voidaan esittää kirjallinen todiste.

Artiklan *4 kohdan* mukaan, jos täytäntöönpanoviranomainen on tunnustanut jäädyttämispäätöksen, mutta se saa täytäntöönpanon aikana tietoonsa, että jotakin tunnustamatta jättämisen tai täytäntöön panematta jättämisen perustetta sovelletaan, sen on välittömästi oltava yhteydessä päätöksen antaneeseen viranomaiseen jollakin tarkoitukseen soveltuvalla tavalla keskustellakseen asianmukaisista toimenpiteistä. Päätöksen antanut viranomainen voi tämän perusteella päättää vetää jäädyttämispäätöksen takaisin. Jos näiden keskustelujen jälkeen ei ole löydetty ratkaisua, täytäntöönpanoviranomainen voi päättää lopettaa jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanon.

Asetuksen johdanto-osan 31, 33 ja 34 kappaleeseen sisältyy artiklan 1 kohdan kannalta olennaisia tarkennuksia. Kohdan soveltamisen lähtökohta on selvennetty 31 kappaleessa, jonka mukaan jäädyttämispäätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta ei saisi kieltäytyä muilla kuin asetuksessa esitetyillä perusteilla. Johdanto-osan 33 kappaleen mukaan poikkeustapauksissa olisi oltava mahdollista olla tunnustamatta tai panematta täytäntöön jäädyttämispäätöstä, jos tunnustaminen tai täytäntöönpano estäisi täytäntöönpanovaltiota soveltamasta valtiosääntöönsä sisältyviä, lehdistönvapautta tai ilmaisuvapautta muissa viestintävälineissä koskevia säännöksiä. Johdanto-osan 34 kappale koskee 1 kohdan f alakohdan kieltäytymisperustetta (niin sanottu ihmisoikeuskieltäytymisperuste). Kappaleen mukaan vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen perustaminen unioniin perustuu keskinäiseen luottamukseen ja olettamaan siitä, että muut jäsenvaltiot noudattavat unionin oikeutta ja erityisesti perusoikeuksia. Poikkeustilanteissa, jos on olemassa perusteltu syy katsoa erityisten ja objektiivisten todisteiden pohjalta, että jäädyttämispäätöksen täytäntöönpano olisi tapauksen erityiset olosuhteet huomioon ottaen ilmeisessä ristiriidassa perusoikeuskirjassa vahvistetun asiaankuuluvan perusoikeuden kanssa, täytäntöönpanoviranomaisen olisi voitava päättää olla tunnustamatta tai panematta täytäntöön kyseistä päätöstä. Tässä yhteydessä asiaankuuluviin perusoikeuksiin olisi kuuluttava erityisesti oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin, oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja oikeus puolustukseen. Omistusoikeuden ei lähtökohtaisesti pitäisi olla tällainen asiaankuuluva oikeus, koska varojen jäädyttäminen ja menetetyksi tuomitseminen merkitsevät väistämättä puuttumista henkilön omistusoikeuteen ja koska tähän liittyvistä tarvittavista suojatoimista säädetään jo unionin oikeudessa, mukaan lukien asetuksessa itsessään.

Ne bis in idem –periaate merkitsee kieltoa tutkia, syyttää ja tuomita toiseen kertaan rikoksesta, josta henkilö on jo lopullisesti vapautettu tai tuomittu syylliseksi. Kiellosta määrätään sekä Euroopan neuvoston ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevan yleissopimuksen

(SopS 85/1998) 7. lisäpöytäkirjan 4 artiklassa että Euroopan unionin perusoikeuskirjan 50 artiklassa, samoin kuin kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (SopS 7/1976) 14 artiklan 7 kohdassa.

Jäädyttämislaissa artiklaa koskeva sääntely sisältyy ensinnäkin 4 §:ään, jonka 1 momentin mukaan täytäntöönpanosta tulee kieltäytyä, 1) jos lain 6 §:ssä tarkoitettua jäädyttämispäätöstä koskevaa todistusta ei toimiteta, se on puutteellinen tai se selvästi ei vastaa jäädyttämispäätöstä; 2) on olemassa koskemattomuus tai erioikeus, joka tekee jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanon mahdottomaksi; 3) todistuksessa annetuista tiedoista ilmenee välittömästi, että myöhempi 8 §:ssä tarkoitettu oikeusapu ei olisi mahdollista sen vuoksi, että asia olisi jo jäädyttämispäätöksen perusteena olevan rikoksen osalta lopullisesti ratkaistu (*ne bis in idem*); 4) asiakirjan, postilähetyksen tai sähkösanoman takavarikko ei olisi pakkokeinolain 7 luvun 3 tai 5 §:n mukaan sallittu. Lisäksi pykälän 2 momentin mukaan, poiketen siitä, mitä 1 momentin 1 kohdassa säädetään, jäädyttämispäätöksen tehneelle viranomaiselle voidaan asettaa määräaika, jossa sen on esitettävä todistus tai täydennettävä tai korjattava sitä. Artiklan 1 kohdan e alakohtaa vastaava niin sanottua kaksoisrangaistavuutta koskeva kieltäytymisperuste sisältyy jäädyttämislain 3 §:n 1 momenttiin. Uusina kieltäytymisperusteina asetuksessa ovat siten lähinnä d ja f alakohtien kieltäytymisperusteet.

Koska kyse on suoraan sovellettavasta asetuksesta, myös 8 artiklan säännöksiä kieltäytymisperusteista sovellettaisiin suoraan. Asetuksen vastaisena voitaisiin pitää esimerkiksi täydentävää kansallista sääntelyä, jolla asetuksen mukaiset harkinnanvaraiset kieltäytymisperusteet säädettäisiin Suomessa ehdottomiksi, kuten jäädyttämislaissa on tehty. Artikla ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

Tältä osin voidaan ottaa huomioon, että tutkintamääräysdirektiivin kansallista täytäntöönpanoa koskevassa tutkintamääräyslaissa ei ole katsottu perustelluksi ottaa lakiin erillistä sääntelyä kieltäytymisperusteista, vaan tutkintamääräysdirektiivin 11 artiklaa, joka sisältää sisällöltään hyvin vastaavan kieltäytymisperusteita koskevan sääntelyn, noudatetaan sellaisenaan lakina.

Vastaavasti asetuksen 19 artiklan kannalta olennaisen, menettämisseuraamusten tunnustamisesta tai täytäntöönpanosta kieltäytymistä koskevan sääntelyn osalta voidaan huomioida, että tutkintamääräyslakia täytäntöönpanotekniikaltaan vastaavassa menettämisseuraamuslaissa ei ole konfiskaatiopuitepäätöksen 8 artiklaa tarkentavaa sääntelyä kieltäytymisperusteista, vaan sääntely on tältä osin jätetty puitepäätöksen sääntelyn varaan.

Erona direktiivin tai puitepäätöksen täytäntöönpanossa suhteessa nyt käsillä olevaan tilanteeseen on, että asetus on voimassa sellaisenaan eikä sitä edes saa selittää tai täsmentää kansallisella sääntelyllä eikä muutenkaan sisällyttää kansalliseen lainsäädäntöön tarpeettomasti.

9 artikla **Jäädyttämispäätösten tunnustamisen ja täytäntöönpanon määräajat**

Artiklan *1 kohdan* mukaan täytäntöönpanoviranomaisen on tehtävä jäädyttämispäätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva päätös ja pantava tämä päätös täytäntöön viipymättä ja yhtä ripeästi ja ensisijaisesti kuin samanlaisessa kansallisessa tapauksessa sen jälkeen, kun täytäntöönpanoviranomainen on saanut jäädyttämistodistuksen.

Artiklan *2 kohdan* mukaan, jos päätöksen antanut viranomainen on ilmoittanut todistuksessa, että jäädyttämispäätöksen täytäntöönpano on toteutettava tiettynä ajankohtana, täytäntöönpa-

noviranomaisen on otettava tämä mahdollisimman tarkoin huomioon. Jos päätöksen antanut viranomainen on ilmoittanut, että asianomaisten jäsenvaltioiden välinen koordinointi on tarpeen, täytäntöönpanoviranomaisen ja päätöksen antaneen viranomaisen on huolehdittava keskenään koordinoinnista sopiakseen jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanopäivästä. Jos sopimukseen ei päästä, täytäntöönpanoviranomaisen on päätettävä jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanopäivästä ottaen päätöksen antaneen viranomaisen intressit huomioon mahdollisimman tarkoin.

Artiklan *3 kohdan* mukaan, jos päätöksen antanut viranomainen on ilmoittanut jäädyttämistodistuksessa, että jäädyttäminen on toteutettava välittömästi, koska on perusteltu syy olettaa, että kyseinen omaisuus siirretään tai tuhotaan pian tai koska päätöksen antaneessa valtioissa on tutkintaan tai menettelyihin liittyviä tarpeita, täytäntöönpanoviranomaisen on tehtävä päätös jäädyttämispäätöksen tunnustamisesta viimeistään 48 tunnin kuluttua sen vastaanottamisesta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta artiklan 5 kohdan soveltamista. Täytäntöönpanoviranomaisen on toteutettava tarvittavat konkreettiset toimet päätöksen panemiseksi täytäntöön viimeistään 48 tunnin kuluttua jäädyttämispäätöksen tekemisestä.

Kohtaa on selvennetty johdanto-osan 29 kappaleessa, jonka viimeisen virkkeen mukaan täytäntöönpanoviranomaisen olisi jäädyttämispäätösten osalta aloitettava tarpeellisten konkreettisten toimien toteuttaminen tällaisten päätösten panemiseksi täytäntöön viimeistään 48 tunnin kuluttua siitä, kun sen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta on annettu päätös. Asetus ei siten edellytä toimien tulevan suoritetuiksi kyseisessä ajassa, vaan olennaista on täytäntöönpanoa koskevien toimien aloittaminen määräajassa.

Lisäksi määräaikojen laskemisen kannalta olennainen on saman kappaleen kolmas virke, jonka mukaan määräajat olisi laskettava määräaikoihin, päivämääriin ja määräpäiviin sovellettavista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (ETY, Euratom) N:o 1182/71 mukaisesti. Toisin kuin säädettyjen määräaikain laskemisesta annettu laki (150/1930), mainittu asetus sisältää säännöksiä myös tunteina määritellyistä määräajoista. Mainitun asetuksen 3 artiklan 1 kohdan mukaan, jos tunteina ilmaistu määräaika lasketaan jonkin tapahtuman toteutumisesta tai toimen suorittamisesta lukien, tuntia, jonka aikana tapahtuma toteutuu tai toimi suoritetaan, ei lueta kyseiseen määräaikaan. Artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaan, jollei 1 tai 4 kohdasta muuta johdu, tunteina ilmaistu määräaika alkaa kulua määräajan ensimmäisen tunnin alussa ja päättyy sen viimeisen tunnin kuluttua umpeen. Artiklan 3 kohdan mukaan kyseisiin määräaikoihin luetaan yleiset vapaapäivät, sunnuntait ja lauantait, jollei niitä nimenomaisesti ole jätetty ulkopuolelle tai jos määräajat on ilmaistu työpäivinä. Artiklan 4 kohdan mukaan, jos muina kuin tunteina ilmaistun määräajan viimeinen päivä on yleinen vapaapäivä, sunnuntai tai lauantai, määräaika päättyy seuraavan työpäivän viimeisen tunnin kuluttua umpeen. Mainittu asetus sisältää myös yleisen vapaapäivän ja työpäivän määritelmät.

Artiklan *4 kohdan* mukaan täytäntöönpanoviranomaisen on ilmoitettava jäädyttämispäätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevasta päätöksestään päätöksen antaneelle viranomaiselle viipymättä käyttäen mitä tahansa tapaa, josta voidaan esittää kirjallinen todiste.

Artiklan *5 kohdan* mukaan, jos täytäntöönpanoviranomainen ei tietyssä tapauksessa pysty noudattamaan edellä 3 kohdassa säädettyjä määräaikoja, sen on ilmoitettava tästä viipymättä päätöksen antavalle viranomaiselle millä tahansa tavalla ilmoittaen syyt siihen, miksi määräajan noudattaminen ei ollut mahdollista, ja kuultava päätöksen antavaa viranomaista jäädyttämispäätöksen tunnustamisen tai täytäntöönpanon asianmukaisesta ajankohdasta.

Artiklan *6 kohdan* mukaan edellä 3 kohdassa asetettujen määräaikojen päättyminen ei vapauta täytäntöönpanoviranomaista sitä koskevasta velvoitteesta tehdä viipymättä jäädyttämispäätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva päätös eikä velvoitteesta panna päätös viipymättä täytäntöön.

Jäädyttämislaki ei sisällä vastaavia yksityiskohtaisia säännöksiä täytäntöönpanon määräajoista. Siltä osin kuin vastaavia säännöksiä on, ne sisältyvät 9 §:n 2 momenttiin.

Artikla ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä. Määräaikojen suhteen ja muutoinkin lähtökohtana tulisi olla se, että jäädyttämispäätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva päätös sekä jäädyttämispäätöksen täytäntöönpano pyritään hoitamaan päätöksen antaneen valtion toiveiden mukaisesti, muun muassa asian kiireellisyys huomioon ottaen. Asetuksen määräaikasäännöksiä ei tulisi tulkita niin, että päätösten perusteella tarvittavat toimenpiteet tehdään säännönmukaisesti vasta määräajan lopussa.

10 artikla **Jäädyttämispäätösten täytäntöönpanon lykkääminen**

Artiklan *1 kohdan* mukaan täytäntöönpanoviranomainen voi lykätä asetuksen 4 artiklan mukaisesti lähetetyn jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanoa, jos a) päätöksen täytäntöönpano saattaisi haitata parhaillaan suoritettavaa rikostutkintaa; tällöin jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanoa voidaan lykätä siihen saakka, kun täytäntöönpanoviranomainen katsoo tämän olevan asianmukaista; b) kyseisen omaisuuden jäädyttämisestä on jo tehty päätös; tällöin jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanoa voidaan lykätä siihen saakka, että tämä olemassa oleva päätös perutaan; tai c) kyseisestä omaisuudesta on jo tehty päätös täytäntöönpanovaltiossa toteutetuissa muissa menettelyissä; tällöin jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanoa voidaan lykätä siihen saakka, että tämä olemassa oleva päätös perutaan; tätä kohtaa sovelletaan kuitenkin vain, jos tällaisella päätöksellä olisi etusija kansallisen lainsäädännön nojalla myöhempiin kansallisen lainsäädännön mukaisiin rikosasioissa annettaviin jäädyttämispäätöksiin nähden.

Artiklan *2 kohdan* mukaan täytäntöönpanoviranomaisen on välittömästi ilmoitettava päätöksen antaneelle viranomaiselle jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanon lykkäämisestä ja täsmennettävä lykkäämisen perusteet ja mahdollisuuksien mukaan lykkäämisen arvioitu kesto käyttäen mitä tahansa tapaa, josta voidaan esittää kirjallinen todiste.

Artiklan *3 kohdan* mukaan, kun perustetta lykkäämiselle ei enää ole, täytäntöönpanoviranomaisen on välittömästi toteutettava tarvittavat toimenpiteet jäädyttämispäätöksen panemiseksi täytäntöön ja ilmoitettava siitä päätöksen antaneelle viranomaiselle käyttäen mitä tahansa tapaa, josta voidaan esittää kirjallinen todiste.

Jäädyttämislaissa täytäntöönpanon lykkäämistä koskeva sääntely sisältyy lain 13 §:ään, joka sisältää pääasiallisesti vastaavat säännökset kuin asetuksen 10 artikla. Keskeisenä erona on, että jäädyttämislaki ei sisällä artiklan 1 kohdan b ja c alakohtia vastaavaa sääntelyä.

Artiklan mukainen täytäntöönpanoviranomainen olisi soveltamista koskevan lain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu toimivaltainen syyttäjä. Artikla ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

11 artikla **Salassapitovelvollisuus**

Artiklan *1 kohdan* mukaan päätöksen antavan viranomaisen ja täytäntöönpanoviranomaisen on otettava jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanon aikana asianmukaisella tavalla huomioon sen tutkinnan edellyttämä luottamuksellisuus, jonka yhteydessä jäädyttämispäätös annettiin. Kohtaa on selvennetty asetuksen johdanto-osan 30 kappaleessa, jonka mukaan täytäntöönpanoviranomaisen olisi taattava erityisesti tosiseikkojen ja jäädyttämispäätöksen sisällön luottamuksellisuus. Tämä ei vaikuta velvoitteeseen ilmoittaa henkilöille, joita asia koskee, jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanosta tämän asetuksen mukaisesti.

Artiklan *2 kohdan* mukaan täytäntöönpanoviranomaisen on lainsäädäntönsä mukaisesti taattava jäädyttämispäätöksen tietojen ja sisällön luottamuksellisuus, paitsi siltä osin kuin on välttämätöntä sen täytäntöön panemista varten. Kun jäädyttämispäätös on pantu täytäntöön, täytäntöönpanoviranomaisen on ilmoitettava siitä henkilöille, joita asia koskee, asetuksen 32 artiklan mukaisesti, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 11 artiklan 3 kohdan soveltamista.

Artiklan *3 kohdan* mukaan päätöksen antava viranomainen voi meneillään olevan tutkinnan turvaamiseksi pyytää täytäntöönpanoviranomaista lykkäämään jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanosta henkilöille, joita asia koskee, asetuksen 32 artiklan nojalla annettavaa ilmoitusta. Kun kyseisille henkilöille ilmoittamista ei enää ole tarpeen lykätä meneillään olevien tutkintatoimien turvaamiseksi, päätöksen antavan viranomaisen on ilmoitettava siitä täytäntöönpanoviranomaiselle, jotta täytäntöönpanoviranomainen voi ilmoittaa kyseisille henkilöille jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanosta 32 artiklan mukaisesti.

Artiklan *4 kohdan* mukaan, jos täytäntöönpanoviranomainen ei pysty noudattamaan tämän artiklan mukaisia luottamuksellisuutta koskevia velvoitteita, sen on ilmoitettava siitä päätöksen antaneelle viranomaiselle viipymättä ja mahdollisuuksien mukaan ennen jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanoa.

Vastaavaa sääntelyä ei sisälly jäädyttämispuitepäätökseen tai sen perustella säädettyyn jäädyttämislakiin. Tutkintamääräysdirektiivin 19 artikla kuitenkin sisältää pitkälti vastaavaa sääntelyä direktiivin tilanteita koskien. Direktiivin perusteella säädettyyn tutkintamääräyslakiin on otettu sääntelyn johdosta 25 §, jonka 1 momentin mukaan toisen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen Suomeen toimittamaan tutkintamääräykseen ja sen täytäntöönpanoon Suomessa sovelletaan, mitä Suomessa vastaavassa asiassa säädetään salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta ja tiedonsaantioikeudesta. Vastaavasti pykälän 2 momentin mukaan Suomen toimivaltaisen viranomaisen antaman tutkintamääräyksen perusteella Suomeen toimitettuihin todisteisiin, asiakirjoihin ja tietoihin Suomessa sovelletaan, mitä Suomessa vastaavassa asiassa säädetään salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta ja tiedonsaantioikeudesta. Pykälän 3 momentin mukaan sen lisäksi, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, on noudatettava niitä ehtoja ja menettelyjä, jotka toisen Euroopan unionin jäsenvaltion viranomainen on asettanut salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta tai tietojen käytön rajoituksista. Pykälän 4 momentin mukaan syyttäjän saadessa vahvistettavaksi tutkintamääräyksen, hänen vaitiolovelvollisuuteensa ja vaitiolo-oikeuteensa sovelletaan, mitä säädetään esitutkintaviranomaisen vaitiolovelvollisuudesta ja vaitiolo-oikeudesta. Siten selvänä lähtökohtana tutkintamääräyslain vastaavissa tilanteissa on toimiminen salassapitoa, vaitiolovelvollisuutta ja tiedonsaantioikeutta koskevan voimassa olevan kansallisen lainsäädännön mukaan. Myös rikosoikeusapulain 27 § sisältää asiaa koskevaa sääntelyä.

Ottaen huomioon artiklan 2 kohdan viittaus kansalliseen lainsäädäntöön, perusteluna voidaan pitää, että soveltamista koskevaan lakiin otettaisiin tutkintamääräyslain 25 §:ää vastaava säännös (9 §). Sovellettavat säännökset sisältyisivät erityisesti viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin (621/1999), oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annettuun lakiin (370/2007) sekä esitutkintalakiin (805/2011) ja poliisilakiin (872/2011). Muilta osin artikla ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

12 artikla **Jäädyttämispäätösten voimassaolo**

Artiklan *1 kohdan* mukaan jäädyttämispäätöksen kohteena oleva omaisuus pysyy jäädytettynä täytäntöönpanovaltiossa siihen asti, että kyseisen valtion toimivaltainen viranomainen antaa lopullisen vastauksen asetuksen 14 artiklan mukaisesti lähetettyyn menetetyksi tuomitsemista koskevaan päätökseen tai että päätöksen antava viranomainen ilmoittaa täytäntöönpanoviranomaiselle päätöksestä tai toimenpiteestä, jonka vuoksi päätös lakkaa olemasta täytäntöönpanokelpoinen tai se on vedettävä takaisin asetuksen 27 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

Artiklan *2 kohdan* mukaan täytäntöönpanoviranomainen voi asiaan liittyvät olosuhteet huomioon ottaen esittää päätöksen antaneelle viranomaiselle perustellun pyynnön omaisuuden jäädyttämisajan rajoittamiseksi. Tällainen pyyntö, johon on liitetty kaikki olennaiset lisätiedot, lähetetään käyttäen mitä tahansa tapaa, josta voidaan esittää kirjallinen todiste, niin että päätöksen antava viranomainen voi todeta pyynnön aitouden. Tutkiessaan tällaista pyyntöä päätöksen antavan viranomaisen on otettava huomioon kaikki intressit, myös täytäntöönpanoviranomaisen intressit. Päätöksen antavan viranomaisen on vastattava pyyntöön mahdollisimman nopeasti. Jos päätöksen antava viranomainen ei suostu tällaiseen rajoitukseen, sen on ilmoitettava täytäntöönpanoviranomaiselle syynsä siihen. Tällöin omaisuus pysyy jäädytettynä 1 kohdan mukaisesti. Jos päätöksen antava viranomainen ei vastaa kuuden viikon kuluessa pyynnön vastaanottamisesta, täytäntöönpanoviranomaisella ei enää ole velvoitetta panna jäädyttämispäätöstä täytäntöön. Kohtaa on selvennetty johdanto-osan 36 kappaleessa, jonka mukaan tutkiessaan täytäntöönpanoviranomaisen pyyntöä rajoittaa omaisuuden jäädyttämisaikaa päätöksen antavan viranomaisen olisi otettava huomioon kaikki tapauksen olosuhteet, erityisesti se, voisiko jäädyttämispäätöksen jatkaminen aiheuttaa perusteetonta vahinkoa täytäntöönpanovaltiossa. Täytäntöönpanoviranomaista kannustetaan kuulemaan päätöksen antanutta viranomaista ennen virallisen pyynnön esittämistä.

Artiklan 1 kohdan sääntelyä pitkälti vastaa jäädyttämispuitepäätöksen 6 artiklan 1 kohta, jonka mukaan omaisuus on pidettävä jäädytettynä täytäntöönpanovaltiossa, kunnes kyseinen valtio on antanut lopullisen vastauksen pyyntöön. Eroa asetuksen sääntelyyn on kuitenkin siinä, että puitepäätöksen 6 artiklan 2 kohdan mukaan täytäntöönpanovaltio voi jäädyttämispäätöksen tehnyttä valtiota kuultuaan asettaa kansallisten lakiensa ja käytäntöjensä mukaisesti tapauksen kannalta tarkoituksenmukaisia ehtoja omaisuuden jäädyttämisajan rajoittamiseksi, kun taas asetuksen 12 artiklan 2 kohdassa ratkaiseva on edellä todetun mukaisesti päätöksen antavan viranomaisen kanta. Asetus ei myöskään sisällä viittausta kansallisiin lakeihin tai käytäntöihin siltä osin kuin sen mukaan täytäntöönpanoviranomainen voi esittää perustellun pyynnön omaisuuden jäädyttämisajan rajoittamisesta.

Jäädyttämislaissa on jäädyttämispuitepäätöksen 6 artiklan 2 kohdan sallimalla tavalla säädetty kansallisessa laissa jäädyttämisen kestosta ja määräajan asettamisesta täytäntöönpanotoimien voimassaololle (12 §). Koska asetus ei edellä todetuin tavoin sisällä viittausta kansallisiin lakeihin tai käytäntöihin, lähtökohtana voidaan katsoa olevan, että asetusta tältäkin osin sovelletaan suoraan.

Artikla ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

13 artikla **Jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanon mahdottomuus**

Artiklan *1 kohdan* mukaan, jos täytäntöönpanoviranomainen katsoo, että jäädyttämispäätöksen täytäntöönpano on mahdotonta, sen on ilmoitettava siitä viipymättä päätöksen antaneelle viranomaiselle.

Artiklan *2 kohdan* mukaan ennen kuin täytäntöönpanoviranomainen antaa 1 kohdan mukaisesti ilmoituksen päätöksen antaneelle viranomaiselle, sen on tarvittaessa neuvoteltava päätöksen antaneen viranomaisen kanssa.

Artiklan *3 kohdan* mukaan jäädyttämispäätöksen täytäntöön panematta jättäminen artiklan mukaisesti voi olla perusteltua vain, jos omaisuus a) on jo tuomittu menetetyksi; b) on kadonnut; c) on tuhoutunut; d) sitä ei löydy jäädyttämistodistuksessa ilmoitetusta paikasta; tai e) sitä ei löydy, koska sen sijaintipaikkaa ei ole ilmoitettu riittävän tarkasti edellä 2 kohdassa tarkoitetuista neuvotteluista huolimatta.

Artiklan *4 kohdan* mukaan, kun on kyse 3 kohdan b, d ja e alakohdassa tarkoitetuista tilanteista, jos täytäntöönpanoviranomainen saa myöhemmin tietoa, jonka perusteella omaisuus voidaan paikantaa, täytäntöönpanoviranomainen voi panna jäädyttämispäätöksen täytäntöön ilman uuden jäädyttämistodistuksen lähettämistä edellyttäen, että täytäntöönpanoviranomainen on ennen jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanoa tarkistanut päätöksen antaneen viranomaisen kanssa, että jäädyttämispäätös on edelleen voimassa.

Artiklan *5 kohdan* mukaan, sen estämättä, mitä 3 kohdassa säädetään, jos päätöksen antanut viranomainen on ilmoittanut, että samanarvoinen omaisuus voidaan jäädyttää, täytäntöönpanoviranomaisen ei edellytetä panevan täytäntöön jäädyttämispäätöstä, jos yksi 3 kohdassa esitetyistä tilanteista on olemassa eikä ole olemassa samanarvoista omaisuutta, joka voitaisiin tuomita jäädytetyksi.

Artiklaa pitkälti vastaavaa sääntelyä sisältyy jäädyttämispuitepäätöksen 7 artiklan 4 kohtaan. Jäädyttämislaissa asiasta on sääntelyä 14 §:ssä. Sääntely eroaa asetuksesta erityisesti siinä, että pykälän 1 momentin mukaan toimivaltaisen syyttäjän on kumottava päätös jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanosta muun muassa silloin, jos ilmenee, että jäädyttämispäätöstä ei voida panna Suomessa täytäntöön tai jos omaisuutta ei löydetä. Lisäksi pykälän 3 momentin mukaan, jos päätös jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanosta kumotaan, jo suoritetut täytäntöönpanotoimet on peruutettava. Asetuksen 13 artiklan 3 kohdan mukaan asetuksen mukaisessa menettelyssä sitä vastoin jäädyttämispäätös jätettäisiin panematta täytäntöön.

Artikla ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

III Luku Menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten lähettäminen, tunnustaminen ja täytäntöönpano

14 artikla **Menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten lähettäminen**

Artikla sääntelee menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten lähettämistä täytäntöönpanovaltioon. Artiklan *1 kohdan* mukaan menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös lähetetään menetetyksi tuomitsemista koskevan todistuksen avulla. Päätöksen antava viranomainen lähettää 17 artiklassa tarkoitetun menetetyksi tuomitsemista koskevan todistuksen suoraan täytäntöönpanoviranomaiselle tai tarvittaessa 24 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulle keskusviranomaiselle käyttäen mitä tahansa tapaa, josta voidaan esittää kirjallinen todiste niin, että täytäntöönpanoviranomainen voi todeta menetetyksi tuomitsemista koskevan todistuksen aitouden.

Jäljempänä on 24 artiklan 2 kohtaa koskevissa perusteluissa on selvitetty, miksi keskusviranomaisen nimeämistä tässä artiklassa tarkoitettuun tehtävään ei kansallisesti pidetä perusteltuna. Päätösten lähettämisessä muihin jäsenvaltioihin tulee kuitenkin ottaa huomioon 24 artiklan 3 kohdan mukainen komission listaus niistä keskusviranomaisista, joita jäsenvaltiot ovat voineet nimetä vastaamaan menetetyksi tuomitsemista koskevien todistusten hallinnollisesta vastaanottamisesta.

Artiklan *2 kohdan* mukaan jäsenvaltiot voivat antaa ilmoituksen siitä, että kun niille lähetetään todistus menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa varten, päätöksen antavan viranomaisen on toimitettava alkuperäinen menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös tai sen oikeaksi todistettu jäljennös menetetyksi tuomitsemista koskevan todistuksen mukana. Ainoastaan menetetyksi tuomitsemista koskeva todistus on kuitenkin käännettävä 17 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

Artiklan *3 kohdan* mukaan jäsenvaltiot voivat antaa 2 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen ennen asetuksen soveltamispäivää tai myöhemmin. Jäsenvaltiot voivat milloin tahansa peruuttaa tällaisen ilmoituksen. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle, kun ne antavat tai peruuttavat tällaisen ilmoituksen. Komissio asettaa tällaiset tiedot kaikkien jäsenvaltioiden ja Euroopan oikeudellisen verkoston saataville.

Kuten edellä 4 artiklan 2 kohtaa koskevissa perusteluissa on todettu jäädyttämispäätösten osalta, vastaavin perustein kansallisesti ei ole pidettävä perusteltuna 2 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen antamista.

Artiklan 4 ja 5 kohdassa säännellään sitä, mihin jäsenvaltioon menetetyksi tuomitsemista koskeva todistus lähetetään. Artiklan *4 kohdan* mukaan, jos kyseessä on rahamäärän menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös ja päätöksen antavalla viranomaisella on perusteltua syytä olettaa, että henkilöllä, jota vastaan päätös on tehty, on omaisuutta tai tuloja jäsenvaltiossa, sen on lähetettävä menetetyksi tuomitsemista koskeva todistus kyseiseen jäsenvaltioon. Artiklan *5 kohdan* mukaan, jos kyseessä on tietyn omaisuuden menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös ja päätöksen antavalla viranomaisella on perusteltua syytä olettaa, että tällaista omaisuutta on jäsenvaltiossa, sen on lähetettävä menetetyksi tuomitsemista koskeva todistus kyseiseen jäsenvaltioon. Vastaavasti kuin edellä 4 artiklan mukaisten jäädyttämistilanteiden osalta on todettu, kohtia täydentää asetuksen johdanto-osan 25 kappale, jonka mukaan sääntelyn perusteella todistus voitaisiin esimerkiksi lähettää siihen jäsenvaltioon, jossa luonnollinen henkilö, jota vastaan päätös on annettu, asuu tai jossa hän tavallisesti asuu, jos hänellä ei ole pysyvää tai vakituista asuinpaikkaa. Jos päätös on annettu oikeushenkilöä vastaan, todistus voidaan lähettää siihen jäsenvaltioon, jossa oikeushenkilöllä on kotipaikka.

Voimassa olevan lain osalta artiklan 1–5 kohtaa asiallisesti vastaava sääntely sisältyy lakina noudatettavan konfiskaatiopuitepäätöksen 4 artiklaan. Olennaisena erona on, että asetuksen mukaan riittää pelkän päätöstä koskevan todistuksen lähettäminen, ottaen huomioon tästä artiklan 2 kohdassa tehty poikkeus. Artiklan 1–5 kohta eivät edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

Artiklan *6 kohdan* mukaan päätöksen antavan viranomaisen on ilmoitettava täytäntöönpanoviranomaiselle kaikista tiedossaan olevista henkilöistä, joita asia koskee. Olennaista on asetuksen rajaus siitä, että velvoitteen täyttämiseksi riittää ilmoittaa tiedossa olevista henkilöistä. Muotoilun ei voida katsoa edellyttävän erityistä lisäselvitystä. Käytännössä tällaisia henkilöitä voisivat olla esimerkiksi asiaa koskevasta tuomiosta ilmenevät henkilöt. Päätöksen antavan viranomaisen on pyynnöstä ilmoitettava täytäntöönpanoviranomaiselle myös kaikki tiedot, jotka liittyvät

vaateisiin, joita henkilöillä, joita asia koskee, voi olla omaisuuteen nähden, myös kyseisen henkilön tunnistamiseen liittyvät tiedot. Henkilö, jota asia koskee, on edellä mainituin tavoin määritelty 2 artiklan 10 kohdassa. Artiklan 6 kohta ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

Artiklan *7 kohdan* mukaan, jos asetuksen 24 artiklan 3 kohdan mukaisesti saataville annetuista tiedoista huolimatta toimivaltainen täytäntöönpanoviranomainen ei ole päätöksen antavan viranomaisen tiedossa, päätöksen antava viranomainen tekee kaikki tarvittavat tiedustelut, myös Euroopan oikeudellisen verkoston yhteyspisteiden kautta määrittääkseen tiedon, millä viranomaisella on toimivalta tunnustaa ja panna täytäntöön menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös. Artiklan *8 kohdan* mukaan, jos menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen vastaanottavalla täytäntöönpanovaltion viranomaisella ei ole toimivaltaa tunnustaa päätöstä tai toteuttaa sen täytäntöönpanon edellyttämiä toimenpiteitä, sen on välittömästi lähetettävä menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös jäsenvaltionsa viranomaiselle, joka on toimivaltainen panemaan sen täytäntöön, ja ilmoitettava siitä päätöksen antaneelle viranomaiselle. Voimassa olevan lain osalta artiklan 7 ja 8 kohtaa vastaava sääntely sisältyy lakina noudatettavan konfiskaatiopuitepäätöksen 4 artiklan 4 ja 5 kohtaan. Artiklan 7 ja 8 kohta eivät edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

15 artikla **Menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen lähettäminen yhteen tai useampaan täytäntöönpanovaltioon**

Artiklan *1 kohdan* mukaan menetetyksi tuomitsemista koskeva todistus lähetetään asetuksen 14 artiklan mukaisesti vain yhteen täytäntöönpanovaltioon kerrallaan, jollei 15 artiklan 2 tai 3 kohdasta muuta johdu.

Artiklan *2 kohdan* mukaan, jos menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös koskee tiettyä omaisuutta, sitä koskeva todistus voidaan lähettää useampaan täytäntöönpanovaltioon samanaikaisesti, jos a) päätöksen antavalla viranomaisella on perustellut syyt olettaa, että menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen kohteena olevaa omaisuutta on eri täytäntöönpanovaltioissa, tai b) tietyn menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen kohteena olevan omaisuuden tuomitseminen menetetyksi edellyttäisi toimia useammassa täytäntöönpanovaltiossa.

Artiklan *3 kohdan* mukaan, jos menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös koskee rahamäärää, sitä koskeva todistus voidaan lähettää samanaikaisesti useampaan täytäntöönpanovaltioon, jos päätöksen antava viranomainen katsoo, että siihen on erityinen tarve, esimerkiksi, jos a) kyseistä omaisuutta ei ole jäädytetty tämän asetuksen mukaisesti, tai b) sen omaisuuden arvioitu arvo, joka voidaan saada menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanosta päätöksen tehneessä valtiossa ja jossakin täytäntöönpanovaltiossa, ei todennäköisesti riitä menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen koko määrän menetetyksi tuomitsemiseen.

Voimassa olevan lain osalta artiklaa vastaava sääntely sisältyy lakina noudatettavan konfiskaatiopuitepäätöksen 5 artiklaan. Käytännössä vähämerkityksisenä erona on lähinnä, että asetuksen 15 artiklan 2 kohta ei sisällä puitepäätöksen 5 artiklan 2 kohdan nimenomaista säännöstä siitä, että päätös voidaan lähettää useampaan täytäntöönpanovaltioon samanaikaisesti myös, jos päätöksen tehneen valtion toimivaltaisella viranomaisella on perustellut syyt uskoa, että tietty menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen kohteena oleva omaisuus on yhdessä kahdesta tai useammasta nimetystä täytäntöönpanovaltiosta. Asetuksen 15 artiklan soveltamisessa on syytä ottaa huomioon myös 14 artiklan 4 ja 5 kohdan sisältö, jossa määritellään, mihin jäsenvaltioon menetetyksi tuomitsemista koskeva todistus on lähetettävä. Artikla ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

16 artikla **Menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen lähettämisen seuraukset**

Artiklan *1 kohdan* mukaan menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen lähettäminen asetuksen 14 ja 15 artiklan mukaisesti ei rajoita päätöksen antavan valtion oikeutta panna päätös täytäntöön.

Artiklan *2 kohdan* mukaan rahamäärää koskevan menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon johdosta saatavan omaisuuden kokonaisarvo ei saa ylittää menetetyksi tuomitsemista koskevassa päätöksessä määrättyä enimmäismäärää huolimatta siitä, onko päätös rahamäärän menetetyksi tuomitsemisesta lähetetty yhteen tai useampaan täytäntöönpanovaltioon.

Artiklan *3 kohdan* mukaan päätöksen antaneen viranomaisen on viipymättä ilmoitettava täytäntöönpanoviranomaiselle käyttäen mitä tahansa tapaa, josta voidaan esittää kirjallinen todiste, jos a) se katsoo erityisesti täytäntöönpanovaltion sille asetuksen 21 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti toimittaman tiedon perusteella, että menetetyksi tuomitseminen on vaarassa ylittää enimmäismäärän; b) menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös on pantu kokonaan tai osittain täytäntöön päätöksen antaneessa valtiossa tai muussa täytäntöönpanovaltiossa, jolloin sen on täsmennettävä määrä, jonka osalta menetetyksi tuomitsemista koskevaa päätöstä ei ole vielä pantu täytäntöön; tai c) päätöksen antaneen valtion viranomainen ottaa vastaan, sen jälkeen kun menetetyksi tuomitsemista koskeva todistus on lähetetty asetuksen 14 artiklan mukaisesti, rahasumman, joka on maksettu menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen osalta. Edellä mainitun a alakohdan ollessa kyseessä päätöksen antaneen viranomaisen on ilmoitettava täytäntöönpanoviranomaiselle mahdollisimman nopeasti, jos alakohdassa tarkoitettu riski lakkaa.

Voimassa olevan lain osalta artiklaa vastaava sääntely sisältyy lakina noudatettavan konfiskaatiopuitepäätöksen 14 artiklaan. Asetuksen 16 artikla ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

17 artikla **Vakiomuotoinen menetetyksi tuomitsemista koskeva todistus**

Artiklassa säännellään menetetyksi tuomitsemista koskevan todistuksen muotoa. Artiklan *1 kohdan* mukaan menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen antavan viranomaisen on täytettävä liitteessä II esitetty menetetyksi tuomitsemista koskeva todistus, allekirjoitettava se ja todistettava sen sisältö oikeaksi ja asianmukaiseksi.

Artiklan *2 kohdan* mukaan päätöksen antavan viranomaisen on annettava täytäntöönpanoviranomaiselle käännös menetetyksi tuomitsemista koskevasta todistuksesta jollakin täytäntöönpanovaltion virallisella kielellä tai jollakin muulla kielellä, jonka täytäntöönpanovaltio hyväksyy 3 kohdan mukaisesti.

Artiklan *3 kohdan* mukaan mikä tahansa jäsenvaltio voi milloin tahansa ilmoittaa komissiolle toimitettavalla ilmoituksella, että se hyväksyy käännökset menetetyksi tuomitsemista koskevista todistuksista yhdellä tai usealla muulla unionin virallisella kielellä kuin kyseisen jäsenvaltion virallisella kielellä tai virallisilla kielillä. Komissio asettaa ilmoitukset kaikkien jäsenvaltioiden ja Euroopan oikeudellisen verkoston saataville.

Kuten edellä 6 artiklaa koskevissa perusteluissa on todettu jäädyttämistodistusten osalta, myös menetetyksi tuomitsemista koskevien todistusten osalta artiklan 2 kohta edellyttää täydentävää kansallista lainsäädäntöä päätöksen kääntämisestä ja siitä, että päätöksen antava viranomainen huolehtii todistuksen kääntämisestä (soveltamista koskevan lain 3 §:n 1 momentti).

Vastaavasti kuten edellä 6 artiklaa koskevissa perusteluissa on todettu jäädyttämistodistusten osalta, myös menetetyksi tuomitsemista koskevien todistusten osalta artiklan 3 kohta edellyttää täydentävää kansallista lainsäädäntöä käytettävien kielten osalta. Perusteltuna voidaan pitää, että soveltamista koskevaan lakiin otettaisiin vastaava säännös kuin jäädyttämistodistusten osalta, jonka mukaan menetetyksi tuomitsemista koskeva todistus tulee toimittaa Suomeen joko suomen, ruotsin tai englannin kielellä taikka siihen on liitettävä käännös jollekin näistä kielistä. Myös muun kielen käyttö olisi mahdollinen, jos hyväksymiselle ei muutoin olisi estettä. Toimivaltainen viranomainen huolehtisi tarvittaessa todistuksen kääntämisestä suomen tai ruotsin kielelle (3 §:n 2 momentti).

Vastaavasti kuten edellä 6 artiklaa koskevissa perusteluissa on todettu jäädyttämistodistusten osalta, perusteltuna voidaan pitää, että Suomi antaisi menetetyksi tuomitsemista koskevien todistusten osalta komissiolle vastaavan ilmoituksen, jonka mukaan Suomi hyväksyisi käännökset myös englannin kielellä. Kuten edellä on todettu jäädyttämistodistusten osalta, erillistä ilmoitusta muiden kielten käytöstä, joka kuitenkin olisi ehdotetun lainsäädännön mukaan mahdollista, ei pidettäisi tarpeellisena.

18 artikla **Menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten tunnustaminen ja täytäntöönpano**

Artiklan *1 kohdan* mukaan täytäntöönpanoviranomaisen on tunnustettava asetuksen 14 artiklan mukaisesti lähetetty menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös ja toteutettava tarvittavat toimet sen panemiseksi täytäntöön samalla tavoin kuin täytäntöönpanovaltion viranomaisen antaman menetetyksi tuomitsemista koskevan kansallisen päätöksen osalta, paitsi jos kyseinen täytäntöönpanoviranomainen vetoaa johonkin asetuksen 19 artiklassa säädettyyn perusteeseen olla tunnustamatta päätöstä tai olla panematta sitä täytäntöön tai johonkin asetuksen 21 artiklassa säädettyyn perusteeseen lykätä sen täytäntöönpanoa.

Kuten edellä 7 artiklaa koskevissa perusteluissa on todettu jäädyttämispäätösten osalta, artiklan 1 kohdan velvoite vastaa vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen mukaista velvoitetta tunnustaa ja panna täytäntöön toisesta jäsenvaltiosta lähetetty menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös, jollei tilanteeseen sovellu mikään sallittu kieltäytymisperuste tai lykkäämisperuste. Artiklan 1 kohtaa tulisi soveltaa yhdessä siinä viitattujen asetuksen 19 ja 21 artiklan kanssa. Artiklan 1 kohdan sanamuoto näyttää tarkoittavan, että täytäntöönpanoviranomainen tekisi menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan päätöksen. Myös asetuksen 20 artiklan sanamuodosta ilmenee, että täytäntöönpanoviranomaisen on tehtävä menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva päätös.

Vastaavasti kuten edellä 7 artiklaa koskevissa perusteluissa on todettu jäädyttämispäätösten osalta, artiklan 1 kohdan sanamuodon mukaan menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös on pantava täytäntöön samalla tavoin kuin täytäntöönpanovaltion viranomaisen antama kansallinen menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös. Asetuksen voidaan katsoa velvoittavan menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanoon kansallisen sääntelyn mukaisesti.

Voimassa olevan lain osalta artiklan 1 kohtaa vastaava sääntely sisältyy pitkälti konfiskaatiopuitepäätöksen 7 artiklan 1 kohtaan sekä 12 artiklan 1 kohtaan. Puitepäätöksen 7 artiklan 1 kohdan osalta menettämisseuraamuslakiin ei ole otettu asiasisältöisiä säännöksiä, mutta 12 artiklan 1 kohdan osalta menettämisseuraamuslakiin on otettu Suomen lain soveltamista koskeva selventävä säännös. Kyseisen menettämisseuraamuslain 4 §:n 1 momentin mukaan toisen jäsenvaltion tuomioistuimen lain 2 §:ssä tarkoitettu päätös pannaan täytäntöön Suomen lain mukaan ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain mukaisessa järjestyksessä. Mainitulla 2 §:n mukaisella päätöksellä tarkoitetaan konfiskaatiopuitepäätöksessä tarkoitettua ja sen mukaisesti Suomeen lähetettyä päätöstä.

Edellä 7 artiklaa koskevissa perusteluissa on jäädyttämispäätösten osalta katsottu, että niitä koskevan vastaavan säännöksen tehokas soveltaminen edellyttäisi säännöksiä soveltamista koskevaan lakiin (6 ja 7 §:n 1 momentti). Myös menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten osalta voidaan katsoa, että asetuksen soveltamista tehostaisi, että soveltamista koskevassa laissa olisi vastaavat säännökset päätösten täytäntöönpanosta päättämisestä ja täytäntöönpanosta (14 ja 15 §:n 1 momentti). Esityksessä on lisäksi katsottu, että asetuksen tehokkaan soveltamisen kannalta on perusteltua, että sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n 1 momentin 9 kohtaa täydennetään siten, että asetuksen mukainen menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös lisätään seuraamukseksi, joka pannaan täytäntöön kyseisessä laissa säädetyssä järjestyksessä.

Artiklan *2 kohdan* mukaan, jos menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös koskee tiettyä omaisuutta, päätöksen antavat viranomaiset ja täytäntöönpanoviranomaiset voivat, jos se on päätöksen antavan valtion lainsäädännön mukaista, sopia, että menetetyksi tuomitseminen voidaan täytäntöönpanovaltiossa panna täytäntöön määräämällä maksettavaksi menetetyksi tuomitun omaisuuden arvoa vastaava rahamäärä.

Voimassa olevan lain osalta vastaava sääntely sisältyy pitkälti konfiskaatiopuitepäätöksen 7 artiklan 2 kohtaan sekä menettämisseuraamuslain 4 §:n 2 momenttiin. Erona asetuksen ja puitepäätöksen sääntelyn välillä on, että asetuksen mukaan edellytyksenä on, että menettely on mahdollista päätöksen antavan valtion lainsäädännön mukaan, kun taas puitepäätöksessä edellytetään, että molempien valtioiden lainsäädäntö mahdollistaa menettelyn. Lisäksi menettämisseuraamuslain 4 §:n 2 momentin mukaan menettelyyn voidaan ryhtyä vain, jos päätöksen tehnyt jäsenvaltio ilmoittaa tuomioistuimen määräämän omaisuuden arvoa vastaavan rahamäärän. Tällöin esineeseen kohdistuva täytäntöönpano Suomessa lakkaa. Konfiskaatiopuitepäätöksen täytäntöönpanoa koskevassa hallituksen esityksessä todetaan, että menettely olisi mahdollinen vain, mikäli vieras valtio ilmoittaa määrän, joka kyseisen valtion tuomioistuimen antaman päätöksen mukaan tulee panna täytäntöön (HE 47/2007 vp, s. 45 ja 46). Asetuksessa ei säännellä täytäntöönpanovaltion lainsäädännön huomioon ottamista. Asetuksen säännöksen mukaisesti menettelystä voitaisiin sopia, jos se olisi päätöksen antavan valtion lainsäädännön mukaista. Säännös ei kuitenkaan ole sanamuodoltaan velvoittava, joten Suomen ollessa täytäntöönpanovaltio artiklan 2 kohdan mukaisesta menettelystä ei olisi velvollisuutta sopia.

Artiklan *3 kohdan* mukaan, jos menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös koskee rahamäärää ja jos täytäntöönpanoviranomainen ei saa kyseistä rahamäärää vastaavaa maksua, se panee menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöön artiklan 1 kohdan mukaisesti kohdistamalla täytäntöönpanon mihin tahansa kyseiseen tarkoitukseen saatavilla olevaan omaisuuteen. Täytäntöönpanoviranomainen muuntaa tarvittaessa menetetyksi tuomitun määrän täytäntöönpanovaltion valuutaksi menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tekemispäivää koskevaa, Euroopan unionin virallisen lehden C-sarjassa julkaistua euron päivittäistä valuuttakurssia käyttäen.

Voimassa olevan lain osalta 3 kohdan ensimmäistä virkettä vastaava sääntely sisältyy konfiskaatiopuitepäätöksen 7 artiklan 3 kohtaan sekä menettämisseuraamuslain 15 §:n 2 momenttiin. Mainitun 2 momentin mukaan puitepäätöksen 7 artiklan 3 kohdassa tarkoitetussa tilanteessa päätöksen täytäntöönpanon kohdistamisesta tekee ulosottoviranomainen. Konfiskaatiopuitepäätöksen täytäntöönpanoa koskevassa hallituksen esityksessä todetaan, että asiallisesti mainittu 3 kohdan säännös ei edellyttäisi sääntelyä täytäntöönpanolakiin. Kohdassa tarkoitetut toimet suorittaa kuitenkin Suomessakin tuomittujen menettämisseuraamusten osalta ulosottoviranomainen (HE 47/2007 vp, s. 51 ja 52), eikä täytäntöönpanoviranomaiseksi nimetty Oikeusrekisterikeskus. Tämän johdosta menettämisseuraamuslakiin on otettu toimivaltaisen viranomaisen määrittelevä säännös. Esityksessä on pidetty asetuksen tehokkaan soveltamisen kannalta perusteltuna, että vastaava säännös otettaisiin myös soveltamista koskevaan lakiin (25 §).

Voimassa olevan lain osalta 3 kohdan toista virkettä vastaava sääntely sisältyy asiallisesti konfiskaatiopuitepäätöksen 7 artiklan 4 kohtaan, jota sovelletaan suoraan. Myöskään asetuksen osalta mainittuun toiseen virkkeeseen sisältyvä säännös ei edellytä täydentävää kansallista sääntelyä.

Artiklan *4 kohdan* mukaan, jos osa rahamäärästä peritään menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen mukaisesti muussa kuin täytäntöönpanovaltiossa, tämä määrä on kokonaisuudessaan vähennettävä täytäntöönpanovaltiossa menetetyksi tuomitusta määrästä.

Voimassa olevan lain osalta 4 kohtaa vastaava sääntely sisältyy konfiskaatiopuitepäätöksen 12 artiklan 2 kohdan toiseen virkkeeseen, jota sovelletaan suoraan. Myöskään asetuksen osalta säännös ei edellytä täydentävää kansallista sääntelyä.

Artiklan *5 kohdan* mukaan, jos päätöksen antava viranomainen on antanut menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen mutta ei jäädyttämispäätöstä, täytäntöönpanoviranomainen voi osana artiklan 1 kohdassa säädettyjä toimenpiteitä päättää jäädyttää kyseisen omaisuuden omasta aloitteestaan kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen myöhempää täytäntöönpanoa varten. Tällaisessa tapauksessa täytäntöönpanoviranomaisen on ilmoitettava siitä päätöksen antaneelle viranomaiselle viipymättä, mahdollisuuksien mukaan ennen kyseisen omaisuuden jäädyttämistä.

Voimassa oleva laki ei sisällä artiklan 5 kohtaa vastaavaa sääntelyä. Kohdan sanamuoto ei ole velvoittava ja menettely sisältää viittauksen kansallisen lainsäädännön sisältöön. Suomen kansallinen lainsäädäntö ei sisällä säännöksiä kohdassa tarkoitetusta omasta aloitteesta tapahtuvasta jäädyttämisestä. Kuten edellä 7 artiklaa koskevissa perusteluissa on todettu, kansallisten päätösten osalta Suomen järjestelmässä uusista jäädyttämistoimista päättäminen ei ole mahdollista lainvoimaisen menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen antamisen jälkeen, vaan täytäntöönpanotoimet suoritettaisiin sakon täytäntöönpanosta annetun lain mukaisessa järjestyksessä. Edellä 7 artiklaa koskevissa perusteluissa on kuitenkin ehdotettu, että soveltamista koskevaan lakiin otettaisiin säännös, jossa pakkokeinolain 6 luvun 8 §:ää ja 7 luvun 21 §:ää vastaavalla tavalla mahdollistettaisiin, että jäädyttämispäätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva päätös voitaisiin tehdä myös lainvoimaisen menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon turvaamiseksi (6 §). Esityksessä on katsottu, että asetuksen soveltamista tehostaisi, jos soveltamista koskevaan lakiin otettaisiin säännökset, jotka mahdollistaisivat vakuustakavarikon ja takavarikon käytön asetuksen 18 artiklan 5 kohdassa tarkoitetulla tavalla omasta aloitteesta (17 ja 18 §). Säännöksissä lisäksi määriteltäisiin, että tältä osin toimivaltainen viranomainen olisi syyttäjä, eikä täytäntöönpanoviranomaisena toimiva Oikeusrekisterikeskus. Ehdotuksen mukaan vakuustakavarikosta päättäisi tuomioistuin.

Jotta menettely olisi toimiva, tulisi soveltamista koskevaan lakiin ottaa myös säännös, jonka mukaan Oikeusrekisterikeskuksen olisi välittömästi ilmoitettava vastaanottamastaan menetetyksi tuomitsemista koskevasta päätöksestä toimivaltaiselle syyttäjälle (16 §). Ilmoitus tulisi tehdä tilanteessa, jossa Oikeusrekisterikeskukselle ei olisi soveltamista koskevan lain 8 §:n mukaisesti ilmoitettu päätöstä koskevasta täytäntöönpannusta jäädyttämispäätöksestä. Saadun tiedon perusteella toimivaltainen syyttäjä voisi arvioida, onko tarvetta omasta aloitteesta 17 §:n nojalla tehdä vaatimus vakuustakavarikosta tai 18 §:n nojalla päättää takavarikosta.

Artiklan *6 kohdan* mukaan, kun menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpano on saatu päätökseen, täytäntöönpanoviranomaisen on ilmoitettava täytäntöönpanon tuloksista päätöksen antaneelle viranomaiselle käyttäen mitä tahansa tapaa, josta voidaan esittää kirjallinen todiste.

Voimassa olevan lain osalta 6 kohtaa vastaava sääntely sisältyy lakina noudatettavan konfiskaatiopuitepäätöksen 17 artiklan d kohtaan. Myöskään asetuksen osalta säännös ei edellytä täydentävää kansallista sääntelyä.

19 artikla **Perusteet olla tunnustamatta ja panematta täytäntöön menetetyksi tuomitsemista koskevia päätöksiä**

Artiklassa säädetään niin sanotuista kieltäytymisperusteista, joiden käsillä ollessa täytäntöönpanoviranomainen voi päättää olla tunnustamatta tai panematta menetetyksi tuomitsemista koskevaa päätöstä täytäntöön. Kieltäytymisperuste olisi artiklan *1 kohdan* mukaan käsillä, jos a) päätöksen täytäntöönpano olisi vastoin *ne bis in idem* –periaatetta; b) on olemassa täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukainen erioikeus tai koskemattomuus, joka estäisi kyseistä omaisuutta koskevan menetetyksi tuomitsemista koskevan kansallisen päätöksen täytäntöönpanon, tai rikosoikeudellisen vastuun määrittämisestä tai rajoittamisesta on olemassa sääntöjä, jotka liittyvät lehdistönvapauteen tai ilmaisuvapauteen muissa tiedotusvälineissä ja jotka estävät menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon; c) menetetyksi tuomitsemista koskeva todistus on epätäydellinen tai ilmeisen virheellinen eikä sitä ole täydennetty tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitetun kuulemisen jälkeen; d) menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös liittyy rikokseen, joka on tehty kokonaan tai osittain päätöksen antaneen valtion alueen ulkopuolella ja kokonaan tai osittain täytäntöönpanovaltion alueella, ja teko, johon liittyen menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös oli annettu, ei ole täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaan rikos; e) täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaiset henkilöiden, joita asia koskee, oikeudet tekevät menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöön panemisen mahdottomaksi, myös kun tämä johtuu 33 artiklan mukaisten oikeussuojakeinojen käyttämisestä; f) jossakin 3 artiklan 2 kohdan soveltamisalaan kuuluvassa tapauksessa päätöksen perusteena oleva teko ei ole rikos täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaan; menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tunnustamisesta tai täytäntöönpanosta ei kuitenkaan voida kieltäytyä tapauksissa, joissa on kyse vero-, tulli- ja valuuttasäännöksistä, sillä perusteella, että täytäntöönpanovaltion lainsäädännössä ei määrätä samantyyppisiä veroja tai ettei siinä säädetä veroja, tulleja tai valuuttatoimia koskevia samantyyppisiä sääntöjä kuin päätöksen antaneen valtion lainsäädännössä; h) poikkeustilanteissa on olemassa perusteltu syy katsoa erityisten ja objektiivisten todisteiden pohjalta, että menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpano olisi tapauksen erityiset olosuhteet huomioon ottaen ilmeisessä ristiriidassa perusoikeuskirjassa vahvistetun asiaan liittyvän perusoikeuden, erityisesti tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevan oikeuden, oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan oikeuden tai puolustautumisoikeuden, kanssa.

Lisäksi kieltäytymisperuste olisi 1 kohdan g alakohdan mukaan käsillä, jos menetetyksi tuomitsemista koskevan todistuksen mukaan henkilö, jota vastaan menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös on annettu, ei ollut henkilökohtaisesti läsnä oikeudenkäynnissä, jonka tuloksena lopulliseen tuomioon liittyvä menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös annettiin, ellei menetetyksi tuomitsemista koskevassa todistuksessa ilmoiteta päätöksen antaneen valtion lainsäädännössä määriteltyjen täydentävien menettelyvaatimusten mukaisesti, että henkilö i) on saanut haasteen hyvissä ajoin henkilökohtaisesti tiedoksi ja siten saanut tiedon menetetyksi tuomitsemista koskevaan päätökseen johtaneen oikeudenkäynnin ajankohdasta ja paikasta tai oli tosiasiallisesti saanut virallisen tiedon kyseisen oikeudenkäynnin ajankohdasta ja paikasta muilla keinoin siten, että voidaan kiistattomasti todeta, että kyseinen henkilö oli tietoinen oikeudenkäynnistä, ja hänelle oli ajoissa ilmoitettu, että tällainen menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös voidaan tehdä, vaikka hän jää pois oikeudenkäynnistä; ii) oli oikeudenkäynnistä tietoisena valtuuttanut lakimiehen, jonka joko kyseinen henkilö tai valtio oli nimennyt puolustamaan häntä oikeudenkäynnissä, ja tämä lakimies oli tosiasiallisesti puolustanut häntä oikeudenkäynnissä, tai iii) sen jälkeen, kun menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös oli annettu asianomaiselle henkilölle tiedoksi ja hänelle oli nimenomaisesti ilmoitettu hänen oikeudestaan uudelleenkäsittelyyn tai muutoksenhakuun, johon henkilöllä on oikeus osallistua ja joka antaa mahdollisuuden asian ratkaisuperusteiden uudelleentutkimiseen, mukaan lukien uusien todisteiden tutkiminen, ja joka voi johtaa alkuperäisen menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen kumoamiseen, on nimenomaisesti ilmoittanut, ettei hän ole riitauttanut menetetyksi tuomitsemista koskevaa päätöstä, tai ei ole pyytänyt uudelleenkäsittelyä tai hakenut muutosta määräajassa.

Artiklan *2 kohdan* mukaan täytäntöönpanoviranomaisen on missä tahansa artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista tapauksista, ennen kuin se päättää olla tunnustamatta tai panematta täytäntöön menetetyksi tuomitsemista koskevaa päätöstä joko kokonaisuudessaan tai osittain, kuultava päätöksen antanutta viranomaista jollakin tarkoitukseen soveltuvalla tavalla ja tarvittaessa pyydettävä päätöksen antanutta viranomaista toimittamaan tarvittavat tiedot viipymättä.

Artiklan *3 kohdan* mukaan päätös kieltäytyä menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tunnustamisesta tai täytäntöönpanosta on tehtävä viipymättä, ja siitä on ilmoitettava välittömästi päätöksen antaneelle viranomaiselle käyttäen mitä tahansa tapaa, josta voidaan esittää kirjallinen todiste.

Artiklan 1 kohdan kannalta olennaisia tarkennuksia sisältyy asetuksen johdanto-osan 31–34 kappaleeseen. Kohdan soveltamisen lähtökohta on selvennetty 31 kappaleessa, jonka mukaan menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta ei saisi kieltäytyä muilla kuin asetuksessa esitetyillä perusteilla.

Artiklan 1 kohdan g alakohdan mukaista poissaolo-oikeudenkäyntejä koskevaa kieltäytymisperustetta tarkennetaan Suomen kansallisen järjestelmän kannalta olennaisella tavalla johdanto-osan 32 kappaleessa, jonka mukaan kyseistä kieltäytymisperustetta voitaisiin soveltaa vain, jos asiaa koskevassa oikeudenkäynnissä olisi kansallisen sääntelyn perusteella järjestettävä yksi tai useampi suullinen käsittely. Perustetta ei siten voida soveltaa, jos asiaa koskevissa kansallisissa menettelysäännöissä ei määrätä suullisesta käsittelystä. Tämä koskee esimerkiksi tapausta, jossa on kyse yksinkertaistetusta menettelystä, jota edeltää kokonaan tai osittain kirjallinen menettely tai menettely, johon ei sisälly suullista käsittelyä. Lisäksi perustetta olisi sovellettava ainoastaan oikeudenkäynteihin, joiden tuloksena annetaan lopulliseen tuomioon perustuva menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös, eikä sitä sovelleta oikeudenkäynteihin, jonka tuloksena annetaan tuomioon perustumaton menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös.

Oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 5 luvun 15 §:n 1 momentin mukaan pääkäsittelyyn on kutsuttava muun muassa asian vastaaja. Pykälän 3 momentin mukaan kutsun yhteydessä

asianosaiselle on ilmoitettava, minä päivänä ja kellonaikana ja missä istunto pidetään sekä siitä, mikä seuraamus hänelle voi aiheutua siitä, ettei hän saavu istuntoon. Lain esitöiden (HE 82/1995 vp, s. 74) mukaan istunnon ajankohtaa määrättäessä on otettava huomioon, että asianosaisille jää riittävästi aikaa valmistautua oikeudenkäyntiin. Kutsun tiedoksiannossa noudatetaan oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain ohella oikeudenkäymiskaaren 11 luvun säännöksiä. Oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 8 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan asianosainen määrätään saapumaan käräjäoikeudessa pidettävään pääkäsittelyyn henkilökohtaisesti sakon uhalla, jollei katsota, ettei hänen henkilökohtainen läsnäolonsa asian selvittämiseksi ole tarpeen. Pykälän 4 momentin mukaan, jos asia voidaan ratkaista vastaajan poissaolosta huolimatta, siitä on kutsussa ilmoitettava, samoin kuin siitä, onko vastaajan saavuttava henkilökohtaisesti.

Saman lain 8 luvun 11 §:n 1 momentin mukaan asia voidaan tutkia ja ratkaista vastaajan poissaolosta huolimatta, jos hänen läsnäolonsa asian selvittämiseksi ei ole tarpeen ja hänet on sellaisella uhalla kutsuttu tuomioistuimeen. Tällöin voidaan tuomita rikesakko, sakkorangaistus tai enintään kolmen kuukauden vankeusrangaistus ja enintään 10 000 euron suuruinen menettämisseuraamus. Luvun 12 §:n mukaan asia voidaan tutkia ja ratkaista vastaajan suostumuksella hänen poissaolostaan huolimatta, jos hänet on sellaisella uhalla kutsuttu tuomioistuimeen ja jos hänen läsnäolonsa asian selvittämiseksi ei ole tarpeen. Rangaistukseksi ei tällöin voida tuomita yhdeksää kuukautta ankarampaa vankeusrangaistusta.

Kansallisessa sääntelyssä on siten varmistettu artiklan 1 kohdan g alakohdan i alakohdan edellytys siitä, että henkilö on saanut haasteen hyvissä ajoin henkilökohtaisesti tiedoksi ja siten saanut tiedon menetetyksi tuomitsemista koskevaan päätökseen johtaneen oikeudenkäynnin ajankohdasta ja paikasta tai tosiasiallisesti saanut virallisen tiedon kyseisen oikeudenkäynnin ajankohdasta ja paikasta muilla keinoin siten, että voidaan kiistattomasti todeta, että kyseinen henkilö oli tietoinen oikeudenkäynnistä, ja hänelle oli ajoissa ilmoitettu, että tällainen menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös voidaan tehdä, vaikka hän jää pois oikeudenkäynnistä. Kansallista poissaolokäsittelyitä koskevaa menettelyä voidaan tästä johtuen pitää alakohdan kieltäytymisperusteen kannalta ongelmattomana.

Kirjallisesta menettelystä säädetään oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 5 a luvussa. Luvun 1 §:ssä on säädetty edellytykset, joiden täyttyessä asia voidaan ratkaista pääkäsittelyä toimittamatta kirjallisessa menettelyssä. Kirjallisen menettelyn käytöltä edellytetään muun muassa vastaajan täysi-ikäisyyttä, tunnustusta ja nimenomaista suostumista menettelyyn käyttöön. Lisäksi menettelyssä voidaan käsitellä vain tietyn vakavuustason alittavia tekoja ja tuomita rangaistukseksi enintään yhdeksän kuukautta vankeutta. Asiaa koskevien lain esitöiden mukaan rikoksesta johtuvien muiden julkisoikeudellisten seuraamusten kuten menettämisseuraamuksen määräämiselle ei ole menettelyssä mitään määrällisiä tai laadullisia rajoituksia (HE 271/2004 vp, s. 42). Myös kirjallisen menettelyn käyttöä voidaan johdanto-osan 32 kappaleen selvennyksen perusteella pitää artiklan 1 kohdan g alakohdan kieltäytymisperusteen kannalta ongelmattomana.

Johdanto-osan 33 kappaleen mukaan poikkeustapauksissa olisi oltava mahdollista olla tunnustamatta tai panematta täytäntöön menetetyksi tuomitsemista koskevaa päätöstä, jos tunnustaminen tai täytäntöönpano estäisi täytäntöönpanovaltiota soveltamasta valtiosääntöönsä sisältyviä, lehdistönvapautta tai ilmaisuvapautta muissa viestintävälineissä koskevia säännöksiä.

Johdanto-osan 34 kappale koskee 1 kohdan h alakohdan kieltäytymisperustetta (niin sanottu ihmisoikeuskieltäytymisperuste). Kappaleen mukaan vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen perustaminen unioniin perustuu keskinäiseen luottamukseen ja olettamaan siitä, että muut jäsenvaltiot noudattavat unionin oikeutta ja erityisesti perusoikeuksia. Poikkeustilanteissa, jos

on olemassa perusteltu syy katsoa erityisten ja objektiivisten todisteiden pohjalta, että menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpano olisi tapauksen erityiset olosuhteet huomioon ottaen ilmeisessä ristiriidassa perusoikeuskirjassa vahvistetun asiaankuuluvan perusoikeuden kanssa, täytäntöönpanoviranomaisen olisi voitava päättää olla tunnustamatta tai panematta täytäntöön kyseistä päätöstä. Tässä yhteydessä asiaankuuluviin perusoikeuksiin olisi kuuluttava erityisesti oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin, oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja oikeus puolustukseen. Omistusoikeuden ei lähtökohtaisesti pitäisi olla tällainen asiaankuuluva oikeus, koska varojen jäädyttäminen ja menetetyksi tuomitseminen merkitsevät väistämättä puuttumista henkilön omistusoikeuteen ja koska tähän liittyvistä tarvittavista suojatoimista säädetään jo unionin oikeudessa, myös asetuksessa itsessään.

Kuten edellä 8 artiklaa koskevissa perusteluissa on todettu, *ne bis in idem* –periaate merkitsee kieltoa tutkia, syyttää ja tuomita toiseen kertaan rikoksesta, josta henkilö on jo lopullisesti vapautettu tai tuomittu syylliseksi.

Voimassa olevan lain osalta kieltäytymisperusteita koskeva sääntely sisältyy ensinnäkin konfiskaatiopuitepäätöksen 8 artiklaan, joka sisältää asetuksen 19 artiklan kanssa sekä sisällöltä että sääntelyn tarkkuudelta pitkälti yhtenevät kieltäytymisperusteet. Merkittävämpänä erona on, että puitepäätökseen sisältyneet laajennettua rikoshyötyä ja vanhentumista koskevat kieltäytymisperusteet on asetuksessa poistettu. Puitepäätökseen ei toisaalta sisälly asetuksen 19 artiklan 1 kohdan h alakohdan mukaista säännöstä niin sanotusta ihmisoikeuskieltäytymisperusteesta. Puitepäätöksen kansallisessa täytäntöönpanossa on katsottu, että 8 artiklan säännökset ovat niin yksityiskohtaisia, että niitä voidaan soveltaa suoraan (HE 47/2007 vp, s. 28). Siten menettämisseuraamuslakiin, jonka mukaan puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvat säännökset ovat lähtökohtaisesti lakina noudatettavia, ei ole otettu 8 artiklan sääntelyä vastaavia erillisiä säännöksiä. Menettämisseuraamuslain 5 § sisältää kuitenkin konfiskaatiopuitepäätöksen johdantoosan 14 kappaleeseen ja puitepäätöksen 1 artiklan 2 kohtaan perustuvan ehdottoman kieltäytymisperusteen, jonka mukaan päätöksen täytäntöönpanosta tulee kieltäytyä, jos on perusteltua syytä epäillä, että päätökseen johtaneessa menettelyssä on loukattu oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeita ja täytäntöönpano olisi kokonaisuutena arvostellen kohtuutonta.

Kuten edellä 8 artiklaa koskevissa perusteluissa on todettu jäädyttämispäätösten osalta, vastaavasti 19 artiklan osalta voidaan todeta, että koska kyse on suoraan sovellettavasta asetuksesta, myös 19 artiklan säännöksiä kieltäytymisperusteista, siten kuin niitä on täsmennetty asetuksen johdanto-osassa, sovellettaisiin suoraan. Artikla ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

20 artikla **Menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten tunnustamisen ja täytäntöönpanon määräajat**

Artiklan *1 kohdan* mukaan täytäntöönpanoviranomaisen on annettava menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva päätös viipymättä ja viimeistään 45 päivän kuluessa siitä, kun täytäntöönpanoviranomainen on vastaanottanut menetetyksi tuomitsemista koskevan todistuksen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta artiklan 4 kohdan soveltamista.

Artiklan *2 kohdan* mukaan täytäntöönpanoviranomaisen on ilmoitettava menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevasta päätöksestään päätöksen antaneelle viranomaiselle viipymättä käyttäen mitä tahansa tapaa, josta voidaan esittää kirjallinen todiste.

Artiklan *3 kohdan* mukaan, jollei 21 artiklan mukaisia lykkäämisperusteita ole, täytäntöönpanoviranomaisen on toteutettava menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöön panemiseksi tarpeelliset konkreettiset toimenpiteet viipymättä ja vähintään yhtä ripeästi ja ensisijaisesti kuin samanlaisessa kansallisessa tapauksessa.

Artiklan *4 kohdan* mukaan, jos täytäntöönpanoviranomainen ei tietyssä tapauksessa pysty noudattamaan artiklan 1 kohdassa säädettyjä määräaikoja, sen on ilmoitettava siitä viipymättä päätöksen antaneelle viranomaiselle ilmoittaen viivästyksen syyt ja kuultava päätöksen antanutta viranomaista menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tunnustamisen ja täytäntöönpanon asianmukaisesta ajankohdasta.

Artiklan *5 kohdan* mukaan artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen määräaikojen päättyminen ei vapauta täytäntöönpanoviranomaista sitä koskevasta velvoitteesta tehdä menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva päätös eikä velvoitteesta panna päätös viipymättä täytäntöön.

Kuten edellä 9 artiklaa koskevissa perusteluissa on todettu, johdanto-osan 29 kappaleen mukaan määräajat olisi laskettava määräaikoihin, päivämääriin ja määräpäiviin sovellettavista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (ETY, Euratom) N:o 1182/71 mukaisesti. Mainittu asetus sisältää päivinä määriteltyjen määräaikojen osalta joiltain osin tarkempia säännöksiä kuin säädettyjen määräaikain laskemisesta annettu laki. Mainitun asetuksen 3 artiklan 1 kohdan mukaan, jos päivinä, viikkoina, kuukausina tai vuosina ilmaistu määräaika lasketaan jonkin tapahtuman toteutumisesta tai toimen suorittamisesta lukien, päivää, jonka aikana tapahtuma toteutuu tai toimi suoritetaan, ei lueta kyseiseen määräaikaan. Artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan, jollei 1 tai 4 kohdasta muuta johdu, päivinä ilmaistu määräaika alkaa kulua määräajan ensimmäisen päivän ensimmäisen tunnin alussa ja päättyy sen viimeisen päivän viimeisen tunnin kuluttua umpeen. Artiklan 3 kohdan mukaan kyseisiin määräaikoihin luetaan yleiset vapaapäivät, sunnuntait ja lauantait, jollei niitä nimenomaisesti ole jätetty ulkopuolelle tai jos määräajat on ilmaistu työpäivinä. Artiklan 4 kohdan mukaan, jos muina kuin tunteina ilmaistun määräajan viimeinen päivä on yleinen vapaapäivä, sunnuntai tai lauantai, määräaika päättyy seuraavan työpäivän viimeisen tunnin kuluttua umpeen. Mainittu asetus sisältää myös yleisen vapaapäivän ja työpäivän määritelmät.

Voimassa olevan lain osalta konfiskaatiopuitepäätökseen ei sisälly vastaavaa määräaikoja koskevaa sääntelyä. Määräaikojen suhteen ja yleisesti lähtökohtana tulisi olla se, että menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva päätös sekä menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpano pyritään hoitamaan päätöksen antaneen valtion ohjeiden mukaisesti, muun muassa asian kiireellisyys huomioon ottaen. Määräaikasäännöksiä ei tulisi tulkita niin, että päätösten perusteella tarvittavat toimenpiteet tehdään säännönmukaisesti vasta määräajan lopussa. Artikla ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

21 artikla **Menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten täytäntöönpanon lykkääminen**

Artiklan *1 kohdan* mukaan täytäntöönpanoviranomainen voi lykätä 14 artiklan mukaisesti lähetetyn menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tunnustamista tai täytäntöönpanoa, jos a) sen täytäntöönpano saattaisi haitata parhaillaan suoritettavaa rikostutkintaa; tällöin menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanoa voidaan lykätä siihen saakka, kun täytäntöönpanoviranomainen katsoo tämän olevan kohtuullista; b) täytäntöönpanoviranomainen kat-

soo rahamäärän menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen osalta, että kyseisen menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon johdosta saatavan omaisuuden kokonaisarvo on vaarassa merkittävästi ylittää menetetyksi tuomitsemista koskevassa päätöksessä määrätyn määrän sen vuoksi, että päätös menetetyksi tuomitsemisesta pannaan samanaikaisesti täytäntöön useammassa jäsenvaltiossa; c) omaisuus on jo meneillään olevan menetetyksi tuomitsemista koskevan menettelyn kohteena täytäntöönpanovaltiossa; tai d) tapauksissa, joissa on vedottu asetuksen 33 artiklassa tarkoitettuihin oikeussuojakeinoihin.

Artiklan *2 kohdan* mukaan sen estämättä, mitä asetuksen 18 artiklan 5 kohdassa säädetään, täytäntöönpanovaltion toimivaltaisen viranomaisen on toteutettava menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon lykkäyksen aikana kaikki toimenpiteet, jotka se toteuttaisi samanlaisessa kansallisessa tapauksessa sen estämiseksi, ettei omaisuus olisikaan enää saatavilla menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanoa varten. Mainitussa 18 artiklan 5 kohdassa säädetään täytäntöönpanoviranomaisen suorittamasta oma-aloitteisesta omaisuuden jäädyttämisestä. Kuten mainitun 5 kohdan perusteluissa on todettu, esityksessä ehdotetaan, että oma-aloitteinen jäädyttäminen olisi mahdollista (soveltamista koskevan lain 17 ja 18 §). Lisäksi kuten 7 artiklaa koskevissa perusteluissa on todettu, esityksessä ehdotetaan, että jäädyttämispäätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan päätöksen tekeminen olisi mahdollista, vaikka toisessa jäsenvaltiossa olisi annettu lainvoimainen menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös. Artiklan 2 kohta edellyttää toteutettavaksi kaikki toimenpiteet, jotka toteutettaisiin samanlaisessa kansallisessa tapauksessa. Tämä tarkoittaa erityisesti sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa tarkoitettuja toimenpiteitä.

Artiklan *3 kohdan* mukaan täytäntöönpanoviranomaisen on viipymättä ilmoitettava päätöksen antaneelle viranomaiselle päätöksen täytäntöönpanon lykkäämisestä ja täsmennettävä lykkäämisen perusteet ja mahdollisuuksien mukaan lykkäämisen arvioitu kesto käyttäen mitä tahansa tapaa, josta voidaan esittää kirjallinen todiste.

Artiklan *4 kohdan* mukaan, kun lykkäämisen peruste on lakannut, täytäntöönpanoviranomaisen on toteutettava viipymättä tarvittavat toimenpiteet päätöksen panemiseksi täytäntöön ja ilmoitettava siitä päätöksen antaneelle viranomaiselle käyttäen mitä tahansa tapaa, josta voidaan esittää kirjallinen todiste.

Voimassa olevan lain osalta artiklaa vastaava sääntely sisältyy pitkälti lakina noudatettavan konfiskaatiopuitepäätöksen 10 artiklaan. Artikla ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

22 artikla **Menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon mahdottomuus**

Artiklan *1 kohdan* mukaan, jos täytäntöönpanoviranomainen katsoo, että menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpano on mahdotonta, sen on ilmoitettava siitä viipymättä päätöksen antaneelle viranomaiselle.

Artiklan *2 kohdan* mukaan ennen kuin täytäntöönpanoviranomainen antaa 1 kohdan mukaisesti ilmoituksen päätöksen antaneelle viranomaiselle, sen on tarvittaessa kuultava päätöksen antanutta viranomaista ottaen huomioon myös asetuksen 18 artiklan 2 tai 3 kohdassa säädetyt mahdollisuudet. Mainituissa 2 ja 3 kohdassa säädetään täytäntöönpanon kohdistamisesta rahamäärään omaisuuden sijasta taikka omaisuuteen rahamäärän sijasta.

Artiklan *3 kohdan* mukaan menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöön panematta jättäminen artiklan mukaisesti voi olla perusteltua vain, jos omaisuus a) on jo tuomittu menetetyksi; b) on kadonnut; c) on tuhoutunut; d) sitä ei löydy menetetyksi tuomitsemista koskevassa todistuksessa ilmoitetusta paikasta; tai e) sitä ei löydy, koska sen sijaintipaikkaa ei ole ilmoitettu riittävän tarkasti artiklan 2 kohdassa tarkoitetuista neuvotteluista huolimatta.

Artiklan *4 kohdan* mukaan, kun on kyse 3 kohdan b, d ja e alakohdassa tarkoitetuista tilanteista, jos täytäntöönpanoviranomainen saa myöhemmin tietoa, jonka perusteella omaisuus voidaan paikantaa, täytäntöönpanoviranomainen voi panna menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöön ilman uuden menetetyksi tuomitsemista koskevan todistuksen lähettämistä edellyttäen, että täytäntöönpanoviranomainen on ennen menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanoa tarkistanut päätöksen antaneen viranomaisen kanssa, että menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös on edelleen voimassa.

Artiklan *5 kohdan* mukaan, sen estämättä, mitä 3 kohdassa säädetään, jos päätöksen antanut viranomainen on ilmoittanut, että samanarvoinen omaisuus voidaan tuomita menetetyksi, tämän artiklan nojalla tapahtuva menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöön panematta jättäminen voi olla perusteltua, jos yksi artiklan 3 kohdassa esitetyistä tilanteista on olemassa eikä ole olemassa samanarvoista omaisuutta, joka voitaisiin tuomita menetetyksi.

Voimassa olevan lain osalta artiklaa vastaava sääntely sisältyy pitkälti lakina noudatettavan konfiskaatiopuitepäätöksen 8 artiklan 5 kohtaan. Artikla ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

IV Luku Yleiset säännökset

23 artikla **Valvontaa koskeva lainsäädäntö**

Artiklan *1 kohdan* mukaan jäädyttämispäätöksen tai menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanoon sovelletaan täytäntöönpanovaltion lainsäädäntöä, ja tämän valtion viranomaisilla on yksin toimivalta päättää täytäntöönpanomenettelyistä ja määrätä kaikista niihin liittyvistä toimenpiteistä.

Voimassa olevan lain osalta artiklan 1 kohtaa vastaava sääntely sisältyy menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten osalta lakina noudatettavan konfiskaatiopuitepäätöksen 12 artiklan 1 kohtaan. Lisäksi menettämisseuraamuslain 4 §:n 1 momentti sisältää Suomen lain soveltamista selventävän säännöksen, jonka mukaan toisen jäsenvaltion tuomioistuimen menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös pannaan täytäntöön Suomen lain mukaan ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain mukaisessa järjestyksessä.

Jäädyttämispuitepäätös sitä vastoin ei sisällä täysin vastaavaa säännöstä. Sen 5 artiklan mukaisena periaatteena kuitenkin on, että jäädyttämispäätökset pannaan täytäntöön samalla tavoin kuin kansalliset päätökset eli täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaan.

Kuten edellä 7 ja 18 artiklaa koskevissa perusteluissa on todettu, esityksessä ehdotetaan, että sekä jäädyttämispäätösten että menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten osalta soveltamista koskevaan lakiin otettaisiin säännökset täytäntöönpanoon sovellettavasta lainsäädännöstä (7 §:n 1 momentti ja 15 §:n 1 momentti).

Artiklan *2 kohdan* mukaan oikeushenkilöä vastaan annettu jäädyttämispäätös tai menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös on pantava täytäntöön, vaikka täytäntöönpanovaltio ei tunnustaisi oikeushenkilöiden rikosoikeudellisen vastuun periaatetta.

Voimassa olevan lain osalta 2 kohtaa vastaava sääntely sisältyy menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten osalta lakina noudatettavan konfiskaatiopuitepäätöksen 12 artiklan 3 kohtaan. Jäädyttämispuitepäätös sitä vastoin ei sisällä vastaavaa säännöstä. Suomessa oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään rikoslain 9 luvussa. Rikoslain 10 luvussa tarkoitettu menettämisseuraamus voidaan Suomessa kohdistaa myös oikeushenkilöön (HE 80/2000 vp, s. 22 ja HE 47/2007 vp, s. 35), samoin pakkokeinolain 6 luvussa tarkoitettu vakuustakavarikko sekä 7 luvussa tarkoitettu takavarikko. Artiklan 2 kohta ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

Artiklan *3 kohdan* mukaan, sen estämättä, mitä asetuksen 18 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädetään, täytäntöönpanovaltio ei voi määrätä asetuksen 4 artiklan mukaisesti lähetetyn jäädyttämispäätöksen tai asetuksen 14 artiklan mukaisesti lähetetyn menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen vaihtoehtona toimenpiteitä ilman päätöksen antaneen valtion suostumusta. Mainituissa 18 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädetään täytäntöönpanon kohdistamisesta rahamäärään omaisuuden sijasta taikka omaisuuteen rahamäärän sijasta.

Voimassa olevan lain osalta artiklan 3 kohtaa vastaava sääntely sisältyy menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten osalta lakina noudatettavan konfiskaatiopuitepäätöksen 12 artiklan 4 kohtaan. Mainitussa kohdassa on lisäksi todettu, että vaihtoehtoiset toimenpiteet voivat olla esimerkiksi vapausrangaistus tai muu henkilön vapautta rajoittava toimenpide. Menettämisseuraamuslain 4 §:n 1 momentin toinen virke sisältää lisäksi täydentävän säännöksen, jonka mukaan menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen sijasta ei voida määrätä puitepäätöksen 12 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuja vaihtoehtoisia toimenpiteitä. Myös menettämisseuraamuslain 15 §:n 1 momentti sisältää mainittua 4 kohtaa täydentävän säännöksen, jonka mukaan Suomessa tuomittua menettämisseuraamusta ei saa toisessa jäsenvaltiossa muuntaa vaihtoehtoiseksi seuraamukseksi.

Suomen voimassa olevan lain mukaan menettämisseuraamusta ei voida muuntaa vaihtoehtoisiksi seuraamuksiksi, esimerkiksi vankeudeksi. Näin ollen Suomen ollessa täytäntöönpanovaltio, Suomessa ei sovellettaisi vaihtoehtoisia seuraamuksia menettämisseuraamuksen sijasta. Suomen ollessa menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tehnyt jäsenvaltio, Oikeusrekisterikeskus ei voisi antaa asetuksen 23 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua suostumusta vaihtoehtoisten toimenpiteiden määräämiseen. Esityksessä on pidetty asetuksen tehokkaan soveltamisen kannalta perusteltuna, että soveltamista koskevaan lakiin otettaisiin vastaavat säännökset kuin on menettämisseuraamuslain 4 §:n 1 momentissa ja 15 §:n 1 momentissa (15 §:n 1 momentti ja 26 §), sillä tämän voidaan katsoa tehostavan asetuksen soveltamista.

Jäädyttämispuitepäätös sitä vastoin ei sisällä artiklan 3 kohtaa vastaavaa säännöstä, joten Suomessa täytäntöön pantavien vakuustakavarikon ja takavarikon osalta artiklan 3 kohdan sääntely on uutta. Pakkokeinolain muita pakkokeinoja ei voitane tulkita sellaisiksi, että niitä voitaisiin vakuustakavarikon ja takavarikon osalta pitää 3 kohdassa tarkoitettuina vaihtoehtoisina toimenpiteinä. Pakkokeinolain 6 luvun 10 §:n mukaan vakuustakavarikon täytäntöönpanosta huolehtivat ulosottoviranomaiset noudattaen soveltuvin osin ulosottokaaren 8 luvun säännöksiä turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanosta. Ulosottokaaren 8 luvun 3 § sisältää säännöksen vastaajan asettamasta vakuudesta. Takavarikon osalta pakkokeinolain 7 luvun 24 § sisältää säännöksen takavarikoimisen sijasta suoritettavasta toimenpiteestä, jossa vähäarvoinen esine tai esine, jonka hallussapito on rangaistavaa, voidaan pidättämiseen oikeutetun virkamiehen päätöksellä takavarikoimisen sijasta hävittää, ottaa valtion käyttöön tai myydä, jos esine ilmeisesti tuomittaisiin valtiolle menetetyksi eikä sitä tarvita oikeudenkäynnissä todisteena. Voitaneen tulkita, että

nämä toimenpiteet eivät ole sellaisia, joita 3 kohdassa tarkoitetaan. Artiklan 3 kohtaa sovellettaisiin jäädyttämispäätösten osalta suoraan.

24 artikla **Toimivaltaisten viranomaisten määrittäminen**

Artiklan *1 kohdan* mukaan kunkin jäsenvaltion on ilmoitettava komissiolle viimeistään 19 päivänä joulukuuta 2020, mitkä asetuksen 2 artiklan 8 ja 9 kohdassa tarkoitetut viranomaiset ovat sen lainsäädännön mukaan toimivaltaisia silloin, kun kyseinen jäsenvaltio on päätöksen antava valtio tai täytäntöönpanovaltio. Edellä 2 artiklan 8 kohtaa koskevissa perusteluissa on todettu, että jäädyttämispäätöksen antava viranomainen olisi jäädyttämispäätöksen tehnyt syyttäjä tai tuomioistuin (soveltamista koskevan lain 5 §:n 1 momentti). Menettämisseuraamusten osalta perusteluissa on esitetty, että päätöksen antava viranomainen olisi Oikeusrekisterikeskus (soveltamista koskevan lain 13 §). Artiklan 9 kohtaa koskevissa perusteluissa on katsottu, että jäädyttämispäätösten osalta täytäntöönpanoviranomainen olisi syyttäjä (soveltamista koskevan lain 5 §:n 2 momentti). Menettämisseuraamusten osalta perusteluissa on esitetty, että täytäntöönpanoviranomainen olisi Oikeusrekisterikeskus (soveltamista koskevan lain 13 §). Kyseiset viranomaiset tulisi ilmoittaa komissiolle viimeistään 19 päivänä joulukuuta 2020 artiklan 1 kohdan velvoitteen täyttämiseksi.

Artiklan *2 kohdan* mukaan kukin jäsenvaltio voi, jos sen sisäisen oikeusjärjestelmän rakenne sitä edellyttää, nimetä yhden tai useamman keskusviranomaisen vastaamaan jäädyttämistodistusten ja menetetyksi tuomitsemista koskevien todistusten hallinnollisesta lähettämisestä ja vastaanottamisesta ja toimivaltaisten viranomaisten avustamisesta. Kunkin jäsenvaltion on ilmoitettava komissiolle kaikki näin nimeämänsä viranomaiset. Kohtaa täydentää asetuksen johdanto-osan 26 kappale, jonka mukaan tällaiset keskusviranomaiset voisivat myös antaa hallinnollista tukea, toimia koordinoijina sekä avustaa tilastojen keräämisessä ja helpottaa ja edistää tällä tavoin jäädyttämispäätösten ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroista tunnustamista.

Perusteltuna ei voida pitää, että nimettäisiin sellainen kohdassa tarkoitettu keskusviranomainen, jonka kautta jäädyttämistodistukset ja menetetyksi tuomitsemista koskevat todistukset pitäisi toimittaa asetuksen 4 artiklan 1 kohdan ja 14 artiklan 1 kohdan mahdollistamalla tavalla. Perusteltuna voidaan sen sijaan pitää sitä, että oikeusministeriö nimettäisiin keskusviranomaiseksi, jonka tehtävänä on kohdan ja sitä selventävän johdanto-osan 26 kappaleen mukaisesti avustaa viranomaisia päätösten toimittamiseen liittyvässä yhteydenpidossa. Vastaava ratkaisu on tehty myös monien muiden EU:n yhteistyötä koskevien säädösten kohdalla, kuten tutkintamääräyslain 4 §:ssä. Asiasta ehdotetaan otettavaksi säännös soveltamista koskevaan lakiin (2 §).

Artiklan *3 kohdan* mukaan komissio asettaa artiklan mukaisesti saamansa tiedot kaikkien jäsenvaltioiden ja Euroopan oikeudellisen verkoston saataville.

25 artikla **Tietojen toimittaminen**

Artiklan *1 kohdan* mukaan päätöksen antavan viranomaisen ja täytäntöönpanoviranomaisen on tarvittaessa viipymättä kuultava toisiaan millä tahansa soveltuvalla yhteydenpitotavalla varmistaakseen tämän asetuksen tehokkaan soveltamisen.

Artiklan *2 kohdan* mukaan kaikenlainen yhteydenpito, myös silloin kun tarkoituksena on ratkaista jäädyttämispäätöksen tai menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon edellyttämien asiakirjojen toimittamiseen tai aitouteen liittyvät ongelmat, on hoidettava suoraan päätöksen antavan viranomaisen ja täytäntöönpanoviranomaisen välillä, ja jos jäsenvaltio on nimennyt keskusviranomaisen asetuksen 24 artiklan 2 kohdan mukaisesti, ottamalla siihen tarvittaessa mukaan kyseinen keskusviranomainen.

Artikla ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

26 artikla **Useampi kuin yksi päätös**

Artiklan *1 kohdan* mukaan, jos täytäntöönpanoviranomainen saa eri jäsenvaltioista vähintään kaksi jäädyttämispäätöstä tai menetetyksi tuomitsemista koskevaa päätöstä, jotka on annettu samaa henkilöä vastaan, eikä kyseisellä henkilöllä ole täytäntöönpanovaltiossa riittävästi omaisuutta niiden kaikkien täytäntöönpanoon, tai jos täytäntöönpanoviranomainen saa vähintään kaksi jäädyttämispäätöstä tai menetetyksi tuomitsemista koskevaa päätöstä saman tietyn omaisuuden osalta, täytäntöönpanoviranomaisen on päätettävä täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaisesti, mitkä päätöksistä pannaan täytäntöön, tämän rajoittamatta mahdollisuutta lykätä menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanoa 21 artiklan mukaisesti.

Artiklan *2 kohdan* mukaan päätöksiä tehdessään täytäntöönpanoviranomaisen on mahdollisuuksien mukaan asetettava etusijalle uhrien etu. Sen on myös otettava huomioon kaikki muut merkitykselliset olosuhteet, mukaan lukien seuraavat a) se, onko varat jo jäädytetty; b) asianomaisten päätösten päivämäärät ja lähetyspäivämäärät; c) kyseisen rikoksen vakavuus; ja d) rikoksen tekopaikka.

Artiklaa pitkälti vastaavaa sääntelyä sisältyy menettämisseuraamusten osalta konfiskaatiopuitepäätöksen 11 artiklaan. Asetuksessa kuitenkin lisäksi korostetaan rikoksen asianomistajan asemaa. Menettämisseuraamuslakiin ei ole katsottu tarpeelliseksi ottaa konfiskaatiopuitepäätöksen 11 artiklaa täydentävää kansallista lainsäädäntöä. Jäädyttämispuitepäätös tai sen täytäntöönpanoa koskeva jäädyttämislaki ei sisällä vastaavaa sääntelyä.

Artikla ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä. Suomen ollessa täytäntöönpanovaltio Oikeusrekisterikeskuksen olisi päätettävä artiklan 2 kohdassa asetetut kriteerit huomioon ottaen, mitkä päätöksistä pannaan täytäntöön.

27 artikla **Jäädyttämispäätöksen tai menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon lopettaminen**

Artiklan *1 kohdan* mukaan, jos jäädyttämispäätös tai menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös ei enää ole täytäntöönpanokelpoinen tai voimassa, päätöksen antaneen viranomaisen on viipymättä vedettävä takaisin jäädyttämispäätös tai menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös.

Artiklan *2 kohdan* mukaan päätöksen antaneen viranomaisen on viipymättä ilmoitettava täytäntöönpanoviranomaiselle käyttäen mitä tahansa tapaa, josta voidaan esittää kirjallinen todiste, jäädyttämispäätöksen tai menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen takaisin vetämisestä ja ratkaisusta tai toimenpiteestä, jonka seurauksena jäädyttämispäätös tai menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös on vedettävä takaisin.

Artiklan *3 kohdan* mukaan täytäntöönpanoviranomaisen on lopetettava jäädyttämispäätöksen tai menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpano, siltä osin kuin täytäntöönpanoa ei vielä ole saatu päätökseen, heti, kun päätöksen antanut viranomainen on ilmoittanut sille takaisin vetämisestä 2 kohdan mukaisesti. Täytäntöönpanoviranomaisen on viipymättä lähetettävä vahvistus täytäntöönpanon lopettamisesta päätöksen antaneelle valtiolle käyttäen mitä tahansa tapaa, josta voidaan esittää kirjallinen todiste.

Artiklaa pitkälti vastaavaa sääntelyä sisältyy menettämisseuraamusten osalta konfiskaatiopuitepäätöksen 15 artiklaan. Menettämisseuraamuslakiin ei ole katsottu tarpeelliseksi ottaa konfiskaatiopuitepäätöksen 15 artiklaa täydentävää kansallista lainsäädäntöä. Jäädyttämispuitepäätös tai sen täytäntöönpanoa koskeva jäädyttämislaki ei sisällä vastaavaa sääntelyä.

Artikla ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

28 artikla **Jäädytetyn ja menetetyksi tuomitun omaisuuden hallinnointi ja luovuttaminen**

Artiklan *1 kohdan* mukaan jäädytetyn ja menetetyksi tuomitun omaisuuden hallinnointiin sovelletaan täytäntöönpanovaltion lainsäädäntöä.

Artiklan *2 kohdan* mukaan täytäntöönpanovaltio hallinnoi jäädytettyä tai menetetyksi tuomittua omaisuutta, jotta voidaan välttää sen arvon aleneminen. Tätä varten täytäntöönpanovaltion on voitava myydä tai siirtää jäädytettyä omaisuutta aineellisen konfiskaatiodirektiivin 10 artikla huomioon ottaen.

Jäädytetyn omaisuuden hallinnoinnin kannalta olennainen on pakkokeinolain 7 luvun 13 §:n 3 momentin sääntely, jonka mukaan takavarikon kohde on säilytettävä sellaisenaan ja sitä on hoidettava huolellisesti. Poliisilaitoksen päällikkö tai poliisin valtakunnallisen yksikön päällikkö voi määrätä kohteen myytäväksi heti, kun ilmenee, että se on helposti pilaantuva, pian häviävä, arvoltaan nopeasti aleneva tai erittäin kallishoitoinen. Menetetyksi tuomitun omaisuuden kannalta olennainen on sakon täytäntöönpanosta annetun lain 38 §, jonka mukaan, kun omaisuuden valtiolle menetetyksi tuomitsemista koskeva ratkaisu on tullut täytäntöönpanokelpoiseksi, omaisuus on asianomaisen valtion viranomaisen määräyksen mukaisesti otettava valtion käyttöön, myytävä tai hävitettävä *(täytäntöönpanotoimi*). Menettämisseuraamuksen panee täytäntöön poliisilaitos. Rahamääräisen menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoon sovelletaan lain 2 luvun säännöksiä saatavan täytäntöönpanosta siltä osin kuin menetetyksi tuomittu rahamäärä ei ole poliisiviranomaisen hallussa ja lain 4 luvussa ei toisin säädetä. Tullirikosasiassa ja Rajavartiolaitoksen tutkimassa rikosasiassa määrätyn menettämisseuraamuksen täytäntöönpanosta on lisäksi voimassa, mitä niistä erikseen säädetään. Lisäksi voidaan huomioida lain 39 § kiireellisistä toimenpiteistä, jonka mukaan, jos menetetyksi tuomittu omaisuus on helposti pilaantuvaa, arvoltaan nopeasti alenevaa tai huomattavia hoitokustannuksia aiheuttavaa tai jos muut vastaavat syyt edellyttävät kiireellisiä toimenpiteitä, voidaan täytäntöönpanotoimesta määrätä, vaikka menettämisseuraamusta koskeva ratkaisu ei olekaan täytäntöönpanokelpoinen. Suomessa artiklan 2 kohdassa tarkoitettu aineellinen konfiskaatiodirektiivi on pantu täytäntöön laeilla 356/2017 ja 357/2017. Kansallisen lainsäädännön katsotaan olevan direktiivin ja sen 10 artiklan mukainen.

Artiklan *3 kohdan* mukaan jäädytetty omaisuus ja rahamäärä, joka on saatu tällaisen omaisuuden 2 kohdan mukaisesta myynnistä, jää täytäntöönpanovaltioon siihen saakka, että menetetyksi tuomitsemista koskeva todistus on toimitettu ja menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös on pantu täytäntöön, tämän rajoittamatta mahdollisuutta palauttaa omaisuus 29 artiklan mukaisesti.

Artiklan *4 kohdan* mukaan täytäntöönpanovaltion ei edellytetä myyvän tai palauttavan tiettyjä menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen kohteena olevia esineitä, jos nämä esineet ovat jäsenvaltion alueelta laittomasti vietyjen kulttuuriesineiden palauttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 1024/2012 muuttamisesta annetun direktiivin 2014/60/EU 2 artiklan 1 kohdassa määriteltyjä kulttuuriesineitä. Asetus ei vaikuta velvoitteeseen palauttaa kulttuuriesineet kyseisen direktiivin mukaisesti. Kohdassa viitatun direktiivin 2 artiklan 1 kohdan mukaan kulttuuriesineellä tarkoitetaan esinettä, jonka jäsenvaltio on luokitellut tai määritellyt ennen sen laitonta viemistä asianomaisen jäsenvaltion alueelta tai sen jälkeen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 36 artiklassa tarkoitetuksi taiteelliseksi, historialliseksi tai arkeologiseksi kansallisaarteeksi kansallisen lainsäädännön tai kansallisten hallintomenettelyjen mukaisesti.

Artikla ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

29 artikla **Jäädytetyn omaisuuden palauttaminen uhrille**

Artiklan *1 kohdan* mukaan, jos päätöksen antanut viranomainen tai päätöksen antaneen valtion muu toimivaltainen viranomainen on antanut kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti päätöksen jäädytetyn omaisuuden palauttamisesta uhrille, päätöksen antavan viranomaisen on sisällytettävä tieto tästä päätöksestä jäädyttämistodistukseen tai välitettävä myöhemmin tieto tällaisesta päätöksestä täytäntöönpanoviranomaiselle.

Artiklan *2 kohdan* mukaan, jos täytäntöönpanoviranomainen on saanut tiedon artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta päätöksestä jäädytetyn omaisuuden palauttamisesta uhrille, sen on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että jos kyseinen omaisuus on jäädytetty, se palautetaan uhrille mahdollisimman pian täytäntöönpanovaltion menettelysääntöjen mukaisesti, tarvittaessa päätöksen antaneen valtion välityksellä, edellyttäen, että a) uhrin omistusoikeutta omaisuuteen ei ole kiistetty; b) omaisuutta ei ole vaadittu todisteeksi rikosoikeudenkäyntiin täytäntöönpanovaltiossa; ja c) henkilöiden, joita asia koskee, oikeuksia ei loukata. Jos omaisuus siirretään suoraan uhrille, täytäntöönpanoviranomaisen on ilmoitettava siitä päätöksen antaneelle viranomaiselle. Kohtaa on selvennetty asetuksen johdanto-osan 46 kappaleessa, jonka mukaan täytäntöönpanoviranomaisen olisi voitava siirtää omaisuus päätöksen antaneeseen valtioon niin, että tämä voisi palauttaa omaisuuden uhrille, tai sen olisi voitava siirtää omaisuus suoraan uhrille päätöksen antaneen valtion suostumuksella.

Artiklan *3 kohdan* mukaan, jos täytäntöönpanoviranomainen katsoo, että artiklan 2 kohdan edellytykset eivät täyty, sen on neuvoteltava päätöksen antavan viranomaisen kanssa viipymättä ja jollakin tarkoitukseen soveltuvalla tavalla ratkaisun löytämiseksi. Jos ratkaisua ei löydetä, täytäntöönpanoviranomainen voi päättää olla palauttamatta jäädytettyä omaisuutta uhrille.

Artikla on sisällöltään uusi verrattuna jäädyttämis- tai konfiskaatiopuitepäätökseen. Merkittävää suhteessa puitepäätösten sääntelyyn on rikoksen asianomistajan aseman korostuminen. Artiklan 1 kohdassa tarkoitetun päätöksen voi antaa päätöksen antaneen valtion mikä tahansa toimivaltainen viranomainen kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti. Kansallisesti kyse voitaneen katsoa olevan lähinnä takavarikkotilanteista, joissa takavarikko joko osittain tai kokonaan kumotaan pakkokeinolain 7 luvun 17 §:n nojalla. Mahdollisena voitaneen pitää, että tilanne voisi koskea myös vakuustakavarikon kumoamista pakkokeinolain 6 luvun 4 §:n nojalla. Omaisuuden palauttamista koskevan päätöksen tekisi se toimivaltainen viranomainen, joka on tehnyt jäädyttämispäätöksen.

Artikla ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

30 artikla **Menetetyksi tuomitun omaisuuden tai tällaisen omaisuuden myynnistä saadun rahan luovuttaminen**

Artiklan *1 kohdan* mukaan, jos päätöksen antanut viranomainen tai päätöksen antaneen valtion muu toimivaltainen viranomainen on antanut kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti päätöksen joko menetetyksi tuomitun omaisuuden palauttamisesta uhrille tai uhrille suoritettavasta korvauksesta, päätöksen antavan viranomaisen on sisällytettävä tieto tästä päätöksestä menetetyksi tuomitsemista koskevaan todistukseen tai välitettävä myöhemmin tieto tästä päätöksestä täytäntöönpanoviranomaiselle.

Artiklan *2 kohdan* mukaan, jos täytäntöönpanoviranomainen on saanut tiedon artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta päätöksestä menetetyksi tuomitun omaisuuden palauttamisesta uhrille, sen on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että jos kyseinen omaisuus on tuomittu menetetyksi, se palautetaan uhrille mahdollisimman pian, tarvittaessa päätöksen antaneen valtion välityksellä. Jos omaisuus siirretään suoraan uhrille, täytäntöönpanoviranomaisen on ilmoitettava siitä päätöksen antaneelle viranomaiselle. Kohtaa on selvennetty asetuksen johdantoosan 46 kappaleessa, jonka mukaan täytäntöönpanoviranomaisen olisi voitava siirtää omaisuus päätöksen antaneeseen valtioon niin, että tämä voisi palauttaa omaisuuden uhrille, tai sen olisi voitava siirtää omaisuus suoraan uhrille päätöksen antaneen valtion suostumuksella. Mainittu kappale koskee varsinaisesti 29 artiklaa, mutta sen voidaan katsoa soveltuvan myös 30 artiklaan.

Artiklan *3 kohdan* mukaan, jos täytäntöönpanoviranomaisen ei ole mahdollista palauttaa omaisuutta uhrille artiklan 2 kohdan mukaisesti, mutta kyseistä omaisuutta koskevan menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon johdosta on saatu rahaa, vastaava rahamäärä siirretään uhrille sen palauttamiseksi, tarvittaessa päätöksen antaneen valtion välityksellä. Jos raha siirretään suoraan uhrille, täytäntöönpanoviranomaisen on ilmoitettava siitä päätöksen antaneelle viranomaiselle. Mahdollisen jäljelle jäävän omaisuuden suhteen menetellään artiklan 7 kohdan mukaisesti.

Artiklan *4 kohdan* mukaan, jos täytäntöönpanoviranomainen on saanut tiedon artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta päätöksestä uhrille suoritettavasta korvauksesta ja menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon johdosta on saatu rahaa, vastaava rahamäärä, siltä osin kuin se ei ylitä todistuksessa ilmoitettua määrää, siirretään uhrille korvauksen suorittamiseksi, tarvittaessa päätöksen antaneen valtion välityksellä. Jos raha siirretään suoraan uhrille, täytäntöönpanoviranomaisen on ilmoitettava siitä päätöksen antaneelle viranomaiselle. Mahdollisen jäljelle jäävän omaisuuden suhteen menetellään artiklan 7 kohdan mukaisesti.

Artiklan *5 kohdan* mukaan, jos päätöksen antavassa valtiossa on käynnissä omaisuuden palauttamiseen tai uhrille suoritettavaan korvaukseen liittyvä menettely, päätöksen antavan viranomaisen on annettava tästä tieto täytäntöönpanoviranomaiselle. Täytäntöönpanovaltion on pidätyttävä menetetyksi tuomitun omaisuuden luovuttamisesta siihen asti, että päätös omaisuuden palauttamisesta tai uhrille suoritettavasta korvauksesta on annettu tiedoksi täytäntöönpanoviranomaiselle, vaikka menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös on jo pantu täytäntöön.

Artiklan 1–5 kohta ovat sisällöltään uusia verrattuna konfiskaatiopuitepäätökseen. Merkittävää suhteessa puitepäätöksen sääntelyyn on rikoksen uhrin aseman korostuminen. Kohtien kannalta olennainen on erityisesti rikoslain 10 luvun 2 §:n 6 momentin sääntely. Säännöksen mukaan hyötyä ei tuomita menetetyksi siltä osin kuin se on palautettu tai tuomittu taikka tuomitaan suoritettavaksi loukatulle vahingonkorvauksena tai edunpalautuksena. Jos korvaus- tai edunpalautusvaatimusta ei ole esitetty tai se on vielä ratkaisematta silloin, kun menettämisvaatimuksesta

annetaan ratkaisu, menettämisseuraamus on tuomittava. Momentti koskee yksityisen oikeuden etusijaa menettämisseuraamukseen nähden. Momentissa säädetyillä edellytyksillä menettämisseuraamus väistyisi vahingonkorvauksen tai edunpalautuksen hyväksi (HE 4/2016 vp, s. 37). Konfiskaatio syrjäytyisi yleensä vahingonkorvauksen tieltä, koska todellista hyötyä ei synny silloin, kun rikoksesta hyötynyt joutuu palauttamaan hyödyn vahingosta kärsineelle (HE 80/2000 vp, s. 22).

Edellä mainitun 6 momentin sääntelyn johdosta kansainvälisen yhteistyön tilanteissa käytännössä ongelmalliseksi on osoittautunut tilanne, jossa menettämisseuraamuksen turvaamiseksi toisessa jäsenvaltiossa jäädytettynä olevaa omaisuutta ei myöhemmässä oikeudenkäynnissä tuomitakaan valtiolle menetetyksi, vaan määrätään palautettavaksi tai suoritettavaksi loukatulle vahingonkorvauksena (HE 4/2016 vp, s. 38). EU:n rikosoikeudellisen yhteistyön instrumentit, kuten jäädyttämispuitepäätös ja konfiskaatiopuitepäätös eivät sääntele omaisuuden jäädyttämistä tai siirtämistä yksityisoikeudellisen saatavan täytäntöönpanon turvaamiseksi, vaan tällaisiin tilanteisiin soveltuvat lähtökohtaisesti siviilioikeudellista yhteistyötä koskevat instrumentit. Asianomistajan asemaa tällaisessa tilanteessa on katsottu parantavan se, että omaisuus tuomittaisiin täällä menetetyksi, jolloin toisessa valtiossa jäädytettyä omaisuutta voitaisiin käyttää menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoon (HE 4/2016 vp, s. 38).

Edellä mainituin perustein lailla 356/2016 rikoslain 10 luvun 2 §:ään on lisätty 7 momentti, jonka mukaan sen estämättä, mitä 6 momentissa säädetään, tuomioistuimen on korvaus- tai edunpalautusvaatimuksen esittäjän pyynnöstä ratkaistava menettämisvaatimus ja siirrettävä korvaus- tai edunpalautusvaatimus käsiteltäväksi riita-asioiden oikeudenkäynnistä säädetyssä järjestyksessä, jos vieraassa valtiossa on omaisuutta jäädytettynä tai siihen rinnastettavan toimenpiteen kohteena Suomessa tuomittavan menettämisvaatimuksen turvaamiseksi. Tuomioistuimen on tällöin myös korvaus- tai edunpalautusvaatimuksen esittäjän pyynnöstä ratkaistava välituomiolla kysymys korvaus- tai edunpalautusvelvollisuudesta. Mainitulla sääntelyllä poikettiin siitä aikaisemmin poikkeuksettomasta säännöstä, jonka mukaan menettämisseuraamusta ei tuomita, jos samassa oikeudenkäynnissä tuomitaan korvaus tai edunpalautus. Asiallisesti kysymys on siitä, että menettämisvaatimus ratkaistaisiin ja samalla yksityisoikeudellinen vaatimus jätettäisiin odottamaan (HE 4/2016 vp, s. 38).

Kyseisen menettelyn osalta on pidetty perusteltuna, että odotettaisiin menettämisseuraamusta koskevan oikeudenkäynnin ja täytäntöönpanon loppumista (HE 4/2016 vp, s. 39). Tämän jälkeen asianomistaja voisi turvautua rikoslain 10 luvun 11 §:n 2 momentissa tarkoitettuun menettelyyn ja saada yksityisoikeudellisen saamisensa katettua täytäntöönpannusta menettämisseuraamuksesta (HE 4/2016 vp, s. 38). Rikoslain 10 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan, jos menettämisseuraamus on jo pantu täytäntöön, Oikeusrekisterikeskus voi asianomaisen henkilön kirjallisesta hakemuksesta päättää, että vastaava määrä suoritetaan valtion varoista. Jos samaan rikokseen perustuvia hakemuksia tehdään useampia kuin yksi, hakemukset on ratkaistava samalla kertaa, jollei siitä aiheudu kohtuutonta haittaa hakijoille. Jollei täytäntöönpantu menettämisseuraamus riitä kaikkien saatavien maksamiseen, maksu suoritetaan saatavien suuruuden mukaisessa suhteessa noudattaen, mitä konkurssilain (120/2004) 17 ja 18 luvussa säädetään. Tarkoitetussa menettelyssä vahingonkorvausta tai edunpalautusta koskevaa tuomiota näin ollen ei toimiteta toiseen valtioon täytäntöönpanoa varten, vaan korvaus suoritetaan mainitun 11 §:n 2 momentin mukaisesti Suomessa valtion varoista.

Edellä lainvalmistelutöissä kuvattu tilanne on muuttunut asetuksen sisällön johdosta, koska 30 artiklan 1 kohdassa on nimenomaisesti edellytetty toimittamaan täytäntöönpanoviranomaiselle tieto kansallisen lainsäädännön mukaisesti annetuista päätöksistä joko menetetyksi tuomitun omaisuuden palauttamisesta uhrille tai uhrille suoritettavasta korvauksesta. Artiklan 2–4 kohdassa täytäntöönpanoviranomainen on velvoitettu noudattamaan näitä päätöksiä.

Esityksessä on katsottu, että 30 artiklan tehokas soveltaminen edellyttää, että kansallista lakia muutettaisiin siten, että Suomessa voitaisiin antaa artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja päätöksiä, joita koskeva tieto voitaisiin toimittaa täytäntöönpanojäsenvaltiolle samalla kuin ilmoitetaan menetetyksi tuomitsemista koskevasta päätöksestä. Uuden sääntelyn ehdottamista on pidetty perusteltuna, jotta asetuksen mukaista uutta menettelyä voitaisiin soveltaa myös Suomen oikeusjärjestelmän mukaisiin tuomioihin ja siten mahdollistaa kansallisesti tärkeänä pidetty kansainvälisen yhteistyön tehostaminen.

Esityksessä on katsottu, että jotta Suomessa voitaisiin antaa artiklan 1 kohdan mukaisia päätöksiä menetetyksi tuomitun omaisuuden palauttamisesta uhrille tai uhrille suoritettavasta korvauksesta, tulisi kansallisen lain mahdollistaa, että kun annetaan päätös siitä, että omaisuus palautetaan loukatulle taikka että loukatulle tuomitaan vahingonkorvaus, samalla tulisi voida antaa myös menettämisseuraamusta koskeva päätös. Esityksessä ehdotetaan, että tällaisen menettelyn mahdollistava säännös otettaisiin soveltamista koskevan lain 27 §:ään. Perusteltuna on pidetty, että säännös sisältyisi rikoslain sijasta soveltamista koskevaan lakiin, koska menettely soveltuisi ainoastaan asetuksen 30 artiklan soveltamiseen. Esityksen mukaan rikoslain 10 luvun 2 §:ään lisättäisiin selvyyden vuoksi uusi 8 momentti, joka sisältäisi viittauksen soveltamista koskevan lain sisältämään sääntelyyn. Lisäksi esityksen mukaan rikoslain 10 luvun 2 §:n 7 momentti jätettäisiin ennalleen, sillä sitä voitaisiin soveltaa suhteessa niihin jäsenvaltioihin, joiden osalta jatketaan jäädyttämispuitepäätöksen ja konfiskaatiopuitepäätöksen soveltamista, sekä myös muihin valtioihin. Estettä ei olisi myöskään soveltaa mainitun 7 momentin mukaista menettelyä suhteessa jäsenvaltioihin, jotka soveltavat asetusta.

Esityksessä ehdotettu sääntely tarkoittaisi, että siinä poikettaisiin edellä mainitusta rikoslain 10 luvun 2 §:n 6 momentissa säädetystä periaatteesta, jonka mukaan menettämisseuraamusta ei tuomita, jos samassa oikeudenkäynnissä tuomitaan korvaus tai edunpalautus. Kuten edellä on todettu, mainitusta periaatteesta on jo poikettu mainitun 2 §:n 7 momentissa. Ehdotettu sääntely poikkeaisi mainitun 7 momentin mukaisesta sääntelystä siinä, että menettelyssä ei jäätäisi odottamaan menettämisseuraamusta koskevan täytäntöönpanon loppumista toisessa valtiossa, vaan loukatun vaatimus ratkaistaisiin samassa oikeudenkäynnissä.

Jotta sama henkilö ei joutuisi suorittamaan sekä menettämisseuraamusta että sitä vastaavaa korvausta tai edunpalautusta, ehdotetun sääntelyn mukaan menettämisseuraamus olisi sillä tavoin toissijainen, että loukatun vaatimuksen hyväksyessään tuomioistuimen tulisi samalla määrätä, että menettämisseuraamus pantaisiin täytäntöön siltä osin, kuin omaisuutta ei ole 30 artiklan 2 kohdan mukaisesti tai muuten palautettu loukatulle, taikka että menettämisseuraamus raukeaisi siltä osin kuin 30 artiklan 3 tai 4 kohdan mukaisesti menettämisseuraamuksen täytäntöönpanon johdosta saatua rahaa vastaava rahamäärä on siirretty loukatulle tai siltä osin kuin vahingonkorvaus on muuten suoritettu.

Asetuksen 30 artiklan 1–5 kohdan soveltaminen näin ollen edellyttää menettämisseuraamuksen tuomitsemista. Edellä ehdotettu kansallisen lainsäädännön muuttaminen mahdollistaisi, että artiklan mukainen päätöksen antava viranomainen eli Oikeusrekisterikeskus voisi artiklan 1 kohdan mukaisesti toimittaa täytäntöönpanoviranomaiselle menettämisseuraamusta koskevan tiedon lisäksi tiedon päätöksestä, jolla omaisuus palautetaan loukatulle, taikka että loukatulle tuomitaan vahingonkorvaus. Esityksessä on pidetty perusteltuna, että tilanteessa, jossa Oikeusrekisterikeskus artiklan 1 kohdan mukaisesti ilmoittaisi soveltamista koskevan lain 27 §:n mukaisesta samassa oikeudenkäynnissä annetusta tuomiosta, se voisi perustaa ilmoituksensa suoraan tuomioistuimen tuomioon, eikä ilmoituksen tekeminen edellyttäisi erillisiä selvityksiä. Perusteltuna on lisäksi pidetty, että loukattu pyytäisi kirjallisesti Oikeusrekisterikeskukselta mainitun ilmoituksen tekemistä. Tällä tavoin Oikeusrekisterikeskus saisi tiedon tuomiosta, josta ilmoitus

tulisi tehdä. Menettelystä ehdotetaan otettavaksi soveltamista koskevaan lakiin säännös, jonka voidaan katsoa tehostavan asetuksen soveltamista (28 §:n 1 momentti).

Artiklan 5 kohdan voidaan katsoa tarkoittavan, että artiklan soveltamisalaan voidaan katsoa kuuluvan myös omaisuuden palauttamista taikka vahingonkorvausta tai edunpalautusta koskevat tuomiot, jotka on annettu menettämisseuraamusta koskevan päätöksen antamisen jälkeen erillisessä riita-asioiden oikeudenkäynnissä. Artiklan 5 kohdan mukaan näitä koskevista vireillä olevista menettelyistä olisi ilmoitettava täytäntöönpanovaltioon ja täytäntöönpanovaltion olisi pidätyttävä menetetyksi tuomitun omaisuuden luovuttamisesta siihen asti, että päätös omaisuuden palauttamisesta tai uhrille suoritettavasta korvauksesta on annettu tiedoksi täytäntöönpanoviranomaiselle, vaikka menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös olisi jo pantu täytäntöön. Esityksessä on pidetty perusteltuna, että soveltamista koskevaan lakiin otettaisiin myös säännös, jossa selvennettäisiin Oikeusrekisterikeskuksen ilmoitusvelvollisuutta koskevaa menettelyä tilanteessa, jossa loukatun vahingonkorvausta tai edunpalautusta koskeva tuomio annetaan erillisessä riita-asioiden oikeudenkäynnissä (28 §:n 2 momentti). Myös tältä osin on pidetty perusteltuna, että loukattu pyytäisi kirjallisesti Oikeusrekisterikeskukselta siinä tarkoitetun ilmoituksen tekemistä. Jos kyse olisi vireillä olevan menettelyn ilmoittamisesta, muuta selvitystä ei tarvittaisi. Jos taas kyse olisi tuomion ilmoittamisesta, esityksessä on pidetty perusteltuna, että Oikeusrekisterikeskus ennen ilmoituksen tekemistä selvittäisi, että tuomittu vahingonkorvaus tai edunpalautus vastaa tuomittua menettämisseuraamusta ja perustuu samaan tekoon. Edellytystä on pidetty perusteltuna juuri siitä syystä, että asiassa voisi olla kyse erillisessä riita-asioiden oikeudenkäynnissä annetusta tuomiosta.

Kuten edellä on todettu, asetuksen johdanto-osan 46 kappaleen perusteella täytäntöönpanoviranomainen siirtäisi omaisuuden tai rahamäärän joko päätöksen antaneeseen valtioon niin, että tämä voisi palauttaa omaisuuden loukatulle, taikka omaisuus tai rahamäärä voitaisiin siirtää suoraan uhrille edellyttäen kuitenkin päätöksen antaneen valtion suostumusta. Siltä osin kuin kyseessä olisi artiklan 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu omaisuuden palauttamista koskeva päätös, Oikeusrekisterikeskus palauttaisi toisen jäsenvaltion täytäntöönpanoviranomaisen Suomeen toimittaman omaisuuden tai rahamäärän loukatulle suoraan asetuksen säännöksiä soveltamalla. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että Oikeusrekisterikeskus antaisi tässä tilanteessa täytäntöönpanovaltiolle suostumuksen siihen, että omaisuus voidaan palauttaa loukatulle suoraan.

Siltä osin kuin kyseessä olisi artiklan 4 kohdassa tarkoitetun vahingonkorvausta tai edunpalautusta koskevaa tuomiota koskevan Suomeen toimitetun rahamäärän siirtäminen loukatulle, esityksessä on pidetty perusteltuna, että menettelyssä noudatettaisiin soveltuvin osin, mitä rikoslain 10 luvun 11 §:n 2 momentissa säädetään. Momentissa tarkoitetulla menettelyllä olisi merkitystä erityisesti niissä tilanteissa, joissa vahingonkorvausta tai edunpalautusta koskeva tuomio olisi annettu menettämisseuraamusta koskevan päätöksen antamisen jälkeen erillisessä riita-asioiden oikeudenkäynnissä. Menettelyssä Oikeusrekisterikeskus tarkistaisi, että korvauksen maksaminen olisi perusteltu. Menettelyn soveltumisesta ehdotetaan otettavaksi säännös soveltamista koskevan lain 29 §:ään.

Kun Suomi toimisi 30 artiklan mukaisena täytäntöönpanojäsenvaltiona, jolle toimitettaisiin tieto artiklan 1 kohdan mukaisesta päätöksestä, täytäntöönpanoviranomaisena toimiva Oikeusrekisterikeskus soveltaisi suoraan artiklan 2–4 kohdan sääntelyä. Menettelyssä voitaisiin 15 §:n mukaisesti ottaa huomioon sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa tarkoitettu menettely.

Artiklan *6 kohdan* mukaan, kohdan rajoittamatta artiklan 1–5 kohdan soveltamista, menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon johdosta saadun muun omaisuuden kuin rahan suhteen on meneteltävä seuraavien sääntöjen mukaisesti a) omaisuus voidaan myydä, jolloin myynnin tuoton suhteen menetellään artiklan 7 kohdan mukaisesti; b) omaisuus voidaan

siirtää päätöksen antaneelle valtiolle edellyttäen, että jos päätös menetetyksi tuomitsemisesta koskee rahamäärää, päätöksen antava viranomainen on antanut suostumuksensa omaisuuden siirtämiseen päätöksen antavalle valtiolle; c) jollei d alakohdasta muuta johdu, jos ei voida soveltaa a tai b alakohtaa, omaisuuden suhteen voidaan menetellä jollain muulla tavalla täytäntöönpanovaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti; d) omaisuus voidaan käyttää yleisen edun mukaisiin tai sosiaalisiin tarkoituksiin täytäntöönpanovaltiossa sen lainsäädännön mukaisesti, jos päätöksen antanut valtio suostuu tähän.

Kohdan alakohta a–c vastaavat voimassa olevan lain osalta lakina noudatettavan konfiskaatiopuitepäätöksen 16 artiklan 2 kohdassa säänneltyä. Menettämisseuraamuslakiin ei ole katsottu tarpeelliseksi ottaa tältä osin täydentävää kansallista lainsäädäntöä. Uutta sääntelyä on d alakohta, jota on tarkennettu johdanto-osan 47 kappaleessa, jonka mukaan kunkin jäsenvaltion olisi harkittava sellaisen kansallisen keskitetyn viraston perustamista, joka vastaa jäädytetyn omaisuuden hallinnoinnista sen mahdollista myöhempää menetetyksi tuomitsemista varten sekä menetetyksi tuomitun omaisuuden hoidosta. Jäädytetty omaisuus ja menetetyksi tuomittu omaisuus voidaan varata ensisijaisesti lainvalvontaa ja järjestäytyneen rikollisuuden ehkäisyä koskeviin hankkeisiin sekä muihin yleisen edun ja sosiaalisen edun mukaisiin hankkeisiin. Esityksessä ei ole pidetty perusteltuna uuden kansallisen viraston perustamista, eikä menetetyksi tuomittua omaisuutta ole pidetty perusteltuna varata nimenomaisesti vain tiettyjä tarkoituksia varten. Olennaista d alakohdan kannalta on, että omaisuuden käyttö yleisen edun mukaisiin tai sosiaalisiin tarkoituksiin täytäntöönpanovaltiossa edellyttää päätöksen antaneen valtion suostumusta tähän. Artiklan 6 kohta ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

Artiklan *7 kohdan* mukaan, ellei menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen mukana ole päätöstä omaisuuden palauttamisesta uhrille tai kyseiselle henkilölle suoritettavasta korvauksesta 1–5 kohdan mukaisesti tai elleivät asianomaiset jäsenvaltiot sovi muuta, täytäntöönpanovaltion on meneteltävä menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon johdosta saatujen rahamäärien suhteen seuraavasti a) jos menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon johdosta saatu määrä on enintään 10 000 euroa, se kuuluu täytäntöönpanovaltiolle; tai b) jos menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon johdosta saatu määrä on yli 10 000 euroa, täytäntöönpanovaltio siirtää siitä 50 prosenttia päätöksen antaneelle valtiolle.

Voimassa olevan lain osalta artiklan 7 kohtaa vastaava sääntely sisältyy lakina noudatettavan konfiskaatiopuitepäätöksen 16 artiklan 1 kohtaan. Menettämisseuraamuslakiin ei ole otettu asiasta erillisiä säännöksiä. Olennaista artiklan 7 kohdan kannalta on, että sitä sovelletaan vain, jos päätöksen mukana ei ole päätöstä omaisuuden palauttamisesta uhrille tai kyseiselle henkilölle suoritettavasta korvauksesta artiklan 1–5 kohdan mukaisesti tai elleivät asianomaiset jäsenvaltiot sovi muuta. Artiklan 7 kohta ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

31 artikla **Kustannukset**

Artiklan *1 kohdan* mukaan kukin jäsenvaltio vastaa asetuksen soveltamisesta aiheutuvista omista kustannuksistaan, sanotun kuitenkaan rajoittamatta asetuksen 28 artiklassa säädettyjen, menetetyksi tuomitun omaisuuden luovuttamista koskevien säännösten soveltamista.

Artiklan *2 kohdan* mukaan täytäntöönpanoviranomainen voi esittää päätöksen antaneelle viranomaiselle ehdotuksen kustannusten jakamisesta, jos joko ennen jäädyttämispäätöksen tai menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanoa tai sen jälkeen käy ilmi, että pää-

töksen täytäntöönpano aiheuttaisi suuria tai poikkeuksellisia kustannuksia. Tällaiseen ehdotukseen on liitettävä täytäntöönpanoviranomaisen laatima tarkka eritelmä aiheutuneista kustannuksista. Päätöksen antaneen viranomaisen ja täytäntöönpanoviranomaisen on kuultava toisiaan ehdotuksen johdosta. Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön virasto Eurojust voi tarvittaessa avustaa näissä kuulemisissa. Kuulemiset tai ainakin niiden tulos tallennetaan käyttäen mitä tahansa tapaa, josta voidaan esittää kirjallinen todiste.

Artiklaa on selvennetty johdanto-osan 49 kappaleessa, jonka mukaan jäsenvaltioiden ei olisi voitava vaatia toisiltaan korvausta tämän asetuksen soveltamisesta aiheutuvista kustannuksista. Jos täytäntöönpanovaltiolle on kuitenkin aiheutunut suuria tai poikkeuksellisia kustannuksia, esimerkiksi koska omaisuus on ollut jäädytettynä huomattavan kauan, päätöksen antaneen viranomaisen olisi otettava huomioon täytäntöönpanoviranomaisen mahdollinen ehdotus kustannusten jakamisesta.

Rikosoikeusapuyhteistyössä lähtökohtana on artiklan 1 kohdan mukaisesti, ettei oikeusapupyynnön täytäntöönpanosta peritä kustannuksia pyynnön esittäneeltä vieraalta valtiolta (rikosoikeusapulain 25 §:n 1 momentti). Mainitun 25 §:n 2 momentin mukaan kustannuksista on kuitenkin mahdollisuus periä korvausta, jos kustannukset ovat huomattavat tai poikkeukselliset taikka tästä on erikseen säädetty tai määrätty Suomea sitovissa kansainvälisissä velvoitteissa. Pääsääntönä kuitenkin on, että oikeusapupyynnön täyttämisestä aiheutuvista kustannuksista vastaa täytäntöönpanovaltio. Tämä olisi pääsääntö myös asetuksessa tarkoitetuissa tilanteissa. Konfiskaatiopuitepäätöksen osalta voimassa olevan lain osalta artiklaa vastaava sääntely sisältyy lakina noudatettavan konfiskaatiopuitepäätöksen 20 artiklaan. Artiklan sääntelyä tarkentaa menettämisseuraamuslain 14 §:n 2 momentti, jonka mukaan oikeusministeriö päättää puitepäätöksen 20 artiklan 2 kohdassa tarkoitetusta kulujen jakamisesta toisen jäsenvaltion kanssa tai kulujen jakamisen pyytämisestä toiselta jäsenvaltiolta. Jäädyttämispuitepäätös ei sisällä vastaavaa sääntelyä. Esityksessä ei ole pidetty tarpeellisena, että menettämisseuraamuslain mukaisesti oikeusministeriö olisi kulujen jakamisen osalta toimivaltainen viranomainen. Myöskään kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annettu laki ei sisällä vastaavaa sääntelyä. Artikla ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

32 artikla **Velvoite ilmoittaa henkilöille, joita asia koskee**

Artiklan *1 kohdan* mukaan täytäntöönpanoviranomaisen on jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanon tai menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan päätöksen jälkeen mahdollisuuksien mukaan annettava kyseinen täytäntöönpano ja päätös kansallisen lainsäädäntönsä mukaisia menettelyjä noudattaen viipymättä tiedoksi tiedossaan oleville henkilöille, joita asia koskee, sanotun kuitenkaan rajoittamatta asetuksen 11 artiklan soveltamista.

Kohdan kannalta merkityksellinen on asetuksen 2 artiklan 10 kohta, jossa on määritelty henkilöt, joita asia koskee. Olennaista kuitenkin on, että ilmoittaminen tulee tehdä kansallisen lainsäädännön mukaisia menettelyjä noudattaen. Olennaista on myös asetuksen rajaus siitä, että velvoitteen täyttämiseksi riittää ilmoittaa tiedossa oleville henkilöille. Muotoilun ei voida katsoa edellyttävän erityistä lisäselvitystä. Lisäksi olennaista erityisesti tiedoksiantotavan osalta on, että artiklassa edellytetään tiedoksiantoa mahdollisuuksien mukaan. Muotoilun voidaan katsoa muun ohella jättävän joustavuutta täytäntöönpanovaltion säännöksille siitä, minkälaista tiedoksiantotapaa asiassa tulee käyttää. Vastaavaan tulkintaan johtaa kohdan kirjaus siitä, että ilmoittaminen tulee tehdä kansallisen lainsäädännön mukaisia menettelyjä noudattaen. Kohdan

ei siten voida katsoa edellyttävän uutta kansallista sääntelyä siinä tarkoitetuista henkilöistä tai tavoista, joita tiedoksiannossa tulee noudattaa.

Artiklan *2 kohdan* mukaan artiklan 1 kohdan mukaisessa tiedoksiannossa on täsmennettävä päätöksen antaneen viranomaisen nimi ja täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaan käytettävissä olevat oikeussuojakeinot. Tiedoksiannossa on täsmennettävä myös ainakin lyhyesti päätöksen syyt. Kohdan kannalta olennainen on asetuksen 33 artikla oikeussuojakeinoista ja sen perusteella ehdotettavat kansalliset säännökset muutoksenhausta. Tiedoksiannon tulisi sisältää päätöksen antaneen viranomaisen nimi, tieto esityksessä ehdotettavista soveltamista koskevan lain 10 ja 11 §:n (jäädyttämispäätös) tai 19–23 §:n (menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös) mukaisista muutoksenhakua koskevista säännöksistä sekä lyhyesti päätöksen syyt.

Artiklan 1 kohta edellyttää, että ainakin menettämisseuraamusten osalta annetaan tiedoksi menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva päätös. Myös jäädyttämispäätöksen osalta perusteltuna voidaan pitää, että tiedoksi annettaisiin vastaavalla tavalla tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva päätös. Molempien päätösten lisäksi tulisi antaa tiedoksi artiklan 2 kohdassa tarkoitetut tiedot. Suomessa täytäntöönpantavien vakuustakavarikkojen, takavarikkojen että menettämisseuraamusten täytäntöönpanossa suoritetaan tiedoksiantoja kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Perusteluna voidaan pitää, että artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu tiedoksianto suoritetaan samalla kertaa kuin täytäntöönpanossa suoritetaan tiedoksiantoja kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Tämä varmistaisi täytäntöönpanomenettelyn kannalta oikein ajoitetun tiedoksiannon. Asetuksen tehokkaan soveltamisen voidaan katsoa edellyttävän, että artiklan 1 kohdassa viitatussa kansallisessa lainsäädännössä selvennettäisiin, missä yhteydessä artiklan 1 ja 2 kohdan mukainen tiedoksianto suoritettaisiin. Esityksessä ehdotetaan, että soveltamista koskevaan lakiin otettaisiin tätä koskevat säännökset (7 §:n 2 momentti sekä 15 §:n 2 momentti). Käytännössä esimerkiksi takavarikon osalta artiklan 1 ja 2 kohdan mukainen tiedoksianto suoritettaisiin, kun esitutkintaviranomainen tekisi pakkokeinolain 7 luvun 9 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen.

Artiklan *3 kohdan* mukaan täytäntöönpanoviranomainen voi tarvittaessa pyytää päätöksen antanutta viranomaista suorittamaan artiklan 1 kohdassa tarkoitetut tehtävät. Kohta ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

Jäädyttämispuitepäätös ja konfiskaatiopuitepäätös eivät sisällä artiklan sisältöä vastaavaa sääntelyä.

33 artikla **Oikeussuojakeinot jäädyttämispäätöksen tai menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa vastaan täytäntöönpanovaltiossa**

Artiklan *1 kohdan* mukaan henkilöillä, joita asia koskee, on oltava käytettävissään tehokkaat oikeussuojakeinot täytäntöönpanovaltiossa asetuksen 7 artiklan mukaista jäädyttämispäätöksen ja asetuksen 18 artiklan menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevaa päätöstä vastaan. Oikeutta oikeussuojakeinoihin on käytettävä täytäntöönpanovaltion tuomioistuimessa kyseisen valtion lainsäädännön mukaisesti. Menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten osalta oikeussuojakeinoihin vetoamisella voi olla lykkäävä vaikutus, jos täytäntöönpanovaltion lainsäädännössä näin säädetään.

Voimassa oleva artiklan 1 kohdan sääntelyä vastaava sääntely sisältyy menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten osalta konfiskaatiopuitepäätöksen 9 artiklan 1 kohtaan. Erona sään-

nösten välillä voidaan pitää lähinnä sitä, että puitepäätöksessä sääntely koskee asianosaisia, mukaan lukien vilpittömässä mielessä toimivia kolmansia osapuolia, kun taas asetuksessa oikeussuojakeinot koskevat asetuksen 2 artiklan 10 kohdassa määriteltyjä henkilöitä, joita asia koskee.

Menettämisseuraamuslakiin on säädetty muutoksenhausta 3 luku, jossa on säännökset toimivaltaisesta käräjäoikeudesta, valituksen tekemisestä, asian käsittelystä tuomioistuimessa, muutoksenhausta käräjäoikeuden päätökseen, valituksen vaikutuksesta täytäntöönpanoon ja ilmoitusvelvollisuudesta. Vastaavaa ratkaisua olisi pidettävä myös asetuksen mukaisena. Tiedossa ei ole, että ratkaisussa olisi nähty käytännössä ongelmia nykyisen yhteistyön kannalta. Siksi perusteltuna voidaan pitää, että asetuksen osalta omaksuttaisiin vastaava sääntelymalli ja tästä otettaisiin säännökset soveltamista koskevaan lakiin (19–23 §).

Voimassa oleva artiklan 1 kohtaa pitkälti vastaava sääntely sisältyy myös jäädyttämispuitepäätöksen 11 artiklan 1 kohtaan. Selkeimpänä erona on, että jäädyttämispuitepäätöksen mukaisesti muutoksenhaku saattaisi tapahtua myös jäädyttämispäätöksen tehneen valtion tuomioistuimessa kyseisen valtion kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Asetuksen perusteella on kuitenkin selvää, että oikeutta oikeussuojakeinoihin on käytettävä nimenomaan täytäntöönpanovaltion tuomioistuimessa kyseisen valtion lainsäädännön mukaisesti. Kuten konfiskaatiopuitepäätöksenkin osalta, erona säännösten välillä on myös se, että puitepäätöksessä sääntely koskee asianosaisia, mukaan lukien vilpittömässä mielessä toimivia kolmansia osapuolia, kun taas asetuksessa oikeussuojakeinot koskevat asetuksen 2 artiklan 10 kohdassa määriteltyjä henkilöitä, joita asia koskee. Kuten menettämisseuraamuslaki, myös jäädyttämislaki sisältää muutoksenhakua koskevat säännökset (16–18 §). Vastaavaa ratkaisua olisi pidettävä myös asetuksen mukaisena. Tiedossa ei ole, että ratkaisussa olisi nähty käytännössä ongelmia nykyisen yhteistyön kannalta. Siksi perusteltuna voidaan pitää, että asetuksen osalta omaksuttaisiin vastaava sääntelymalli ja tästä otettaisiin säännökset soveltamista koskevaan lakiin (10 ja 11 §).

Artiklan *2 kohdan* mukaan jäädyttämispäätöksen tai menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen antamisen aineellisia perusteita ei voida riitauttaa täytäntöönpanovaltion tuomioistuimessa. Näiden osalta olennainen on päätöksen antavan valtion sääntely asiasta.

Kohdan sääntely vastaa jäädyttämispuitepäätöksen 11 artiklan 2 kohdan ja konfiskaatiopuitepäätöksen 9 artiklan 2 kohdan sisältöä. Lisäksi sekä jäädyttämislain 17 §:n 1 momentti että menettämisseuraamuslain 10 §:n 2 momentti sisältävät asiaa koskevat selventävät säännökset. Artiklan 2 kohdan osalta voidaan kiinnittää huomiota siihen, että lähes vastaava säännös sisältyy myös useisiin muihin vastavuoroista tunnustamista koskeviin EU-säädöksiin. Säännöstä pidetään vastavuoroisen tunnustamisen yleistä lähtökohtaa ilmentävänä. Sen tarkoituksena katsotaan olevan selventää, ettei täytäntöönpanovaltion tule tutkia koko rikosasiaa päättäessään täytäntöönpanosta. Täytäntöönpanovaltio voi tutkia, onko sillä velvollisuus panna päätös täytäntöön, mutta se ei voi tutkia väitteitä itse rikokseen liittyen. Tältä osin täytäntöönpanovaltion tulee ohjata henkilö hakemaan muutosta määräyksen antaneessa valtiossa. Koska kyse on aineellista perustetta koskevista oikeussuojakeinoista, säännöksellä tarkoitettaneen lähinnä pääasian käsittelyyn liittyviä oikeussuojakeinoja. Säännöksen sanamuodosta voidaan tulkita, että se ei edellytä, että jäsenvaltio säätäisi uudesta oikeussuojakeinosta, vaan voimassa olevia kansallisia menettelyjä voidaan pitää riittävinä. Asetuksen tehokkaan soveltamisen kannalta perusteltuna voidaan pitää, että myös soveltamista koskevaan lakiin otettaisiin sekä jäädyttämispäätösten että menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten osalta säännös, jonka mukaan asiaa käsitellessä ei saada tutkia, onko päätöksen tekemiselle ollut aineellisia edellytyksiä toisessa jäsenvaltiossa (11 § ja 21 §:n 2 momentti).

Artiklan *3 kohdan* mukaan päätöksen antavan valtion toimivaltaiselle viranomaiselle on ilmoitettava kaikista oikeussuojakeinoista, joihin on vedottu artiklan 1 kohdan mukaisesti.

Kohdan sääntely vastaa jäädyttämispuitepäätöksen 11 artiklan 3 kohdan ja konfiskaatiopuitepäätöksen 9 artiklan 3 kohdan sisältöä. Lisäksi jäädyttämislain 18 § sisältää asiaa koskevan säännöksen. Menettämisseuraamuslaki ei sisällä asiaa koskevaa sääntelyä, vaan konfiskaatiopuitepäätöksen 9 artiklan 3 kohtaa sovelletaan suoraan. Kohdan mukainen ilmoitusvelvoite on katsottava olevan täytäntöönpanosta toimivaltaisella viranomaisella, eli kansallisesti jäädyttämispäätösten osalta toimivaltaisella syyttäjällä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten osalta Oikeusrekisterikeskuksella. Kohta ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

Artiklan *4 kohdan* mukaan artikla ei rajoita päätöksen antavassa valtiossa aineellisen konfiskaatiodirektiivin 8 artiklan mukaisesti sovellettavien suojatoimien ja oikeussuojakeinojen soveltamista. Suomessa aineellinen konfiskaatiodirektiivi on pantu täytäntöön laeilla 356/2017 ja 357/2017. Kansallisen lainsäädännön katsotaan olevan direktiivin ja sen 8 artiklan mukainen. Kohta ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

34 artikla **Korvaukset**

Artiklan *1 kohdan* mukaan, jos täytäntöönpanovaltio on lainsäädäntönsä nojalla vastuussa vahingosta, jonka sille asetuksen 4 artiklan mukaisesti toimitetun jäädyttämispäätöksen tai asetuksen 14 artiklan mukaisesti toimitetun menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpano on aiheuttanut jollekin henkilölle, jota asia koskee, päätöksen antavan valtion on korvattava täytäntöönpanovaltiolle vahingonkorvaukset, jotka on maksettu kyseiselle henkilölle. Jos päätöksen antava valtio kuitenkin pystyy osoittamaan täytäntöönpanovaltiolle, että vahinko tai sen osa on aiheutunut yksinomaan täytäntöönpanovaltion menettelystä, päätöksen antavan valtion ja täytäntöönpanovaltion on sovittava keskenään korvattavasta määrästä.

Artiklan *2 kohdan* mukaan artiklan 1 kohta ei rajoita luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden vahingonkorvausvaatimuksia koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön soveltamista.

Voimassaolevan lain osalta artiklaa pääosin vastaava sääntely sisältyy jäädyttämislain 24 §:n 1 momenttiin ja 25 §:n 1 momenttiin sekä lakina noudatettavan konfiskaatiopuitepäätöksen 18 artiklaan. Jäädyttämispuitepäätöksen osalta artiklaa pääosin vastaava sääntely sisältyy 12 artiklaan. Lisäksi jäädyttämislain 24 §:n 2 momentti ja 25 §:n 2 momentti sisältävät säännökset, joiden mukaan korvauksen maksamisesta ja korvauksen vaatimisesta päättää oikeusministeriö. Myös menettämisseuraamuslain 14 §:n 1 momentin mukaan oikeusministeriö päättää puitepäätöksen 18 artiklassa tarkoitetun korvauksen vaatimisesta toiselta jäsenvaltiolta tai sen maksamisesta toiselle jäsenvaltiolle.

Esityksessä on asetuksen tehokkaan soveltamisen kannalta pidetty perusteltuna, että soveltamista koskevaan lakiin otettaisiin vastaavat säännökset oikeusministeriön asemasta (30 §).

V Luku Loppusäännökset

35 artikla **Tilastointi**

Artiklan *1 kohdan* mukaan jäsenvaltioiden on säännöllisesti kerättävä asiaa käsitteleviltä viranomaisilta saatuja kattavia tilastotietoja. Niiden on pidettävä näitä tilastotietoja yllä ja lähetettävä

ne komissiolle vuosittain. Tilastotiedoissa on oltava aineellisen konfiskaatiodirektiivin 11 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen tietojen lisäksi jäsenvaltion toisilta jäsenvaltioilta vastaanottamien sellaisten jäädyttämispäätösten tai menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten lukumäärä, jotka on tunnustettu ja pantu täytäntöön ja joiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta on kieltäydytty.

Artiklan 1 kohdassa edellytetyt tilastot tulee olla kansallisesti saatavilla. Oikeusrekisterikeskukselta on saatavissa Suomen toisilta jäsenvaltioilta vastaanottamien sellaisten menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten lukumäärä, jotka on tunnustettu ja pantu täytäntöön ja joiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta on kieltäydytty. Vastaavasti jäädyttämispäätösten osalta toimivaltaisten täytäntöönpanoviranomaisten tulee huolehtia siitä, että vastaavat asetuksen edellyttämät tiedot ovat saatavilla jäädyttämispäätösten osalta joulukuusta 2020 alkaen. Edellä 2 artiklan 9 kohtaa koskevissa perusteluissa on esitetty, että jäädyttämispäätösten osalta täytäntöönpanoviranomaisia olisivat syyttäjät. Kuten 2 artiklaa koskevissa perusteluissa on todettu, syyttäjälaitos voisi sisäisesti määrätä, ketkä syyttäjät käytännössä panisivat täytäntöön jäädyttämispäätöksiä.

Artiklan *2 kohdan* mukaan jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle vuosittain myös seuraavat tilastot, jos ne ovat keskitetysti saatavilla kyseisessä jäsenvaltiossa a) sellaisten tapausten lukumäärä, joissa uhrille on suoritettu korvaus tai palautettu omaisuus, joka on saatu menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tämän asetuksen mukaisesti toteutetun täytäntöönpanon seurauksena; ja b) jäädyttämispäätösten ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten tämän asetuksen mukaisesti toteutetun täytäntöönpanon keskimääräinen kesto. Olennaista kohdassa asetetun velvoitteen kannalta on, että vain keskitetysti saatavilla olevat tilastot tulee toimittaa. Kohta ei siten edellytä lainsäädäntömuutoksia. Oikeusrekisterikeskukselta on saatavissa menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten osalta kohdassa pyydetyt tiedot. Jäädyttämispäätösten osalta näitä tietoja ei ole keskitetysti saatavilla, eikä niitä siksi tarvitse asetuksen perusteella toimittaa.

36 artikla **Todistuksen ja lomakkeen muuttaminen**

Artiklan mukaan komissiolle siirretään valta antaa asetuksen liitteissä I ja II esitettyjen todistusten muuttamista varten delegoituja säädöksiä asetuksen 37 artiklan mukaisesti. Näiden muutosten on oltava tämän asetuksen mukaisia, eivätkä ne saa vaikuttaa siihen. Artikla ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

37 artikla **Siirretyn säädösvallan käyttäminen**

Artiklan *1 kohdan* mukaan komissiolle siirrettyä valtaa antaa delegoituja säädöksiä koskevat artiklassa säädetyt edellytykset.

Artiklan *2 kohdan* mukaan komissiolle siirretään 19 päivästä joulukuuta 2020 määräämättömäksi ajaksi asetuksen 36 artiklassa tarkoitettu valta antaa delegoituja säädöksiä.

Artiklan *3 kohdan* mukaan Euroopan parlamentti tai neuvosto voi milloin tahansa peruuttaa 36 artiklassa tarkoitetun säädösvallan siirron. Peruuttamispäätöksellä lopetetaan tuossa päätöksessä mainittu säädösvallan siirto. Peruuttaminen tulee voimaan sitä päivää seuraavana päivänä,

jona sitä koskeva päätös julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä, tai jonakin myöhempänä, kyseisessä päätöksessä mainittuna päivänä. Peruuttamispäätös ei vaikuta jo voimassa olevien delegoitujen säädösten pätevyyteen.

Artiklan *4 kohdan* mukaan ennen kuin komissio hyväksyy delegoidun säädöksen, se kuulee kunkin jäsenvaltion nimeämiä asiantuntijoita paremmasta lainsäädännöstä 13 päivänä huhtikuuta 2016 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa vahvistettujen periaatteiden mukaisesti.

Artiklan *5 kohdan* mukaan heti kun komissio on antanut delegoidun säädöksen, komissio antaa sen tiedoksi yhtäaikaisesti Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

Artiklan *6 kohdan* mukaan 36 artiklan nojalla annettu delegoitu säädös tulee voimaan ainoastaan, jos Euroopan parlamentti tai neuvosto ei ole kahden kuukauden kuluessa siitä, kun asianomainen säädös on annettu tiedoksi Euroopan parlamentille ja neuvostolle, ilmaissut vastustavansa sitä tai jos sekä Euroopan parlamentti että neuvosto ovat ennen mainitun määräajan päättymistä ilmoittaneet komissiolle, että ne eivät vastusta säädöstä. Euroopan parlamentin tai neuvoston aloitteesta tätä määräaikaa jatketaan kahdella kuukaudella. Artikla ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

38 artikla **Raportointi ja uudelleentarkastelu**

Artiklan mukaan komissio esittää Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle viimeistään 20 päivänä joulukuuta 2025 ja sen jälkeen joka viides vuosi kertomuksen asetuksen soveltamisesta, mukaan lukien a) jäsenvaltioiden mahdollisuudesta antaa tai peruuttaa asetuksen 4 artiklan 2 kohdan ja 14 artiklan 2 kohdan mukaisia ilmoituksia; b) perusoikeuksien kunnioittamisen sekä jäädyttämispäätösten ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroisen tunnustamisen vuorovaikutuksesta; c) jäädytetyn tai menetetyksi tuomitun omaisuuden hallintaa ja luovuttamista sekä uhreille suoritettavia korvauksia ja omaisuuden palauttamista uhreille koskevien 28, 29 ja 30 artiklan soveltamisesta. Artikla ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

39 artikla **Korvattavat säädökset**

Artiklan mukaan asetuksella korvataan, niiden jäsenvaltioiden kesken, joita asetus sitoo, 19 päivästä joulukuuta 2020 jäädyttämispuitepäätös 2003/577/YOS siltä osin kuin on kyse omaisuuden jäädyttämisestä sekä konfiskaatiopuitepäätös 2006/783/YOS.

Lisäksi artiklassa todetaan, että niiden jäsenvaltioiden osalta, joita asetus sitoo, viittauksia jäädyttämispuitepäätökseen 2003/577/YOS, siltä osin kuin on kyse omaisuuden jäädyttämisestä, ja viittauksia konfiskaatiopuitepäätökseen 2006/783/YOS pidetään viittauksina tähän asetukseen.

Asetuksen johdanto-osan 56 ja 57 kappaleen mukaisesti asetus ei sido Irlantia ja Tanskaa. Siten 39 artiklassa mainitut jäädyttämis- ja konfiskaatiopuitepäätökset jäävät voimaan Irlannin ja Tanskan osalta.

Tilannetta tarkentaa asetuksen johdanto-osan 52 kappale, jonka mukaan jäädyttämispuitepäätöksen 2003/577/YOS säännöksiä, jotka koskevat omaisuuden jäädyttämistä, sekä konfiskaatiopuitepäätöksen 2006/783/YOS säännöksiä olisi edelleen sovellettava niiden jäsenvaltioiden kesken, joita tämä asetus ei sido, mutta myös minkä tahansa jäsenvaltion, jota tämä asetus ei sido, ja minkä tahansa jäsenvaltion, jota tämä asetus sitoo, kesken. Siten mainittujen puitepäätösten säännöksiä tulee edelleen soveltaa esimerkiksi Suomen ja Irlannin välillä. Tästä seuraa, että myöskään mainittujen puitepäätösten soveltamista koskevia jäädyttämislakia ja menettämisseuraamuslakia ei tulisi kumota. Kumoamisen sijaan perusteltua olisi muuttaa kyseisiä lakeja vastaamaan asetuksen 39 artiklan mukaista sääntelyä.

Tältä osin tulisi ottaa huomioon, että jäädyttämispuitepäätöksen 2003/577/YOS säännökset on edellä todetun mukaisesti korvattu tutkintamääräysdirektiivillä 2014/41/EU todistusaineiston jäädyttämisen osalta niiden jäsenvaltioiden osalta, joita kyseinen direktiivi sitoo. Pantaessa kyseistä direktiiviä täytäntöön jäädyttämislain 2 §:n 1 momenttiin otettiin säännös, jonka mukaan suhteessa Irlannin tasavaltaan ja Tanskan kuningaskuntaan jäädyttämispäätöksellä tarkoitetaan edelleen myös päätöstä, joka kohdistuu omaisuuteen, jota voitaisiin käyttää todisteena. Perusteltuna voitaisiin pitää, että jäädyttämislakia ja menettämisseuraamuslakia muutettaisiin vastaavaa lainsäädäntötekniikkaa käyttäen siten, että niiden mukainen sääntely jatkossa koskisi vain yhteistyötä Irlannin ja Tanskan kanssa.

Rikosoikeusyhteistyötä koskevaan EU-lainsäädäntöön sisältyy pääsääntöisesti säännökset uuden sääntelyn suhteesta muihinkin kuin kumottaviin oikeudellisiin välineisiin, sopimuksiin ja järjestelyihin. Tavanomaista on, että EU-lainsäädännön säännösten mukaan uusi sääntely ei vaikuta jäsenvaltioiden välisten kahden- tai monenvälisten sopimusten tai järjestelyjen soveltamiseen, sikäli kuin ne entisestään yksinkertaistavat tai helpottavat uuden sääntelyn mukaista yhteistyötä. Konfiskaatiopuitepäätöksen 21 artikla sisältää tämän sisältöisen säännöksen. Jäädyttämispuitepäätös ei sisällä vastaavaa säännöstä, mutta Suomessa sen ei ole katsottu sulkevan pois mahdollisuutta soveltaa myös aiemmin voimassa olleita menettelyitä (HE 56/2005 vp, s. 9). Myös tutkintamääräysdirektiivi sisältää asiaa koskevan säännöksen (34 artiklan 3 kohta), jonka mukaan jäsenvaltiot voivat tehdä muiden jäsenvaltioiden kanssa kahden- tai monenvälisiä sopimuksia tai järjestelyjä tai jatkaa niiden soveltamista ainoastaan siltä osin, kuin niiden avulla on mahdollista vahvistaa edelleen direktiivin tavoitteita ja myötävaikuttaa todisteiden hankkimismenettelyjen yksinkertaistamiseen tai edelleen helpottamiseen ja edellyttäen, että noudatetaan direktiivissä säädettyjen kanssa samantasoisia takeita.

Asetus sitä vastoin ei sisällä säännöksiä sen suhteesta jäsenvaltioiden väliseen muuhun sääntelyyn kuin kumottavaan EU-sääntelyyn. Asetus ei näin ollen kiellä muun sääntelyn soveltamista, mutta ei sitä nimenomaisesti sallikaan. Perusteltuna voitaneen pitää tulkintaa, jonka mukaan EU-yhteistyössä tavanomaisella tavalla jäsenvaltioiden välisten kahden- tai monenvälisten sopimusten tai järjestelyjen soveltaminen olisi mahdollista ainakin tilanteessa, jossa ne entisestään yksinkertaistavat tai helpottavat asetuksen mukaista yhteistyötä. Tulkinnalla olisi merkitystä erityisesti pohjoismaisen yhteistyön osalta suhteessa Ruotsiin, sillä asetusta ei sovelleta suhteessa Tanskaan.

Konfiskaatiopuitepäätöksen osalta Suomessa on katsottu, että pohjoismaisen yhteistoimintalain voidaan katsoa kokonaisuudessaan olevan sellainen, että se entisestään helpottaa menettämisseuraamusten täytäntöönpanomenettelyjä ja näin ollen pääsääntöisesti Pohjoismaiden välisissä suhteissa sovellettaisiin edelleen pohjoismaista yhteistoimintalakia (HE 47/2007 vp, s. 40 ja 41). Perusteltuna voidaan pitää, että tätä tulkintaa jatkettaisiin asetuksen soveltamisen alkaessa. Näin ollen suhteessa Ruotsiin sovellettaisiin ensisijaisesti pohjoismaista yhteistoimintalakia. Toisaalta perusteltuna voidaan pitää, että myös suhteessa Ruotsiin voitaisiin soveltaa asetuksen mukaista sääntelyä, jos se olisi yhteistyön kannalta tarkoituksenmukaista.

Yhteistoimintalain ja vuoden 1990 rahanpesusopimuksen osalta konfiskaatiopuitepäätöstä täytäntöönpantaessa on Suomessa katsottu, että niiden ei voida katsoa olevan kokonaisuudessaan suotuisampia kuin EU-sääntelyn, että niitä voitaisiin soveltaa ensisijaisesti. Näin ollen katsottiin, että puitepäätöksen mukainen menettely olisi lähtökohtaisesti ensisijaista muiden EU:n jäsenvaltioiden kuin pohjoismaiden kanssa tehtävässä täytäntöönpanoyhteistyössä (HE 47/2007 vp, s. 41). Toisin kuin konfiskaatiopuitepäätös, edellä mainituin tavoin asetus ei siis ota kantaa siihen, voidaanko muiden sopimusten tai järjestelyjen mukaisia menettelyjä soveltaa. Tämän johdosta mahdollinen olisi myös tulkinta, joka aikoinaan otettiin jäädyttämispuitepäätöksen osalta, ettei asetus olisi sillä tavoin yksinomainen, etteikö sen rinnalla voitaisi soveltaa myös muuta sääntelyä.

40 artikla **Siirtymäsäännökset**

Artiklan *1 kohdan* mukaan asetusta sovelletaan jäädyttämistodistuksiin ja menetetyksi tuomitsemista koskeviin todistuksiin, jotka on toimitettu 19 päivänä joulukuuta 2020 tai sen jälkeen.

Artiklan *2 kohdan* mukaan jäädyttämistodistuksiin ja menetetyksi tuomitsemista koskeviin todistuksiin, jotka on toimitettu ennen 19 päivää joulukuuta 2020, sovelletaan kyseisen päivän jälkeen edelleen jäädyttämis- ja konfiskaatiopuitepäätöksiä 2003/577/YOS ja 2006/783/YOS niiden jäsenvaltioiden kesken, joita tämä asetus sitoo, siihen saakka, että jäädyttämispäätös tai menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös on pantu lopullisesti täytäntöön. Esityksessä ehdotetaan, että artiklan mukainen siirtymäsäännös otettaisiin huomioon soveltamista koskevaa lakia sekä jäädyttämislain ja menettämisseuraamuslain muutoksia koskevissa siirtymäsäännöksissä.

41 artikla **Voimaantulo**

Artiklan mukaan asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Sitä sovelletaan 19 päivästä joulukuuta 2020.

Toimivaltaisten viranomaisten määrittämistä koskevaa asetuksen 24 artiklaa sovelletaan kuitenkin 18 päivästä joulukuuta 2018 lähtien. Mainitussa 24 artiklassa on edellä todetulla tavalla kysymys jäsenvaltion velvoitteesta ilmoittaa komissiolle viimeistään 19 päivänä joulukuuta 2020, mitkä asetuksen 2 artiklan 8 ja 9 kohdassa tarkoitetut viranomaiset ovat sen lainsäädännön mukaan toimivaltaisia. Asetuksen 41 artiklan velvoitteen voidaan siten katsoa täyttyvän sillä, että komissiolle ilmoitetaan viimeistään 19 päivänä joulukuuta 2020 Suomen lainsäädännön mukaan toimivaltaiset viranomaiset.

2 Lakiehdotusten perustelut

2.1 Laki jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroista tunnustamista Euroopan unionissa koskevan asetuksen soveltamisesta

1 luku Yleiset säännökset

1 §. *Soveltamisala.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi lain soveltamisalaa koskeva säännös. Asetusta ei saateta voimaan, koska asetus on jo sellaisenaan voimassa olevaa oikeutta. Ehdotettavalla lailla annettaisiin vain tarpeelliset asetusta täydentävät säännökset.

2 §. *Keskusviranomainen.* Pykälän mukaan asetuksen 24 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna keskusviranomaisena toimisi Suomessa oikeusministeriö. Sen tehtävänä olisi avustaa toimivaltaisia viranomaisia jäädyttämispäätöstä tai menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen toimittamiseen liittyvässä yhteydenpidossa. Tarkoituksena sitä vastoin ei ole, että päätökset toimitettaisiin säännönmukaisesti oikeusministeriön välityksellä, vaan lähtökohtana olisi tältä osin toimivaltaisten viranomaisten suora yhteydenpito.

Säännöksen tarkoituksenmukaisuutta on perusteltu asetuksen 24 artiklaa koskevissa perusteluissa.

Jos toisen jäsenvaltion viranomainen poikkeuksellisesti lähettäisi jäädyttämispäätöstä tai menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen oikeusministeriölle, oikeusministeriön tulisi toimittaa päätös 5 tai 13 §:ssä tarkoitetulle toimivaltaiselle täytäntöönpanoviranomaiselle ja ilmoittaa siitä päätöksen antaneelle viranomaiselle, kuten asetuksen 4 artiklan 9 kohdassa ja 14 artiklan 8 kohdassa edellytetään.

Asetuksen 4 artiklan 1 kohdan ja 14 artiklan 1 kohdan mukaisesti päätökset lähetettäisiin todistuksen avulla. Ne jäsenvaltiot, jotka olisivat antaneet 4 artiklan 2 kohdan tai 14 artiklan 2 kohdan mukaisen ilmoituksen, edellyttäisivät, että niille toimitetaan myös alkuperäinen päätös tai sen oikeaksi todistettu jäljennös.

3 §. *Kielet ja käännökset.* Pykälässä olisi muihin rikosoikeudellisen yhteistyön säädöksien täytäntöönpanolakeihin sisältyviä säännöksiä vastaava säännös kielistä ja käännöksistä.

Pykälän *1 momentin* mukaan asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu jäädyttämistodistus ja 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu menetetyksi tuomitsemista koskeva todistus olisi käännettävä jollekin täytäntöönpanovaltion viralliselle kielelle. Jos kyseinen jäsenvaltio on ilmoittanut hyväksyvänsä käännöksen myös muulle kielelle, todistus voitaisiin kääntää myös mainitulle muulle jäsenvaltion hyväksymälle kielelle. Päätöksen antava viranomainen huolehtisi todistuksen kääntämisestä, jollei muuta sovita. Toisin voitaisiin sopia joko kansallisesti toisen viranomaisen kanssa tai myös täytäntöönpanovaltion viranomaisen kanssa.

Pykälän *2 momentin* mukaan asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu jäädyttämistodistus ja 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu menetetyksi tuomitsemista koskeva todistus olisi toimitettava Suomeen joko suomen, ruotsin tai englannin kielellä taikka siihen olisi liitettävä käännös jollekin näistä kielistä. Toimivaltainen viranomainen voisi hyväksyä myös muulla kuin suomen, ruotsin tai englannin kielellä toimitetun todistuksen, jos hyväksymiselle ei muutoin ole estettä. Lisäksi toimivaltainen viranomainen huolehtisi tarvittaessa todistuksen kääntämisestä suomen tai ruotsin kielelle. Säännös vastaa muiden rikosoikeusapua ja vastavuoroista tunnustamista koskevien säädösten täytäntöönpanolakien vastaavia säännöksiä.

Pykälää on tarkemmin perusteltu asetuksen 6 ja 17 artiklaa koskevissa perusteluissa.

2 luku Jäädyttämispäätöksen täytäntöönpano ja antaminen

4 §. *Suomessa annettava jäädyttämispäätös.* Pykälässä määriteltäisiin Suomesta toiseen jäsenvaltioon annettava jäädyttämispäätös jäädyttämislain 2 §:n 2 momentin sisältöä vastaavasti siten, että Suomen ollessa jäädyttämispäätöksen antava valtio asetuksen 2 artiklan 1 kohdassa määritellyllä jäädyttämispäätöksellä tarkoitettaisiin pakkokeinolain 6 luvussa tarkoitettua tuomioistuimen määräämää vakuustakavarikkoa, syyttäjän määräämää väliaikaista vakuustakavarikkoa tai 7 luvussa tarkoitettua tuomioistuimen tai syyttäjän määräämää takavarikkoa 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuissa asioissa.

Suomen ollessa jäädyttämispäätöksen antava valtio toimivaltaisen viranomaisen tulisi näin ollen tehdä kansallinen jäädyttämispäätös eli joko vakuustakavarikkoa, väliaikaista vakuustakavarikkoa tai takavarikkoa koskeva päätös. Jäädyttämistodistusta ei voitaisi pitää tällaisena kansallisena päätöksenä.

Säännöksen tarkoituksenmukaisuutta on perusteltu asetuksen 2 artiklaa koskevissa perusteluissa.

5 §. *Toimivaltaiset viranomaiset.* Pykälän *1 momentissa* määriteltäisiin asetuksen 2 artiklan 8 kohdan a alakohdassa tarkoitetuksi kansallisesti toimivaltaiseksi jäädyttämispäätöksen antavaksi viranomaiseksi Suomessa jäädyttämispäätöksen tehnyt syyttäjä tai tuomioistuin. Tuomioistuin tekisi päätöksen jäädyttämispäätöksen lähettämisestä toiseen jäsenvaltioon sen syyttäjän pyynnöstä, joka on toimivaltainen ajamaan syytettä kysymyksessä olevassa rikosasiassa. Käytännössä syyttäjä toimittaisi jäädyttämispyynnön tekemistä varten tarvittavat tiedot ja asiakirjat tuomioistuimelle. Jäädyttämisasetuksen 6 §:n 4 momentti sisältää tietojen ja asiakirjojen toimittamista koskevan asiasisältöisesti vastaavan säännöksen.

Lisäksi käytännössä toimivaltainen syyttäjä huolehtisi yhteistyössä esitutkintaviranomaisten kanssa jäädyttämispäätöksen lähettämiseksi toiseen jäsenvaltioon tarvittavien täytäntöönpanovaltiossa sijaitsevaa omaisuutta sekä henkilöä, jota vastaan jäädyttämispäätös on annettu, tai henkilöä, jonka omaisuutta jäädyttämispäätös koskee, koskevien tietojen hankkimisesta. Jäädyttämisasetuksen 6 §:n 1 momentti sisältää menettelyä koskevan asiasisältöisesti vastaavan säännöksen.

Pykälän *2 momentissa* määriteltäisiin asetuksen 2 artiklan 9 kohdassa tarkoitetuksi kansallisesti toimivaltaiseksi täytäntöönpanoviranomaiseksi jäädyttämispäätöksen osalta Suomessa syyttäjä. Kuten 2 artiklaa koskevissa perusteluissa on todettu, syyttäjälaitos voisi sisäisesti määrätä, ketkä syyttäjät käytännössä panisivat täytäntöön jäädyttämispäätöksiä. Tällainen määräys mahdollistaisi syyttäjien erikoistumisen ja siten sen, että täytäntöönpanosta huolehtisivat riittävän kokeneet ja asiantuntevat syyttäjät.

Pykälän tarkoituksenmukaisuutta on tarkemmin perusteltu asetuksen 2 artiklaa koskevissa perusteluissa.

6 §. *Jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanosta päättäminen.* Pykälän mukaan toimivaltainen syyttäjä tekisi asetuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti jäädyttämispäätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan päätöksen. Päätöksessä syyttäjän tulisi määrätä jäädyttämispäätös pantavaksi täytäntöön vakuustakavarikosta tai takavarikosta säädetyssä järjestyksessä, jollei

syyttäjä asetuksen 8 artiklan mukaisesti päättäisi olla tunnustamatta ja panematta täytäntöön jäädyttämispäätöstä tai 10 artiklan mukaisesti päättäisi lykätä sen täytäntöönpanoa. Säännös vastaisi periaatteiltaan jäädyttämislain 9 §:n 1 momenttia.

Lisäksi pykälän mukaan jäädyttämispäätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva päätös voitaisiin tehdä myös menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon turvaamiseksi. Säännös tarkoittaisi, että jäädyttämispäätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva päätös voitaisiin tehdä, vaikka asiassa olisi menettämisseuraamuksen osalta jo annettu lainvoimainen päätös. Asetuksen 2 artiklan 2 kohdan määritelmäsäännöksen mukaan menetetyksi tuomitsemista koskevalla päätöksellä tarkoitetaan lopullista seuraamusta tai toimenpidettä, eli lainvoimaista päätöstä.

Jos ei olisi perustetta soveltaa 8 artiklan mukaisia kieltäytymisperusteita tai 10 artiklan mukaisesti lykätä täytäntöönpanoa, syyttäjän tulisi tehdä päätös jäädyttämispäätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta. Asetuksen 8 artiklan 3 kohdasta ilmenee, että myös jäädyttämispäätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta kieltäytymisestä olisi tehtävä päätös. Jos asiaan tulisi soveltaa kieltäytymisperustetta, syyttäjä tekisi kieltäytymistä koskevan päätöksen. Päätökseen näin ollen kirjattaisiin, voidaanko jäädyttämispäätös tunnustaa ja panna täytäntöön vai ei. Jos täytäntöönpanosta kieltäydytään, päätökseen olisi perusteltua kirjata kieltäytymisen peruste.

Asetuksen 4 artiklan mukaan jäädyttämispäätös lähetetään jäädyttämistodistuksen avulla. Toimivaltaisen syyttäjän tulisi sen perusteella tutkia, kumpaa kansallista turvaamistoimea toisessa jäsenvaltiossa tehty jäädyttämispäätös vastaa ja tämän perusteella määrätä päätöksessään täytäntöönpanojärjestyksestä. Syyttäjän tulisi päätöksessään näin ollen määrätä, pannaanko toisen jäsenvaltion lähettämä jäädyttämispäätös täytäntöön vakuustakavarikosta vai takavarikosta säädetyssä järjestyksessä. Jäädyttämispäätöstä ei voitaisi panna täytäntöön väliaikaisena vakuustakavarikkona. Päätökseen voitaisiin tarvittaessa kirjata täytäntöönpanossa sovellettava lainsäädäntö.

Asetuksen mukaisessa menettelyssä ei tehtäisi kansallista vakuustakavarikkoa tai takavarikkoa koskevaa päätöstä, vaan täytäntöönpantavaksi tulisi toisen jäsenvaltion jäädyttämispäätös.

Säännöstä on perusteltu myös asetuksen 7 artiklaa koskevissa perusteluissa.

7 §. *Jäädyttämispäätöksen täytäntöönpano ja tiedoksianto.* Kun toimivaltainen syyttäjä olisi tehnyt 6 §:ssä tarkoitetun tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan päätöksen, hänen tulisi ehdotetun pykälän *1 momentin* mukaan viipymättä toimittaa päätöksensä joko ulosottoviranomaiselle tai esitutkintaviranomaiselle täytäntöönpanoa varten. Täytäntöönpano suoritettaisiin syyttäjän tekemän tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan päätöksen perusteella. Vakuustakavarikon osalta täytäntöönpanosta huolehtisivat ulosottoviranomaiset pakkokeinolain 6 luvun 10 §:n 1 momentin mukaisesti noudattaen soveltuvin osin ulosottokaaren 8 luvun säännöksiä turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanosta.

Takavarikon osalta täytäntöönpanosta huolehtisivat esitutkintaviranomaiset noudattaen soveltuvin osin pakkokeinolain 7 luvun säännöksiä. Koska jäädyttämispäätös olisi annettu myöhempää menetetyksi tuomitsemista varten, eikä kyse voisi olla todisteesta rikosasiassa, useat 7 luvun säännökset eivät soveltuisi täytäntöönpanoon. Luvun säännöksistä täytäntöönpanoon voisi soveltua ainakin 1 §:n 3 momentin ensimmäinen lause, jonka mukaan esineestä säädettyä sovelletaan myös aineeseen. Luvun 5 ja 8 § voisivat myös soveltua, mutta kuten edellä 3 artiklaa koskevissa perusteluissa on todettu, 5 §:ään sisältyvää rangaistuskynnystä ei voitaisi soveltaa. Luvun 9 §:ää, joka koskee haltuunottamista koskevia ilmoituksia, voitaisiin soveltuvin osin soveltaa. Soveltuvin osin voitaisiin soveltaa myös 12 §:ää pöytäkirjan laatimisesta sekä 13 §:ää

takavarikon kohteen säilyttämisestä. Myös 23 § takavarikoidun esineen, omaisuuden tai asiakirjan palauttamisesta voisi tulla soveltuvin osin sovellettavaksi, samoin 25 §:ään sisältyvä viittaussäännös.

Säännöstä on perusteltu myös asetuksen 7 artiklaa koskevissa perusteluissa.

Käytännössä esitutkinta- tai ulosottoviranomaisen olisi viipymättä ilmoitettava jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanon loppuunsaattamisesta toimivaltaiselle syyttäjälle. Esitutkinta- tai ulosottoviranomaisen olisi myös viipymättä ilmoitettava toimivaltaiselle syyttäjälle, jos omaisuutta ei löydettäisi tai jos jäädyttämispäätöstä ei muusta syystä voitaisi panna täytäntöön. Jäädyttämisasetuksen 2 §:n sisältää ilmoittamismenettelyä koskevan asiasisältöisesti vastaavan säännöksen.

Pykälän *2 momentin* mukaan 6 §:ssä tarkoitettu tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva päätös annettaisiin tiedoksi asetuksen 32 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti samalla kuin suoritetaan ulosottokaaressa tai pakkokeinolaissa tarkoitettu tiedoksianto. Tiedoksi annettavaksi tulisi 32 artiklan 1 kohdan mukaisesti jäädyttämispäätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva päätös sekä artiklan 2 kohdan mukaisesti päätöksen antaneen viranomaisen nimi, käytettävissä oleva oikeussuojakeinot sekä päätöksen syyt. Oikeussuojakeinojen osalta ilmoitettaisiin ehdotetun lain 10 ja 11 §:n muutoksenhakua koskevista säännöksistä.

Säännöstä on perusteltu myös asetuksen 32 artiklaa koskevissa perusteluissa.

8 §. *Vastaanotetusta jäädyttämispäätöksestä ilmoittaminen.* Pykälän mukaan toimivaltaisen syyttäjän olisi voimassa olevan jäädyttämislain 9 §:n 3 momentin sisältöä vastaavasti ennen jäädyttämispäätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan päätöksen tekemistä ilmoitettava vastaanottamastaan jäädyttämispäätöksestä keskusrikospoliisille ja Tullille, joiden olisi ilman aiheetonta viivytystä ilmoitettava syyttäjälle tiedossaan olevasta täytäntöönpanon lykkäämisperusteesta. Kuten edellä 7 artiklaa koskevissa perusteluissa on todettu, syyttäjän olisi tehtävä vastaava ilmoitus myös Rajavartiolaitokselle. Keskusrikospoliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen olisi ilmoitettava lykkäämisperusteen lisäksi myös tiedossaan olevasta täytäntöönpanon kieltäytymisperusteesta.

Lisäksi toimivaltaisen syyttäjän olisi ilmoitettava Oikeusrekisterikeskukselle täytäntöönpannusta jäädyttämispäätöksestä. Tämä olisi perusteltua päätöstä mahdollisesti seuraavan menettämisseuraamuspäätöksen tehokkaan täytäntöönpanon turvaamisen kannalta.

Säännöstä on perusteltu myös asetuksen 7 artiklaa koskevissa perusteluissa.

9 §. *Salassapito, vaitiolovelvollisuus sekä tietojen käyttöä koskevat rajoitukset.* Pykälän *1 momentin* mukaan toisen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen Suomeen toimittamaan jäädyttämispäätökseen ja sen täytäntöönpanoon Suomessa sovellettaisiin, mitä Suomessa vastaavassa asiassa säädetään salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta ja tiedonsaantioikeudesta.

Pykälän *2 momentin* mukaan Suomen toimivaltaisen viranomaisen antaman jäädyttämispäätöksen perusteella Suomeen toimitettuihin asiakirjoihin ja tietoihin Suomessa sovellettaisiin, mitä Suomessa vastaavassa asiassa säädetään salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta ja tiedonsaantioikeudesta.

Pykälän *3 momentin* mukaan sen lisäksi, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, on noudatettava niitä ehtoja ja menettelyjä, jotka toisen Euroopan unionin jäsenvaltion viranomainen on asettanut salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta tai tietojen käytön rajoituksista.

Säännöksen sisältö vastaa periaatteiltaan tutkintamääräyslain 25 §:n sisältöä. Pykälän tarpeellisuutta on selvitetty edellä asetuksen 11 artiklaa koskevissa perusteluissa.

10 §. *Valittaminen jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanosta.* Pykälän *1 momentin* mukaan se, jota asia koskee, saisi hakea muutosta toimivaltaisen syyttäjän ehdotetun lain ja asetuksen mukaisesti tekemän toisen jäsenvaltion jäädyttämispäätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevaan päätökseen valittamalla Helsingin käräjäoikeuteen. Käräjäoikeuden olisi viivytyksettä otettava asia käsiteltäväksi. Asian käsittelyssä noudatettaisiin muuten soveltuvin osin, mitä pakkokeinolain 3 luvun 1 §:n 2 momentissa ja 7 luvun 15 §:ssä säädetään.

Henkilöllä, jota asia koskee, tarkoitettaisiin asetuksen 2 artiklan 10 kohdan mukaisesti luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jota vastaan jäädyttämispäätös annetaan, tai luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka omistaa päätöksen kohteena olevan omaisuuden, sekä kaikkia kolmansia osapuolia, joiden kyseiseen omaisuuteen liittyviä oikeuksia päätös suoraan rajoittaa täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaisesti.

Käräjäoikeuden tulisi ottaa asia viivytyksettä käsiteltäväksi, mutta käsiteltäväksi ottamiselle ei kuitenkaan ehdoteta mitään kiinteää määräaikaa. Pakkokeinolain 3 luvun 1 §:n 2 momenttiin tehdyn viittauksen perusteella käräjäoikeus olisi päätösvaltainen myös, kun siinä on yksin puheenjohtaja. Istunto voitaisiin lisäksi pitää muuna aikana ja muussa paikassa kuin yleisen alioikeuden istunnosta säädetään. Tarkoituksena ei kuitenkaan olisi, että tarkoitettuja asioita käsiteltäisiin virka-ajan ulkopuolella niin sanottuina päivystysasioina. Pakkokeinolain 7 luvun 15 §:ään tehdyn viittauksen perusteella noudatettaisiin soveltuvin osin kyseisessä pykälässä säädettyä takavarikon tai jäljentämisen saattamisesta tuomioistuimen tutkittavaksi. Sellaiselle henkilölle, jota asia koskee, olisi varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Asia voitaisiin kuitenkin ratkaista sanottua henkilöä kuulematta, jollei häntä tavoiteta.

Esityksessä on katsottu nykytilaa vastaavasti perustelluksi myös tuomioistuinten osalta keskittää asioiden käsittely. Valittu ratkaisu mahdollistaa asiantuntemuksen kehittymisen ja sen myötä mahdollisesti asioiden nopeamman ja joustavamman käsittelyn, joka tehostaa toisten jäsenvaltioiden kanssa tehtävää yhteistyötä.

Pykälän *2 momentin* mukaan, kun jäädyttämispäätös pannaan täytäntöön vakuustakavarikosta säädetyssä järjestyksessä, ulosottomiehen täytäntöönpanotoimista saisi valittaa Helsingin käräjäoikeuteen siinä järjestyksessä kuin ulosottokaaressa säädetään. Säännös merkitsee sitä, että ulosottoviranomaisen täytäntöönpanotoimista tai päätöksistä valitetaan ulosottokaaren 11 luvun mukaisessa järjestyksessä niin kuin vakuustakavarikon täytäntöönpanosta valitetaan vastaavissa kansallisissa tapauksissa. Ulosottovalitus tehtäisiin samaan käräjäoikeuteen kuin, joka olisi toimivaltainen käsittelemään 1 momentissa tarkoitetut valitusasiat.

Pykälän *3 momentin* mukaan käräjäoikeuden 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista päätöksistä saisi valittaa hovioikeuteen noudattaen, mitä oikeudenkäymiskaaressa säädetään. Kyse olisi asiasta, jota oikeudenkäymiskaaren 25 a luvun säännöksissä ei ole rajattu jatkokäsittelylupajärjestelmän ulkopuolelle, jolloin asian käsittelyyn hovioikeudessa tarvittaisiin jatkokäsittelylupa. Hovioikeuden ratkaisuun voisi hakea muutosta tavanomaiseen tapaan pyytämällä valituslupaa korkeimmalta oikeudelta.

Pykälän *4 momentin* mukaan pykälässä tarkoitettu muutoksenhaku ei estäisi jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanoa, ellei asiaa käsittelevä tuomioistuin toisin määräisi.

Pykälä osaltaan täydentäisi asetuksen 33 artiklassa edellytettyä oikeussuojakeinoista ja vastaisi pitkälti jäädyttämislain 16 §:n sääntelyä. Tarkemmin pykälän tarpeellisuutta ja sisältöä on käsitelty edellä asetuksen 33 artiklaa koskevissa perusteluissa.

11 §. *Aineellisten perusteiden tutkiminen.* Pykälässä vahvistettaisiin asetuksen 33 artiklan 2 kohdan mukainen periaate siitä, että Suomessa ei voida tutkia toisen jäsenvaltion oikeusviranomaisen tekemän jäädyttämispäätöksen aineellisia perusteita. Säännöstä on pidettävä vastavuoroisen tunnustamisen yleistä lähtökohtaa ilmentävänä. Tarkoituksena on selventää, ettei täytäntöönpanovaltion tule tutkia koko rikosasiaa päättäessään täytäntöönpanosta. Täytäntöönpanovaltio voi tutkia, onko sillä velvollisuus panna päätös täytäntöön, mutta se ei voi tutkia väitteitä itse rikokseen liittyen.

Tarkemmin pykälän tarpeellisuutta ja sisältöä on käsitelty edellä asetuksen 33 artiklaa koskevissa perusteluissa.

12 §. *Jäädyttämispäätöksen lähettämistä koskeva ilmoitus.* Pykälän mukaan toimivaltaisen syyttäjän olisi ilmoitettava Oikeusrekisterikeskukselle toiseen jäsenvaltioon lähettämästään jäädyttämispäätöksestä, kun jäädyttämispäätöksen vastaanottanut toisen jäsenvaltion täytäntöönpanoviranomainen olisi asetuksen 7 artiklan 2 kohdan mukaisesti ilmoittanut jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanosta. Säännöksen tavoitteena on turvata Oikeusrekisterikeskuksen tiedonsaanti.

Pykälän tarpeellisuutta on käsitelty asetuksen 7 artiklaa koskevissa perusteluissa.

3 luku Menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpano ja antaminen

13 §. *Toimivaltainen viranomainen.* Pykälässä vahvistettaisiin menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten osalta menettämisseuraamuslain 3 §:n sisältöä vastaavasti Oikeusrekisterikeskus toimivaltaiseksi viranomaiseksi sekä asetuksen 2 artiklan 8 kohdan b alakohdassa tarkoitettuna päätöksen antavana että artiklan 9 kohdassa tarkoitettuna täytäntöönpanoviranomaisena.

Säännöksen tarkoituksenmukaisuutta on perusteltu asetuksen 2 artiklan 8 ja 9 kohdassa.

14 §. *Menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanosta päättäminen.* Pykälän mukaan Oikeusrekisterikeskus tekisi asetuksen 18 artiklan 1 kohdan mukaisesti menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan päätöksen. Päätös tulisi tehdä, jollei Oikeusrekisterikeskus asetuksen 19 artiklan mukaisesti päättäisi olla tunnustamatta ja panematta täytäntöön menetetyksi tuomitsemista koskevaa päätöstä tai 21 artiklan mukaisesti päättäisi lykätä sen täytäntöönpanoa. Asetuksen 19 artiklan 3 kohdasta ilmenee, että myös menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta kieltäytymisestä on tehtävä päätös. Jos asiaan tulisi soveltaa kieltäytymisperustetta, Oikeusrekisterikeskus tekisi kieltäytymistä koskevan päätöksen. Päätökseen näin ollen kirjattaisiin, voidaanko menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös tunnustaa ja panna täytäntöön vai ei. Jos täytäntöönpanosta kieltäydytään, päätökseen olisi perusteltua kirjata kieltäytymisen peruste.

Säännöstä on tarkemmin perusteltu asetuksen 18 artiklaa koskevissa perusteluissa.

15 §. *Menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpano ja tiedoksianto.* Pykälän *1 momentin* mukaan menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös pantaisiin täytäntöön sakon täy-

täntöönpanosta annetun lain mukaisessa järjestyksessä. Säännös vastaisi pääasiallisesti menettämisseuraamuslain 4 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen sisältöä. Oikeusrekisterikeskus huolehtii ensi vaiheessa menettämisseuraamuksen täytäntöönpanosta. Sakon täytäntöönpanosta annetun lain 41 §:n mukaan Oikeusrekisterikeskuksen tulee hakea menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoa poliisilaitokselta, jonka hallussa menetetyksi tuomittu omaisuus on tai jonka toimialueella omaisuus muuten on. Mainitun lain 38 §:n 2 momentin mukaan rahamääräisen menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoon sovelletaan 2 luvun säännöksiä saatavan täytäntöönpanosta siltä osin kuin menetetyksi tuomittu rahamäärä ei ole poliisiviranomaisen hallussa. Mainitun lain 8 §:n mukaan tällaisessa tilanteessa Oikeusrekisterikeskuksen on haettava ulosottoa, jos maksukehotusta ei lähetetä tai jos lähetetty maksukehotus ei ole johtanut saatavan maksamiseen.

Säännöksen tarpeellisuutta on perusteltu asetuksen 18 artiklan 1 kohtaa sekä 23 artiklan 1 kohtaa koskevissa perusteluissa.

Lisäksi pykälän mukaan menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen sijasta ei voitaisi määrätä asetuksen 23 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja vaihtoehtoisia toimenpiteitä. Säännös vastaisi menettämisseuraamuslain 4 §:n 1 momentin toisen virkkeen sisältöä.

Säännöstä on tarkemmin perusteltu asetuksen 23 artiklan 3 kohtaa koskevissa perusteluissa.

Pykälän *2 momentin* mukaan 14 §:ssä tarkoitettu päätös annettaisiin tiedoksi asetuksen 32 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti samalla kuin suoritetaan tiedoksianto menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanoa koskevassa menettelyssä. Tiedoksi annettavaksi tulisi 32 artiklan 1 kohdan mukaisesti menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva päätös sekä artiklan 2 kohdan mukaisesti päätöksen antaneen viranomaisen nimi, käytettävissä oleva oikeussuojakeinot sekä päätöksen syyt. Oikeussuojakeinojen osalta ilmoitettaisiin ehdotetun lain 19–23 §:n muutoksenhakua koskevista säännöksistä. Käytännössä tiedoksianto suoritettaisiin esimerkiksi henkilön läsnä ollessa toimitetussa ulosmittauksessa taikka muulla tavoin todisteellisesti.

Säännöstä on tarkemmin perusteltu asetuksen 32 artiklaa koskevissa perusteluissa.

16 §. *Vastaanotetusta menetetyksi tuomitsemista koskevasta päätöksestä ilmoittaminen.* Pykälän mukaan Oikeusrekisterikeskuksen olisi välittömästi ilmoitettava vastaanottamastaan menetetyksi tuomitsemista koskevasta päätöksestä 5 §:n 2 momentissa tarkoitetulle toimivaltaiselle syyttäjälle, jos Oikeusrekisterikeskukselle ei olisi 8 §:n mukaisesti ilmoitettu päätöstä koskevasta täytäntöönpannusta jäädyttämispäätöksestä.

Pykälän nojalla saadun tiedon perusteella toimivaltainen syyttäjä voisi arvioida, onko tarvetta omasta aloitteesta 17 §:n nojalla tehdä vaatimus vakuustakavarikosta tai 18 §:n nojalla päättää takavarikosta.

Pykälän tarpeellisuutta on selostettu asetuksen 18 artiklan 5 kohtaa koskevissa perusteluissa.

17 §. *Vakuustakavarikosta päättäminen omasta aloitteesta menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon turvaamiseksi.* Pykälän *1 momentin* mukaan ehdotetun lain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu toimivaltainen syyttäjä voisi omasta aloitteestaan tehdä tuomioistuimelle vaatimuksen omaisuuden panemisesta vakuustakavarikkoon menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon turvaamiseksi edellyttäen, että Oikeusrekisterikeskus voisi tehdä 14 §:n mukaisen menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan päätöksen. Ennen vaatimuksen esittämistä syyttäjän tulisi näin ollen

arvioida, olisiko menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös sellainen, että Oikeusrekisterikeskus voisi sen tunnustaa ja panna täytäntöön. Jos menettelyn myöhemmässä vaiheessa Oikeusrekisterikeskus tekisi kieltäytymistä koskevan päätöksen, tulisi syyttäjän tehdä tuomioistuimelle esitys vakuustakavarikon kumoamisesta.

Pykälän *2 momentin* mukaan vakuustakavarikosta 1 momentissa tarkoitetussa tapauksessa päättäisi sen paikkakunnan käräjäoikeus, missä vastaajalla olisi omaisuutta, joka voidaan panna vakuustakavarikkoon, tai missä asian käsittely muuten voisi tarkoituksenmukaisesti tapahtua. Kun tuomioistuin päättäisi panna omaisuutta vakuustakavarikkoon, sen olisi samalla asetettava määräaika, jonka vakuustakavarikko olisi voimassa. Tuomioistuin voisi toimivaltaisen syyttäjän viimeistään viikkoa ennen määräajan päättymistä tekemästä pyynnöstä pidentää tätä aikaa. Tuomioistuimen olisi otettava määräajan pidentämistä koskeva asia käsiteltäväksi viipymättä ja ratkaistava se määräajan kuluessa. Pykälän 2 momentti vastaisi pakkokeinolain 6 luvun 8 §:n 2 momentin sisältöä. Vakuustakavarikon voimassaololle asetettavan määräajan pituus olisi jätetty tuomioistuimen harkintaan. Tuomioistuimen olisi aina asetettava voimassaololle kiinteä määräaika, jonka umpeen kuluttua vakuustakavarikko itsestään raukeaisi.

Pykälän *3 momentin* mukaan vakuustakavarikosta olisi muuten soveltuvin osin voimassa, mitä pakkokeinolaissa säädetään. Sovellettavaksi voisivat tulla soveltuvin osin pakkokeinolain 6 luvun 1 §, 2 §, 4 §:n 1 momentti sekä 9 ja 10 §.

Pykälän tarpeellisuutta on selostettu 18 artiklan 5 kohtaa koskevissa perusteluissa.

18 §. *Takavarikosta päättäminen omasta aloitteesta menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon turvaamiseksi.* Pykälän *1 momentin* mukaan edellä 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu toimivaltainen syyttäjä voisi omasta aloitteestaan takavarikoida esineen, omaisuuden tai asiakirjan menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon turvaamiseksi edellyttäen, että Oikeusrekisterikeskus voisi tehdä 14 §:n mukaisen menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan päätöksen. Ennen takavarikkoa koskevan päätöksen tekemistä syyttäjän tulisi näin ollen arvioida, olisiko menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös sellainen, että Oikeusrekisterikeskus voisi sen tunnustaa ja panna täytäntöön. Jos menettelyn myöhemmässä vaiheessa Oikeusrekisterikeskus tekisi kieltäytymistä koskevan päätöksen, tulisi syyttäjän päättää takavarikon kumoamisesta.

Pykälän *2 momentin* mukaan takavarikosta olisi muuten soveltuvin voimassa, mitä pakkokeinolaissa säädetään. Tämän mukaisesti sovellettavaksi voisivat tulla soveltuvin osin pakkokeinolain 7 luvun 1 §, 5 §, 7 §, 9 §, 12 §, 13 § ja 23 §.

Pykälän tarpeellisuutta on selostettu 18 artiklan 5 kohtaa koskevissa perusteluissa.

19 §. *Valittaminen menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanosta.* Pykälän *1 momentin* mukaan se, jota asia koskee, saisi hakea muutosta Oikeusrekisterikeskuksen ehdotetun lain ja asetuksen mukaisesti tekemän toisen jäsenvaltion menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevaan päätökseen valittamalla Pirkanmaan käräjäoikeuteen.

Pykälän *2 momentin* mukaan käräjäoikeus olisi päätösvaltainen, kun siinä olisi yksin puheenjohtaja.

Henkilöllä, jota asia koskee, tarkoitettaisiin asetuksen 2 artiklan 10 kohdan mukaisesti luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jota vastaan menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös anne-

taan, tai luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka omistaa päätöksen kohteena olevan omaisuuden, sekä kaikkia kolmansia osapuolia, joiden kyseiseen omaisuuteen liittyviä oikeuksia päätös suoraan rajoittaa täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaisesti.

Esityksessä on katsottu nykytilaa vastaavasti perustelluksi myös tuomioistuinten osalta keskittää asioiden käsittely. Valittu ratkaisu mahdollistaa asiantuntemuksen kehittymisen ja sen myötä mahdollisesti asioiden nopeamman ja joustavamman käsittelyn, joka tehostaa toisten jäsenvaltioiden kanssa tehtävää yhteistyötä.

Pykälä osaltaan täydentäisi asetuksen 33 artiklassa edellytettyä oikeussuojakeinoista ja vastaisi menettämisseuraamuslain 8 §:n sääntelyä. Pykälän tarpeellisuutta on käsitelty asetuksen 33 artiklaa koskevissa perusteluissa.

20 §. *Valituksen tekeminen.* Pykälässä säädettäisiin valituksen tekemisestä kuten valitusajasta ja sen laskemisesta sekä valituksen sisällöstä ja asian vireille tulosta käräjäoikeudessa.

Pykälän *1 momentin* mukaan valitus olisi tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa siitä, kun päätöksen kohteena oleva henkilö on hänen läsnä ollessaan toimitetussa ulosmittauksessa taikka muulla tavoin todisteellisesti saanut tiedon Oikeusrekisterikeskuksen päätöksestä. Käytännössä momentissa tarkoitettu tiedoksianto voisi tapahtua monella eri tavalla. Henkilö voisi saada tiedon päätöksestä vasta hänen läsnä ollessaan toimitetussa ulosmittauksessa taikka muulla tavoin todisteellisesti. Päätöksen kohteena olevan henkilön katsottaisiin saaneen tiedon rahamäärään kohdistuvaa menettämisseuraamusta koskevasta päätöksestä myös silloin, kun seuraamuksen suorittaminen olisi Oikeusrekisterikeskuksen lähettämän maksukehotuksen johdosta vapaaehtoisesti aloitettu. Tiedoksisaantiolettama on perusteltu sen vuoksi, että vapaaehtoisen suorittamisen aloittamisen edellytyksenä on nyt käsiteltävissä tapauksissa Oikeusrekisterikeskuksen lähettämä maksukehotus. Mainitun maksukehotuksen sisältö on laaja ja sen myötä henkilö saa tiedon siitä, että Oikeusrekisterikeskus on tehnyt tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan päätöksen toisen jäsenvaltion Suomeen täytäntöönpantavaksi toimittaman menettämisseuraamuksen johdosta. Jos maksukehotus lähetetään, tulisi siihen liittää näissä tapauksissa valitusosoitus.

Pykälän *2 momentin* mukaan valittajan olisi valituksessaan ilmoitettava vaatimuksensa ja niiden perusteet sekä se, vaatiiko valittaja asian suullista käsittelyä. Valittajan olisi valituksessaan ilmoitettava myös oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitetut tiedot. Kyseiset tiedot sisältävät muun muassa tuomioistuimen nimen, asianosaisten nimet ja kotipaikat sekä heidän laillisen edustajansa tai asiamiehensä yhteystiedot sekä sen postiosoitteen ja mahdollisen muun osoitteen, johon asiaa koskevat kutsut, kehotukset ja ilmoitukset voidaan lähettää (prosessiosoite). Valituskirjelmä toimitettaisiin Oikeusrekisterikeskukselle.

Pykälän *3 momentin* mukaan Oikeusrekisterikeskuksen olisi viipymättä toimitettava valituskirjelmä käräjäoikeuden kansliaan sekä liitettävä siihen jäljennökset kertyneestä asiakirja-aineistosta ja oma lausumansa. Asiakirjoja käräjäoikeudelle toimitettaessa olisi ilmoitettava, milloin valituskirjelmä on saapunut. Kyseistä ajankohtaa käytettäisiin sen laskemisessa, onko valitus tehty säädetyssä määräajassa.

Pykälän *4 momentin* mukaan valitus tulisi vireille käräjäoikeudessa silloin, kun 3 momentissa tarkoitetut asiakirjat saapuvat sen kansliaan. Käräjäoikeuden olisi viivytyksettä annettava valittajalle ja Oikeusrekisterikeskukselle tieto mahdollisen istunnon ajasta ja paikasta sekä valittajan poissaolon seurauksista.

Pykälän *5 momentin* mukaan, jos valittaja olisi toimittanut valituskirjelmän määräajassa suoraan toimivaltaiseen käräjäoikeuteen, hän ei menettäisi puhevaltaansa.

Pykälä osaltaan täydentäisi asetuksen 33 artiklassa edellytettyä oikeussuojakeinoista ja vastaisi menettämisseuraamuslain 9 §:n sääntelyä. Pykälän tarpeellisuutta on käsitelty asetuksen 33 artiklaa koskevissa perusteluissa.

21 §. *Asian käsittely tuomioistuimessa*. Pykälän *1 momentin* mukaan asian käsittelystä olisi soveltuvin osin voimassa, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa säädetään. Tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevassa valitusasiassa ei olisi kysymys rikosasiasta, mutta rikosprosessin periaatteet soveltuisivat siihen paremmin kuin riita-asian oikeudenkäyntiperiaatteet. Valitusasiaa ei käräjäoikeudessa ajaisi virallinen syyttäjä vaan päätöksen kohteena oleva luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö. Rikosasioiden käsittelyjärjestystä koskevan viittauksen nojalla tulisi soveltuvin osin noudatettavaksi erityisesti mahdollisen istuntokäsittelyn tilanteissa lähinnä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 6, 6 a ja 11 luvun mukainen käsittelyjärjestys. Viittaus koskisi myös asian valmistelua ja mahdollistaisi asiassa esitettyjen vaatimusten täydentämisen ja muunkin valmistelun ennen pääkäsittelyä.

Pykälän *2 momentin* mukaan tuomioistuin ei valitusta käsitellessään saisi tutkia, onko menettämisseuraamuksen tuomitsemiselle ollut edellytyksiä toisessa jäsenvaltiossa. Säännöstä on pidettävä vastavuoroisen tunnustamisen yleistä lähtökohtaa ilmentävänä. Tarkoituksena on selventää, ettei täytäntöönpanovaltion tule tutkia koko rikosasiaa päättäessään täytäntöönpanosta. Täytäntöönpanovaltio voi tutkia, onko sillä velvollisuus panna päätös täytäntöön, mutta se ei voi tutkia väitteitä itse rikokseen liittyen.

Pykälän *3 momentin* mukaan asia olisi käsiteltävä istunnossa, jos käräjäoikeus asian tai sen osan selvittämiseksi pitäisi asian istuntokäsittelyä tarpeellisena taikka jos valittaja sitä vaatii, eikä käräjäoikeus pitäisi sitä ilmeisen tarpeettomana. Pääsääntönä olisi valituksen käsitteleminen kirjallisessa menettelyssä. Istunnon järjestämistä valittajan vaatimuksesta huolimatta voitaisiin pitää ilmeisen tarpeettomana esimerkiksi tilanteessa, jossa valittaja väittäisi olevansa syytön rikokseen, johon täytäntöönpantavana oleva seuraamus perustuu. Tällaista asiaa ei voida tutkia täytäntöönpanovaltiossa.

Pykälän *4 momentin* mukaan käräjäoikeuden olisi huolehdittava siitä, että asia tulee perusteellisesti käsitellyksi. Tuomioistuimen velvollisuutena olisi siten aktiivisen prosessinjohdon keinoin ja tarvittaessa myös omasta aloitteestaan selvittää asiaa ja hankkia siihen liittyvää selvitystä. Tuomioistuin olisi muun muassa oikeutettu oma-aloitteisesti hankkimaan näyttöä siinä määrin kuin se katsotaan tarpeelliseksi. Tuomioistuimen aktiivisen roolin tulisi luonnollisesti nojautua asian tasapuolisen ja puolueettoman käsittelyn vaatimukseen.

Pykälän *5 momentin* mukaan Oikeusrekisterikeskusta edustavan virkamiehen olisi oltava läsnä käräjäoikeuden istunnossa valitusta käsiteltäessä. Valituksen tekijällä olisi oikeus olla läsnä käräjäoikeuden istunnossa. Asia voitaisiin tutkia ja ratkaista valituksen tekijän poissaolosta huolimatta, jollei käräjäoikeus pitäisi hänen henkilökohtaista kuulemistaan tarpeellisena ja jos hänet on sellaisella uhalla kutsuttu käräjäoikeuteen.

Pykälä osaltaan täydentäisi asetuksen 33 artiklassa edellytettyä oikeussuojakeinoista ja vastaisi menettämisseuraamuslain 10 §:n sääntelyä. Pykälän tarpeellisuutta on käsitelty asetuksen 33 artiklaa koskevissa perusteluissa.

22 §. *Muutoksenhaku käräjäoikeuden päätökseen.* Pykälän *1 momentin* mukaan muutosta käräjäoikeuden ratkaisuun haettaisiin hovioikeudelta valittamalla siten kuin oikeudenkäymiskaaressa säädetään. Käytännössä vain asiaa käräjäoikeudessa ajava henkilö eli se, joka on valittanut Oikeusrekisterikeskuksen päätöksestä käräjäoikeuteen, voisi valittaa käräjäoikeuden päätöksestä. Oikeusrekisterikeskuksella ei valitusoikeutta olisi, sillä se olisi asiassa vain kuultavana. Kyse olisi asiasta, jota oikeudenkäymiskaaren 25 a luvun säännöksissä ei ole rajattu jatkokäsittelylupajärjestelmän ulkopuolelle, jolloin asian käsittelyyn hovioikeudessa tarvittaisiin jatkokäsittelylupa.

Pykälä osaltaan täydentäisi asetuksen 33 artiklassa edellytettyä oikeussuojakeinoista ja vastaisi menettämisseuraamuslain 11 §:n sääntelyä.

Pykälän *2 momentin* mukaan asian käsittelystä hovioikeudessa ja muutoksenhausta korkeimpaan oikeuteen olisi soveltuvin osin voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaren 26 ja 30 luvussa säädetään. Hovioikeuden olisi valitusasiaa käsiteltäessä varattava Oikeusrekisterikeskukselle tilaisuus tulla kuulluksi valituksen johdosta ja tarvittaessa esittää selvitystä.

23 §. *Valituksen vaikutus täytäntöönpanoon.* Pykälän mukaan valitus ei estäisi täytäntöönpanoa, ellei tuomioistuin toisin määräisi. Säännös olisi tarpeen, koska täytäntöönpanon nopea aloittaminen saattaa tietyissä tilanteissa olla tarpeen omaisuuden hävittämisen estämiseksi. Omaisuutta ei kuitenkaan saisi myydä eikä varoja tilittää ennen kuin toisen jäsenvaltion tuomioistuimen päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva päätös on lainvoimainen.

Pykälä osaltaan täydentäisi asetuksen 33 artiklassa edellytettyä oikeussuojakeinoista ja vastaisi menettämisseuraamuslain 12 §:n sääntelyä.

24 §. *Ilmoitusvelvollisuus.* Pykälän mukaan tuomioistuimen olisi ilmoitettava päätöksestään Oikeusrekisterikeskukselle. Tiedon saaminen on Oikeusrekisterikeskukselle tärkeää, sillä Oikeusrekisterikeskuksen tehtävänä on huolehtia asiassa tarkoitetun menettämisseuraamuksen mahdollisesta täytäntöönpanosta.

Pykälä vastaisi menettämisseuraamuslain 13 §:n sääntelyä.

25 §. *Täytäntöönpanon kohdistamista koskeva päätös.* Pykälän mukaan asetuksen 18 artiklan 3 kohdan mukaisen päätöksen täytäntöönpanon kohdistamisesta tekisi ulosottoviranomainen, eikä täytäntöönpanoviranomaiseksi määritelty Oikeusrekisterikeskus. Sääntely vastaisi sakon täytäntöönpanosta annetun lain 8 §:n ja 38 §:n 2 momentin sisältöä. Mainittujen säännösten mukaan Oikeusrekisterikeskuksen tulee hakea menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoa ulosottoviranomaiselta. Tällöin ulosottoviranomainen panee maksuvelvoitteen täytäntöön ulosottokaaren säännösten mukaisesti. Säännös vastaisi asiallisesti menettämisseuraamuslain 15 §:n 2 momenttia.

Säännöksen tarpeellisuutta on tarkemmin perusteltu 18 artiklan 3 kohtaa koskevissa perusteluissa.

26 §. *Vaihtoehtoiset seuraamukset.* Pykälän mukaan Suomessa tuomittua menettämisseuraamusta ei saisi toisessa jäsenvaltiossa muuntaa vaihtoehtoiseksi seuraamukseksi. Säännös vastaisi menettämisseuraamuslain 15 §:n 1 momentin sisältöä.

Säännöstä on tarkemmin perusteltu asetuksen 23 artiklan 3 kohtaa koskevissa perusteluissa.

27 §. *Päätös omaisuuden palauttamisesta loukatulle tai loukatulle suoritettavasta korvauksesta.* Pykälän *1 momentin* mukaan, kun Suomessa annettaisiin asetuksen 30 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu päätös, sen estämättä, mitä rikoslain 10 luvun 2 §:n 6 momentissa säädetään, tuomioistuimen olisi loukatun pyynnöstä ratkaistava menettämisvaatimus. Jos menettämisseuraamus tuomittaisiin, tuomioistuimen olisi loukatun pyynnöstä ratkaistava myös vahingonkorvausta taikka edunpalautusta koskeva vaatimus.

Pykälän *2 momentin* mukaan vaatimuksen hyväksyessään tuomioistuimen tulisi samalla määrätä, että menettämisseuraamus pantaisiin täytäntöön siltä osin, kuin omaisuutta ei ole asetuksen 30 artiklan 2 kohdan mukaisesti tai muuten palautettu loukatulle, taikka että menettämisseuraamus raukeaisi siltä osin kuin asetuksen 30 artiklan 3 tai 4 kohdan mukaisesti menettämisseuraamuksen täytäntöönpanon johdosta saatua rahaa vastaava rahamäärä olisi siirretty loukatulle tai siltä osin kuin vahingonkorvaus olisi muuten suoritettu.

Säännöksessä käytetään rikoslain 10 luvun 2 §:n 6 momentissa käytettyä loukatun käsitettä, joka voi periaatteessa kattaa muunkin kuin asianomistajan.

Säännöstä sovellettaisiin ainoastaan sovellettaessa asetuksen 30 artiklan 1 kohtaa, eikä se soveltuisi muihin kansainvälisiin menettelyihin. Sillä ei myöskään olisi vaikutusta kansalliseen menettelyyn. Asetuksen 30 artiklan 1 kohdan soveltaminen edellyttäisi, että toisessa jäsenvaltiossa olisi omaisuutta tai rahamäärä, ja tarkoituksena olisi pyytää menettämisseuraamusta koskevan päätöksen täytäntöönpanoa kyseisessä jäsenvaltiossa. Mahdollista olisi, että kyseiseen täytäntöönpanojäsenvaltioon olisi jo lähetetty jäädyttämispäätös, joka olisi pantu täytäntöön.

Säännöksen mukainen päätös voisi olla esimerkiksi esinekonfiskaatiota koskeva tuomio, jossa käteis- tai tilirahat tuomittaisiin valtiolle menetetyksi ja myös palautettavaksi loukatulle määräyksin, että menettämisseuraamus pannaan täytäntöön vain siltä osin kuin omaisuutta ei ole 30 artiklan 2 kohdan mukaisesti tai muuten palautettu loukatulle. Vastaavasti arvokonfiskaation osalta voitaisiin esimerkiksi tuomita menetettäväksi valtiolle rikoshyötynä 10 000 euroa ja loukatulle vahingonkorvausta 10 000 euroa määräyksin, että menettämisseuraamus raukeaisi siltä osin kuin 30 artiklan 4 kohdan mukaisesti menettämisseuraamuksen täytäntöönpanon johdosta saatua rahaa vastaava rahamäärä olisi siirretty loukatulle tai siltä osin kuin vahingonkorvaus olisi muuten suoritettu. Vahingonkorvausvaatimuksen hyväksymisen osalta edellytyksenä on, että rikoksella saatu hyöty vastaa rikoksella aiheutettua vahinkoa.

Vaikka säännöksessä rikoslain 10 luvun 2 §:n 6 momentin terminologian mukaisesti todetaan, että tuomioistuimen olisi ratkaistava vahingonkorvausta taikka edunpalautusta koskeva vaatimus, asiallista estettä ei olisi katsoa tilannetta toiseksi, vaikka hyöty olisi jäljellä esineellisenä. Edunpalautuksen voitaisiin sinänsä katsoa käsittävän myös esineen palauttamisen, vaikka tavanomaisesti sitä ei ole tällaiseksi tulkittu.

Ehdotuksen perusteluja on lisäksi käsitelty edellä 30 artiklan perustelujen yhteydessä.

28 §. *Päätöksestä ilmoittaminen täytäntöönpanojäsenvaltioon.* Pykälän *1 momentin* mukaan Oikeusrekisterikeskus ilmoittaisi loukatun Oikeusrekisterikeskukselle osoittaman kirjallisen pyynnön perusteella 27 §:ssä tarkoitetusta vaatimuksen hyväksyvästä, vahingonkorvausta tai edunpalautusta koskevasta lainvoimaisesta tuomiosta asetuksen 30 artiklan 1 kohdan mukaisesti toisen jäsenvaltion täytäntöönpanoviranomaiselle.

Säännöksen mukaan loukatun tulisi näin ollen kirjallisesti pyytää Oikeusrekisterikeskukselta, että se ilmoittaisi tarkoitetusta lainvoimaisesta tuomiosta artiklan 30 artiklan 1 kohdan mukai-

sesti toisen jäsenvaltion täytäntöönpanoviranomaiselle. Ilman loukatun pyyntöä Oikeusrekisterikeskuksella ei olisi tietoa tuomiosta, eikä se voisi tehdä asetuksen 30 artiklan 1 kohdan mukaista ilmoitusta. Säännöksessä edellytettäisiin, että kyse olisi lainvoimaisesta tuomiosta. Vaikka asetus ei tästä säädä, tätä voidaan pitää perusteltuna, sillä asetus edellyttää, että menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös olisi lainvoimainen.

Säännöksen perusteella Oikeusrekisterikeskus voisi ilmoittaa täytäntöönpanoviranomaiselle 27 §:ssä tarkoitetusta vaatimuksen hyväksymästä vahingonkorvausta tai edunpalautusta koskevasta lainvoimaisesta tuomiosta asetuksen 30 artiklan 1 kohdan mukaisesti tekemättä asiassa tarkempia selvityksiä. Ilmoitus tehtäisiin 30 artiklan 1 kohdan mukaisesti samanaikaisesti menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen kanssa sitä koskevassa todistuksessa taikka myöhemmässä vaiheessa.

Pykälän *2 momentti* koskisi ensinnäkin tilannetta, jossa loukatun vahingonkorvausta tai edunpalautusta koskeva vaatimus olisi vireillä erillisessä riita-asioiden oikeudenkäynnissä. Tällöin Oikeusrekisterikeskus ilmoittaisi loukatun Oikeusrekisterikeskukselle osoittaman kirjallisen pyynnön perusteella vireillä olevasta menettelystä asetuksen 30 artiklan 5 kohdan mukaisesti toisen jäsenvaltion täytäntöönpanoviranomaiselle. Myös tässä tilanteessa edellytetään, että loukattu esittäisi kirjallisen pyynnön Oikeusrekisterikeskukselle, jotta sillä olisi tieto vireillä olevasta menettelystä.

Lisäksi 2 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa loukatun vahingonkorvausta tai edunpalautusta koskeva vaatimus olisi vireillä erillisessä riita-asioiden oikeudenkäynnissä, ja esitetty vaatimus hyväksyttäisiin. Myös tällöin Oikeusrekisterikeskus ilmoittaisi loukatun Oikeusrekisterikeskukselle osoittaman kirjallisen pyynnön perusteella asiassa annetusta lainvoimaisesta tuomiosta toisen jäsenvaltion täytäntöönpanoviranomaiselle. Vastaavin perustein kuin 1 momentissa on esitetty, edellytyksenä olisi, että tuomio on lainvoimainen. Oikeusrekisterikeskuksen ilmoituksen edellytyksenä olisi lisäksi, että tuomittu vahingonkorvaus tai edunpalautus vastaisi tuomittua menettämisseuraamusta ja perustuisi samaan tekoon. Oikeusrekisterikeskus näin ollen tässä vaiheessa ennen lainvoimaista tuomiota koskevan ilmoituksen tekemistä tutkisi loukatun vaatimuksen perusteen. Kuten edellä 30 artiklaa koskevissa perusteluissa on todettu, edellytystä on pidetty perusteltuna juuri siitä syystä, että asiassa voisi olla kyse erillisessä riita-asioiden oikeudenkäynnissä annetusta tuomiosta. Jos Oikeusrekisterikeskus tilanteessa katsoisi, ettei loukatun vaatimus olisi perusteltu ja ettei se ilmoittaisi tuomiosta toisen jäsenvaltion täytäntöönpanoviranomaiselle, Oikeusrekisterikeskuksen tulisi antaa rikoslain 10 luvun 11 §:n 2 momentin mukainen valituskelpoinen päätös.

Kuten edellä 27 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, vaikka säännöksessä rikoslain 10 luvun 2 §:n 6 momentin terminologian mukaisesti käytetään vahingonkorvauksen ja edunpalautuksen käsitteitä, edunpalautuksen voitaisiin sinänsä katsoa käsittävän myös esineen palauttamisen, vaikka tavanomaisesti sitä ei ole tällaiseksi tulkittu.

Pykälän tarpeellisuutta on tarkemmin perusteltu asetuksen 30 artiklaa koskevissa perusteluissa.

29 §. *Rahamäärän siirtäminen loukatulle.* Pykälän mukaan asetuksen 30 artiklan 4 kohdan nojalla Suomeen toimitettu rahamäärä siirrettäisiin loukatulle noudattaen soveltuvin osin, mitä rikoslain 10 luvun 11 §:n 2 momentissa säädetään.

Kuten 30 artiklaa koskevissa perusteluissa on todettu, rikoslain 10 luvun 11 §:n 2 momentissa tarkoitetulla menettelyllä olisi merkitystä erityisesti niissä tilanteissa, joissa vahingonkorvausta tai edunpalautusta koskeva tuomio olisi annettu menettämisseuraamusta koskevan päätöksen

antamisen jälkeen erillisessä riita-asioiden oikeudenkäynnissä. Menettelyssä Oikeusrekisterikeskus tarkistaisi, että korvauksen maksaminen olisi perusteltu. Lisäksi, jos samaan rikokseen liittyisi useampia edunpalautusta tai vahingonkorvausta koskevia tuomioita, Oikeusrekisterikeskus ratkaisisi maksujen suorittamisen soveltuvin osin rikoslain 10 luvun 11 §:n 2 momentin nojalla.

Säännös tarkoittaisi, että Oikeusrekisterikeskus antaisi lopullisen rikoslain 10 luvun 11 §:n 2 momentin mukaisen päätöksen vasta siinä vaiheessa, kun täytäntöönpanovaltio on toimittanut 30 artiklan 4 kohdan mukaisen rahamäärän Suomeen. Mainitun 2 momentin mukaan hakijalla olisi oikeus ajaa kannetta valtiota vastaan Oikeusrekisterikeskuksen päätöksen perusteella.

4 luku Erinäiset säännökset

30 §. *Korvaukset.* Pykälän mukaan oikeusministeriö päättäisi asetuksen 34 artiklassa tarkoitetun korvauksen maksamisesta toiselle jäsenvaltiolle tai sen vaatimisesta toiselta jäsenvaltiolta. Artikla koskee täytäntöönpanon johdosta syntynyttä vahingonkorvausvelvollisuutta.

Säännöksen tarpeellisuutta on käsitelty asetuksen 34 artiklaa koskevissa perusteluissa.

31 §. *Voimaantulo.* Pykälän *1 momentin* mukaan tarkoituksena on, että laki tulisi voimaan 19 päivänä joulukuuta 2020, kun asetuksen soveltaminen alkaa, tai mahdollisimman pian tämän jälkeen. Asetuksen voimaantuloa ja soveltamista koskevat säännökset sisältyvät sen 41 artiklaan.

Pykälän *2 momentin* mukaan ennen 19 päivänä joulukuuta 2020 toimitettuihin jäädyttämistodistuksiin ja menetetyksi tuomitsemista koskeviin todistuksiin sovellettaisiin lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Momentti täydentää asetuksen 40 artiklan sääntelyä asiasta.

2.2 Rikoslaki

10 luku Menettämisseuraamuksista

2 §. *Hyödyn menettäminen.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi uusi *8 momentti*, joka sisältäisi viittaussäännöksen soveltamista koskevaan lakiin. Momentin mukaan asetuksen 30 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen päätösten antamisesta säädetään lisäksi soveltamista koskevassa laissa.

Säännöksen tarkoituksenmukaisuutta on käsitelty asetuksen 30 artiklaa koskevien perustelujen yhteydessä.

2.3 Laki omaisuuden tai todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa

1 §. *Soveltamisala.* Ehdotetun muutoksen perusteella laki koskisi enää yhteistyötä Irlannin tasavallan ja Tanskan kuningaskunnan kanssa. Muutosehdotusta on tarkemmin perusteltu asetuksen 39 artiklaa koskevissa perusteluissa.

2 §. *Määritelmä.* Ehdotetun muutoksen perusteella myös lain määritelmäsäännöksen *1 momentissa* otettaisiin huomioon, että laki jatkossa koskisi enää yhteistyötä Irlannin tasavallan ja Tanskan kuningaskunnan kanssa. Muutosehdotusta on tarkemmin perusteltu asetuksen 39 artiklaa koskevissa perusteluissa.

5 §. *Toimivaltainen syyttäjä.* Ehdotetun muutoksen perusteella syyttäjä olisi toimivaltainen hoitamaan jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanoon liittyviä tehtäviä. Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi rajoitus, jonka mukaan toimivaltainen syyttäjä olisi Helsingin käräjäoikeuden tuomiopiirissä toimiva syyttäjä ja erityisestä syystä myös muu syyttäjä. Kuten asetuksen 2 artiklan perusteluissa on todettu, muutosehdotus perustuu 1 päivänä lokakuuta 2019 voimaan tulleeseen syyttäjälaitoksesta annettuun lakiin, jonka 10 §:n mukaan syyttäjä on toimivaltainen syyttäjäntehtävissä koko maassa.

Kuten asetuksen 2 artiklaa koskevissa perusteluissa on todettu, syyttäjälaitos voisi sisäisesti määrätä, ketkä syyttäjät käytännössä panisivat täytäntöön jäädyttämispäätöksiä. Tällainen määräys mahdollistaisi syyttäjien erikoistumisen ja siten sen, että täytäntöönpanosta huolehtisivat riittävän kokeneet ja asiantuntevat syyttäjät.

9 §. *Jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanosta päättäminen.* Ehdotetun muutoksen perusteella pykälän *3 momentin* mukaan syyttäjän olisi tehtävä momentissa tarkoitettu ilmoitus jäädyttämispäätöksen vastaanottamisesta keskusrikospoliisin ja Tullin lisäksi myös Rajavartiolaitokselle. Ehdotuksen mukaan mainittujen viranomaisten tulisi ilmoittaa syyttäjälle lykkäämisperusteen lisäksi myös tiedossaan olevasta täytäntöönpanon kieltäytymisperusteesta.

Muutosehdotuksia on tarkemmin perusteltu asetuksen 7 artiklaa koskevissa perusteluissa.

11 §. *Ilmoittaminen täytäntöönpanon loppuunsaattamisesta.* Ehdotuksen mukaan pykälään lisättäisiin uusi *2 momentti*, jonka mukaan toimivaltaisen syyttäjän olisi ilmoitettava täytäntöönpannusta jäädyttämispäätöksestä Oikeusrekisterikeskukselle.

Muutosehdotusta on perusteltu asetuksen 7 artiklaa koskevissa perusteluissa.

2.4 Laki vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta

2 §. *Soveltamisala.* Muutoksen perusteella laki koskisi enää yhteistyötä Irlannin tasavallan ja Tanskan kuningaskunnan kanssa. Muutosehdotusta on tarkemmin perusteltu asetuksen 39 artiklaa koskevissa perusteluissa.

2.5 Pakkokeinolaki

6 luku Vakuustakavarikko

3 §. *Väliaikainen vakuustakavarikko.* Pykälän *3 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen sisältöä sovellettaisiin myös asetuksessa ja soveltamista koskevassa laissa tarkoitettuihin

jäädyttämispäätöksiin. Momentin mukaan, jos 1 momentissa tarkoitettu syyttäjän päätös eli väliaikaista takavarikkoa koskeva päätös olisi lähetetty toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon asetuksessa ja soveltamista koskevassa laissa tarkoitettuna jäädyttämispäätöksenä, toimenpide lakkaisi olemasta voimassa kuitenkin vasta, jos vaatimusta vakuustakavarikosta ei olisi tehty tuomioistuimelle viikon kuluessa siitä, kun syyttäjä on saanut tiedon väliaikaistoimenpiteen täytäntöönpanosta. Voimassaolon lakkaamisesta syyttäjän olisi välittömästi ilmoitettava sille toisen jäsenvaltion viranomaiselle, jolle väliaikaistoimi on lähetetty täytäntöönpantavaksi.

Momentin sääntelyä sovelletaan nykyään jäädyttämislain mukaisiin jäädyttämispäätöksiin ja tältä osin sääntely jäisi voimaan.

Toisen jäsenvaltion toimivaltainen täytäntöönpanoviranomainen ilmoittaisi syyttäjälle väliaikaistoimenpiteen täytäntöönpanosta asetuksen 7 artiklan 2 kohdan nojalla. Asetuksen 27 artikla sisältää säännökset jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanon lopettamisesta.

Sääntelyn tarpeellisuutta on perusteltu asetuksen 4 artiklaa koskevissa perusteluissa.

8 §. *Vakuustakavarikosta päättäminen vieraan valtion oikeusapupyynnön johdosta.* Pykälän *4 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että kun kyse on asetuksessa ja soveltamista koskevassa laissa tarkoitetun jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanosta, 1–3 momentin sijasta noudatettaisiin, mitä asetuksessa ja soveltamista koskevassa laissa säädetään. Ehdotuksen tarkoituksenmukaisuutta on perusteltu asetuksen 7 artiklaa koskevissa perusteluissa.

7 luku Takavarikoiminen ja asiakirjan jäljentäminen

21 §. *Takavarikosta päättäminen vieraan valtion oikeusapupyynnön johdosta.* Pykälän *5 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että kun kyse on asetuksessa ja soveltamista koskevassa laissa tarkoitetun jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanosta, 1–4 momentin sijasta noudatettaisiin, mitä asetuksessa ja soveltamista koskevassa laissa säädetään. Ehdotuksen tarkoituksenmukaisuutta on perusteltu asetuksen 7 artiklaa koskevissa perusteluissa.

2.6 Laki sakon täytäntöönpanosta

1 §. *Lain soveltamisala.* Pykälän *1 momentin* 9 kohtaa täydennettäisiin siten, että asetuksen ja soveltamista koskevan lain mukainen menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös lisättäisiin seuraamukseksi, joka pannaan täytäntöön laissa säädetyssä järjestyksessä. Säännöksen tarkoituksenmukaisuutta on perusteltu asetuksen 18 artiklaa koskevissa perusteluissa.

3 Asetuksen nojalla tehtävät ilmoitukset

Esityksen mukaan Suomi tulisi asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti ilmoittamaan komissiolle, että se hyväksyy käännökset jäädyttämistodistuksista suomen ja ruotsin lisäksi myös englannin kielellä. Vastaavasti Suomi tulisi asetuksen 17 artiklan 3 kohdan mukaisesti ilmoittamaan komissiolle, että se hyväksyy käännökset menetetyksi tuomitsemista koskevista todistuksista suomen ja ruotsin lisäksi myös englannin kielellä (soveltamista koskevan lain 3 §:n 2 momentti).

Esityksen mukaan Suomi tulisi asetuksen 24 artiklan 1 kohdan mukaisesti ilmoittamaan komissiolle, että 2 artiklan 8 kohdassa tarkoitettu päätöksen antava toimivaltainen viranomainen olisi jäädyttämispäätöksen osalta jäädyttämispäätöksen tehnyt syyttäjä tai tuomioistuin (soveltamista koskevan lain 5 §:n 1 momentti). Menettämisseuraamusten osalta päätöksen antava viranomainen olisi Oikeusrekisterikeskus (soveltamista koskevan lain 13 §). Lisäksi Suomi tulisi ilmoittamaan, että 2 artiklan 9 kohdassa tarkoitettu toimivaltainen täytäntöönpanoviranomainen olisi jäädyttämispäätöksen osalta syyttäjä (soveltamista koskevan lain 5 §:n 2 momentti). Menettämisseuraamusten osalta täytäntöönpanoviranomainen olisi Oikeusrekisterikeskus (soveltamista koskevan lain 13 §).

Esityksen mukaan Suomi tulisi asetuksen 24 artiklan 2 kohdan mukaisesti ilmoittamaan komissiolle, että se nimeää keskusviranomaisen, jonka tehtävänä on avustaa toimivaltaisia viranomaisia jäädyttämispäätöksen tai menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen toimittamiseen liittyvässä yhteydenpidossa (soveltamista koskevan lain 2 §).

Mainituissa ilmoituksissa olisi kyse esityksessä ehdotetun lainsäädännön mukaan määräytyvien toimivaltaisten viranomaisten nimeämisestä sekä muutoinkin ehdotetun lainsäädännön sisällön ilmoittamisesta.

Esityksen mukaan Suomi ei tulisi antamaan asetuksen 4 artiklan 2 kohdan eikä 14 artiklan 2 kohdan mukaisia ilmoituksia, joiden mukaan Suomelle lähetettävien jäädyttämistodistusten tai menetetyksi tuomitsemista koskevien todistusten mukana tulisi lähettää myös alkuperäinen päätös tai sen oikeaksi todistettu jäljennös.

4 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 19 päivänä joulukuuta 2020, kun asetuksen soveltaminen alkaa, tai mahdollisimman pian tämän jälkeen.

5 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Esityksessä ehdotetaan lainsäädäntömuutoksia, joiden tekemistä edellyttää asetus jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta Euroopan unionissa. Ehdotettu sääntely perustuu Suomea sitoviin kansainvälisiin velvoitteisiin. Tällaisen yhteyden perustuslakivaliokunta on todennut sääntelyn hyväksyttävyyttä tukevaksi seikaksi (esimerkiksi PeVL 38/2012 vp, s. 3). Toisaalta myös kansainväliset velvoitteet on toteutettava perus- ja ihmisoikeuksia kunnioittavalla tavalla.

Edellä todetun mukaisesti asetuksella korvataan voimassa olevat jäädyttämispuitepäätös ja konfiskaatiopuitepäätös niiden jäsenvaltioiden osalta, joita asetus sitoo. Asetus perustuu pitkälti voimassa olevien puitepäätösten vastaavaan sääntelyyn. Esityksessä ehdotetaan, että kansallisesti noudatettaisiin edelleen pitkälti nykytilaa vastaavia ratkaisuja, joista säädettäisiin asetusta täydentävässä lainsäädännössä. Esityksessä ei ole nähty perusteita mennä asetuksessa edellytettyä sääntelyä pidemmälle siltäkään osin kuin asetus vaikuttaisi tämän mahdollistavan. Ehdotuksessa on pyritty rajoittumaan sääntelyyn, joita asetus ja sen tehokas soveltaminen edellyttävät.

Keskeisenä erona voimassa olevaan tilanteeseen on, että yhdessä asetuksessa säännellään sekä jäädyttämis- että menettämisseuraamustilanteita kahden erillisen säädöksen sijaan. Lisäksi asetus on voimassa olevien puitepäätösten sijaan suoraan sovellettavaa oikeutta. Viimeksi mainitun seikan merkitystä kansallisesti menettämisseuraamusten osalta kuitenkin vähentää, että niitä koskevan konfiskaatiopuitepäätöksen säännökset ovat jo nykyäänkin olleet sellaisinaan lakina noudatettavia.

Asetus jossain määrin laajentaa nykyisestä jäsenvaltioiden velvoitteita panna täytäntöön toisissa jäsenvaltioissa annettuja menettämisseuraamus- ja jäädyttämispäätöksiä. Asetuksella ja siitä aiheutuvilla muutoksilla parannetaan mahdollisuuksia puuttua rikoshyötyyn rajat ylittävässä yhteistyössä ja saada rikollisella toiminnalla hankittuja varoja tuomituksi valtiolle nykyistä tehokkaammin. Lisäksi niillä parannetaan rikosten asianomistajien asemaa rajat ylittävissä menettelyissä. Vaikka ehdotetussa sääntelyssä asiallisesti annetaan julkisen vallan käyttöä sisältävä tehtävä toisen jäsenvaltion viranomaisille, ehdotus vaikuttaa kokonaisuutena tarkastellen vain vähäisessä määrin Suomen täysivaltaisuuteen. Kansainvälinen yhteistoiminta rikoksen tutkinnassa, selvittämisessä ja tuomioiden täytäntöönpanossa on omiaan myötävaikuttamaan yhteiskunnan kehittymiseen perustuslain 1 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Menettämisseuraamusta koskevien säännösten osalta olennaista perustuslain kannalta on, että menettämisseuraamusta koskevien säännösten perusteella omaisuus voidaan korvauksetta menettää valtiolle rikoksen johdosta. Ehdotuksia on siksi tarkasteltava perustuslain 15 §:n 1 momentin kannalta. Momentin mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin vakiintuneesti katsonut olevan selvää, ettei perustuslain 15 §:n 1 momentin säännös anna suojaa henkilön rikoksella hankkimalle tai hänen rikolliseen toimintaansa välittömästi liittyvälle omaisuudelle (PeVL 33/2000 vp, s. 2 ja PeVL 65/2010 vp, s. 3).

Ehdotuksilla on lisäksi merkitystä perustuslain 21 §:n kannalta, jonka mukaan jokaisella on oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Oikeus hakea muutosta on keskeinen osa perustuslain 21 §:ssä turvattua oikeusturvaa. Ehdotuksessa on tältä osin katsottu perustelluksi sisällyttää soveltamista koskevaan lakiin voimassa olevaa sääntelyä vastaavat säännökset oikeudesta muutoksenhakuun asetuksen tarkoittamissa tilanteissa. Tämän johdosta esityksen mukaan menettämisseuraamusten osalta muutosta saisi hakea valittamalla Pirkanmaan käräjäoikeuteen, vaikka Oikeusrekisterikeskus on hallintoviranomainen. Tällaista perustuslain tuomioistuinlaitoksen perusrakennetta ja tuomioistuinten tehtäviä koskevien 98 ja 99 §:n säännösten kannalta poikkeuksellista järjestelyä on pidetty perusteltuna tilanteessa, jossa muutoksenhakuasteessa arvioinnin kohteena ovat ennen kaikkea kieltäytymisperusteet, jotka ovat luonteeltaan rikosoikeudellisia (PeVL 50/2006 vp, s. 3 ja PeVL 23/2007 vp, s. 3). Vastaavasta tilanteesta olisi kyse myös esityksessä ehdotetussa sääntelyssä. Vastaavasti esityksessä on pitäydytty voimassa olevaa sääntelyä vastaavassa sääntelyssä siltä osin, että rikosoikeudellista erityisasiantuntemusta vaativia tehtäviä keskitettäisiin tiettyihin käräjäoikeuksiin. Tarkoituksena on taata paremmin asiassa vaadittavan asiantuntemuksen ja erikoistumisen syntyminen sekä yhdenmukaisen linjan kehittyminen ja parantaa näin ollen oikeusturvaa. Koska uuden syyttäjälaitoksesta annetun lain 10 §:n mukaan syytäjä on valtakunnallisesti toimivaltainen, syyttäjien osalta esityksessä ei ehdoteta alueellisia toimivallan rajoituksia. Syyttäjien erikoistuminen voitaisiin kuitenkin mahdollistaa sillä, että syyttäjälaitos voisi sisäisesti määrätä, ketkä syyttäjät käytännössä panevat täytäntöön jäädyttämispäätöksiä.

Mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

Lakiehdotukset

1.

Laki

jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroista tunnustamista Euroopan unionissa koskevan asetuksen soveltamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa annetaan jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2018/1805, jäljempänä *asetus*, täydentävät säännökset.

2 §

Keskusviranomainen

Oikeusministeriö toimii asetuksen 24 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna keskusviranomaisena. Oikeusministeriön tehtävänä on avustaa toimivaltaisia viranomaisia jäädyttämispäätöksen tai menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen toimittamiseen liittyvässä yhteydenpidossa.

3 §

Kielet ja käännökset

Asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu jäädyttämistodistus ja 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu menetetyksi tuomitsemista koskeva todistus on käännettävä jollekin täytäntöönpanovaltion viralliselle kielelle tai muulle sen hyväksymälle kielelle. Päätöksen antava viranomainen huolehtii todistuksen kääntämisestä, jollei muuta sovita.

Asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu jäädyttämistodistus ja 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu menetetyksi tuomitsemista koskeva todistus on toimitettava Suomeen joko suomen, ruotsin tai englannin kielellä taikka siihen on liitettävä käännös jollekin näistä kielistä. Toimivaltainen syyttäjä voi hyväksyä myös muulla kuin suomen, ruotsin tai englannin kielellä toimitetun jäädyttämistodistuksen, jos hyväksymiselle ei muutoin ole estettä. Oikeusrekisterikeskus voi hyväksyä myös muulla kuin suomen, ruotsin tai englannin kielellä toimitetun menetetyksi tuomitsemista koskevan todistuksen, jos hyväksymiselle ei muutoin ole estettä. Toimivaltainen viranomainen huolehtii tarvittaessa todistuksen kääntämisestä suomen tai ruotsin kielelle.

2 luku

Jäädyttämispäätöksen täytäntöönpano ja antaminen

4 §

Suomessa annettava jäädyttämispäätös

Suomen ollessa jäädyttämispäätöksen antava valtio asetuksen 2 artiklan 1 kohdassa määritellyllä jäädyttämispäätöksellä tarkoitetaan pakkokeinolain (806/2011) 6 luvussa tarkoitettua tuomioistuimen määräämää vakuustakavarikkoa, syyttäjän määräämää väliaikaista vakuustakavarikkoa tai 7 luvussa tarkoitettua tuomioistuimen tai syyttäjän määräämää takavarikkoa asetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuissa asioissa.

5 §

Toimivaltaiset viranomaiset

Asetuksen 2 artiklan 8 kohdan a alakohdassa tarkoitettu päätöksen antava viranomainen on Suomessa jäädyttämispäätöksen tehnyt syyttäjä tai tuomioistuin. Tuomioistuin tekee päätöksen jäädyttämispäätöksen lähettämisestä toiseen jäsenvaltioon sen syyttäjän pyynnöstä, joka on toimivaltainen ajamaan syytettä kysymyksessä olevassa rikosasiassa.

Asetuksen 2 artiklan 9 kohdassa tarkoitettu täytäntöönpanoviranomainen on Suomessa syyttäjä.

6 §

Jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanosta päättäminen

Toimivaltainen syyttäjä tekee asetuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti jäädyttämispäätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan päätöksen. Päätöksessä syyttäjän tulee määrätä jäädyttämispäätös pantavaksi täytäntöön vakuustakavarikosta tai takavarikosta säädetyssä järjestyksessä, jollei syyttäjä asetuksen 8 artiklan mukaisesti päätä olla tunnustamatta ja panematta täytäntöön jäädyttämispäätöstä tai 10 artiklan mukaisesti päätä lykätä sen täytäntöönpanoa. Jäädyttämispäätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva päätös voidaan tehdä myös menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon turvaamiseksi.

7 §

Jäädyttämispäätöksen täytäntöönpano ja tiedoksianto

Toimivaltaisen syyttäjän on viipymättä toimitettava 6 §:ssä tarkoitettu päätöksensä ulosottoviranomaiselle jäädyttämispäätöksen panemiseksi täytäntöön vakuustakavarikosta säädetyssä järjestyksessä noudattaen soveltuvin osin ulosottokaaren (705/2007) 8 luvun säännöksiä tai esitutkintaviranomaiselle jäädyttämispäätöksen panemiseksi täytäntöön takavarikosta säädetyssä järjestyksessä noudattaen soveltuvin osin pakkokeinolain 7 luvun säännöksiä.

Edellä 6 §:ssä tarkoitettu päätös annetaan tiedoksi asetuksen 32 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti samalla kuin suoritetaan ulosottokaaressa tai pakkokeinolaissa tarkoitettu tiedoksianto.

8 §

Vastaanotetusta jäädyttämispäätöksestä ilmoittaminen

Toimivaltaisen syyttäjän on ennen jäädyttämispäätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan päätöksen tekemistä ilmoitettava vastaanottamastaan jäädyttämispäätöksestä keskusrikospoliisille, Tullille ja Rajavartiolaitokselle, joiden on ilman aiheetonta viivytystä ilmoitettava syyttäjälle tiedossaan olevasta perusteesta täytäntöönpanosta kieltäytymiseksi tai täytäntöönpanon lykkäämiseksi. Lisäksi toimivaltaisen syyttäjän on ilmoitettava Oikeusrekisterikeskukselle täytäntöönpannusta jäädyttämispäätöksestä.

9 §

Salassapito, vaitiolovelvollisuus sekä tietojen käyttöä koskevat rajoitukset

Toisen Euroopan unionin jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen Suomeen toimittamaan jäädyttämispäätökseen ja sen täytäntöönpanoon Suomessa sovelletaan, mitä Suomessa vastaavassa asiassa säädetään salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta ja tiedonsaantioikeudesta.

Suomen toimivaltaisen viranomaisen antaman jäädyttämispäätöksen perusteella Suomeen toimitettuihin asiakirjoihin ja tietoihin Suomessa sovelletaan, mitä Suomessa vastaavassa asiassa säädetään salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta ja tiedonsaantioikeudesta.

Sen lisäksi, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, on noudatettava niitä ehtoja ja menettelyjä, jotka toisen Euroopan unionin jäsenvaltion viranomainen on asettanut salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta tai tietojen käytön rajoituksista.

10 §

Valittaminen jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanosta

Se, jota asia koskee, saa hakea muutosta toimivaltaisen syyttäjän tämän lain ja asetuksen mukaisesti tekemän toisen jäsenvaltion jäädyttämispäätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevaan päätökseen valittamalla Helsingin käräjäoikeuteen. Käräjäoikeuden on viivytyksettä otettava asia käsiteltäväksi. Asian käsittelyssä noudatetaan muuten soveltuvin osin, mitä pakkokeinolain 3 luvun 1 §:n 2 momentissa ja 7 luvun 15 §:ssä säädetään.

Kun jäädyttämispäätös pannaan täytäntöön vakuustakavarikosta säädetyssä järjestyksessä, ulosottomiehen täytäntöönpanotoimista saa valittaa Helsingin käräjäoikeuteen siinä järjestyksessä kuin ulosottokaaressa säädetään.

Käräjäoikeuden 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista päätöksistä saa valittaa hovioikeuteen noudattaen, mitä oikeudenkäymiskaaressa säädetään.

Tässä pykälässä tarkoitettu muutoksenhaku ei estä jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanoa, ellei asiaa käsittelevä tuomioistuin toisin määrää.

11 §

Aineellisten perusteiden tutkiminen

Suomessa ei voida tutkia toisen jäsenvaltion oikeusviranomaisen tekemän jäädyttämispäätöksen aineellisia perusteita.

12 §

Jäädyttämispäätöksen lähettämistä koskeva ilmoitus

Toimivaltaisen syyttäjän on ilmoitettava Oikeusrekisterikeskukselle toiseen jäsenvaltioon lähettämästään jäädyttämispäätöksestä, kun jäädyttämispäätöksen vastaanottanut toisen jäsenvaltion täytäntöönpanoviranomainen on asetuksen 7 artiklan 2 kohdan mukaisesti ilmoittanut jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanosta.

3 luku

Menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpano ja antaminen

13 §

Toimivaltainen viranomainen

Asetuksen 2 artiklan 8 kohdan b alakohdassa tarkoitettu päätöksen antava viranomainen ja artiklan 9 kohdassa tarkoitettu täytäntöönpanoviranomainen on menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen osalta Suomessa Oikeusrekisterikeskus.

14 §

Menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanosta päättäminen

Oikeusrekisterikeskus tekee asetuksen 18 artiklan 1 kohdan mukaisesti menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan päätöksen, jollei se asetuksen 19 artiklan mukaisesti päätä olla tunnustamatta ja panematta täytäntöön menetetyksi tuomitsemista koskevaa päätöstä tai 21 artiklan mukaisesti päätä lykätä sen täytäntöönpanoa.

15 §

Menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpano ja tiedoksianto

Menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös pannaan täytäntöön sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) mukaisessa järjestyksessä. Menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen sijasta ei voida määrätä asetuksen 23 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja vaihtoehtoisia toimenpiteitä.

Edellä 14 §:ssä tarkoitettu päätös annetaan tiedoksi asetuksen 32 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti samalla kuin suoritetaan tiedoksianto menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanoa koskevassa menettelyssä.

16 §

Vastaanotetusta menetetyksi tuomitsemista koskevasta päätöksestä ilmoittaminen

Oikeusrekisterikeskuksen on välittömästi ilmoitettava vastaanottamastaan menetetyksi tuomitsemista koskevasta päätöksestä 5 §:n 2 momentissa tarkoitetulle toimivaltaiselle syyttäjälle, jos Oikeusrekisterikeskukselle ei ole 8 §:n mukaisesti ilmoitettu päätöstä koskevasta täytäntöönpannusta jäädyttämispäätöksestä.

17 §

Vakuustakavarikosta päättäminen omasta aloitteesta menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon turvaamiseksi

Edellä 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu toimivaltainen syyttäjä voi omasta aloitteestaan tehdä tuomioistuimelle vaatimuksen omaisuuden panemisesta vakuustakavarikkoon menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon turvaamiseksi edellyttäen, että Oikeusrekisterikeskus voisi tehdä 14 §:n mukaisen menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan päätöksen.

Vakuustakavarikosta 1 momentissa tarkoitetussa tapauksessa päättää sen paikkakunnan käräjäoikeus, missä vastaajalla on omaisuutta, joka voidaan panna vakuustakavarikkoon, tai missä asian käsittely muuten voi tarkoituksenmukaisesti tapahtua. Kun tuomioistuin päättää panna omaisuutta vakuustakavarikkoon, sen on samalla asetettava määräaika, jonka vakuustakavarikko on voimassa. Tuomioistuin voi toimivaltaisen syyttäjän viimeistään viikkoa ennen määräajan päättymistä tekemästä pyynnöstä pidentää tätä aikaa. Tuomioistuimen on otettava määräajan pidentämistä koskeva asia käsiteltäväksi viipymättä ja ratkaistava se määräajan kuluessa.

Vakuustakavarikosta on muuten soveltuvin osin voimassa, mitä pakkokeinolaissa säädetään.

18 §

Takavarikosta päättäminen omasta aloitteesta menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon turvaamiseksi

Edellä 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu toimivaltainen syyttäjä voi omasta aloitteestaan takavarikoida esineen, omaisuuden tai asiakirjan menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon turvaamiseksi edellyttäen, että Oikeusrekisterikeskus voisi tehdä 14 §:n mukaisen menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan päätöksen.

Takavarikosta on muuten soveltuvin voimassa, mitä pakkokeinolaissa säädetään.

19 §

Valittaminen menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanosta

Se, jota asia koskee, saa hakea muutosta Oikeusrekisterikeskuksen tämän lain ja asetuksen mukaisesti tekemän toisen jäsenvaltion menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevaan päätökseen valittamalla Pirkanmaan käräjäoikeuteen.

Käräjäoikeus on päätösvaltainen, kun siinä on yksin puheenjohtaja.

20 §

Valituksen tekeminen

Valitus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa siitä, kun päätöksen kohteena oleva henkilö on hänen läsnä ollessaan toimitetussa ulosmittauksessa taikka muulla tavoin todisteellisesti saanut tiedon Oikeusrekisterikeskuksen päätöksestä. Päätöksen kohteena olevan henkilön katsotaan saaneen tiedon rahamäärään kohdistuvaa menettämisseuraamusta koskevasta päätöksestä silloin, kun seuraamuksen suorittaminen on Oikeusrekisterikeskuksen lähettämän maksukehotuksen johdosta vapaaehtoisesti aloitettu.

Valittajan on valituksessaan ilmoitettava vaatimuksensa ja niiden perusteet sekä vaatiiko valittaja asian suullista käsittelyä. Valittajan on valituksessaan ilmoitettava myös oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitetut tiedot. Valituskirjelmä toimitetaan Oikeusrekisterikeskukselle.

Oikeusrekisterikeskuksen on viipymättä toimitettava valituskirjelmä käräjäoikeuden kansliaan sekä liitettävä siihen jäljennökset kertyneestä asiakirja-aineistosta ja oma lausumansa. Asiakirjoja käräjäoikeudelle toimitettaessa on ilmoitettava, milloin valituskirjelmä on saapunut.

Valitus tulee vireille käräjäoikeudessa silloin, kun 3 momentissa tarkoitetut asiakirjat saapuvat sen kansliaan. Käräjäoikeuden on viivytyksettä annettava valittajalle ja Oikeusrekisterikeskukselle tieto mahdollisen istunnon ajasta ja paikasta sekä valittajan poissaolon seurauksista.

Jos valittaja on toimittanut valituskirjelmän määräajassa suoraan toimivaltaiseen käräjäoikeuteen, hän ei menetä puhevaltaansa.

21 §

Asian käsittely tuomioistuimessa

Asian käsittelystä on soveltuvin osin voimassa, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa säädetään.

Tuomioistuin ei valitusta käsitellessään saa tutkia, onko menettämisseuraamuksen tuomitsemiselle ollut edellytyksiä toisessa jäsenvaltiossa.

Asia on käsiteltävä istunnossa, jos käräjäoikeus asian tai sen osan selvittämiseksi pitää asian istuntokäsittelyä tarpeellisena taikka jos valittaja sitä vaatii, eikä käräjäoikeus pidä sitä ilmeisen tarpeettomana.

Käräjäoikeuden on huolehdittava siitä, että asia tulee perusteellisesti käsitellyksi.

Oikeusrekisterikeskusta edustavan virkamiehen on oltava läsnä käräjäoikeuden istunnossa valitusta käsiteltäessä. Valituksen tekijällä on oikeus olla läsnä käräjäoikeuden istunnossa. Asia voidaan tutkia ja ratkaista valituksen tekijän poissaolosta huolimatta, jollei käräjäoikeus pidä hänen henkilökohtaista kuulemistaan tarpeellisena ja jos hänet on sellaisella uhalla kutsuttu käräjäoikeuteen.

22 §

Muutoksenhaku käräjäoikeuden päätökseen

Muutosta käräjäoikeuden ratkaisuun haetaan hovioikeudelta valittamalla siten kuin oikeudenkäymiskaaressa säädetään.

Asian käsittelystä hovioikeudessa ja muutoksenhausta korkeimpaan oikeuteen on soveltuvin osin voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaren 26 ja 30 luvussa säädetään. Hovioikeuden on valitusasiaa käsiteltäessä varattava Oikeusrekisterikeskukselle tilaisuus tulla kuulluksi valituksen johdosta ja tarvittaessa esittää selvitystä.

23 §

Valituksen vaikutus täytäntöönpanoon

Valitus ei estä täytäntöönpanoa, ellei tuomioistuin toisin määrää. Omaisuutta ei kuitenkaan saa myydä eikä varoja tilittää ennen kuin toisen jäsenvaltion tuomioistuimen päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva päätös on lainvoimainen.

24 §

Ilmoitusvelvollisuus

Tuomioistuimen on ilmoitettava päätöksestään Oikeusrekisterikeskukselle.

25 §

Täytäntöönpanon kohdistamista koskeva päätös

Asetuksen 18 artiklan 3 kohdan mukaisen päätöksen täytäntöönpanon kohdistamisesta tekee ulosottoviranomainen.

26 §

Vaihtoehtoiset seuraamukset

Suomessa tuomittua menettämisseuraamusta ei saa toisessa jäsenvaltiossa muuntaa vaihtoehtoiseksi seuraamukseksi.

27 §

Päätös omaisuuden palauttamisesta loukatulle tai loukatulle suoritettavasta korvauksesta

Kun Suomessa annetaan asetuksen 30 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu päätös, sen estämättä, mitä rikoslain (39/1889) 10 luvun 2 §:n 6 momentissa säädetään, tuomioistuimen on loukatun pyynnöstä ratkaistava menettämisvaatimus. Jos menettämisseuraamus tuomitaan, tuomioistuimen on loukatun pyynnöstä ratkaistava myös vahingonkorvausta taikka edunpalautusta koskeva vaatimus.

Vaatimuksen hyväksyessään tuomioistuimen tulee samalla määrätä, että menettämisseuraamus pannaan täytäntöön siltä osin, kuin omaisuutta ei ole asetuksen 30 artiklan 2 kohdan mukaisesti tai muuten palautettu loukatulle, taikka että menettämisseuraamus raukeaa siltä osin kuin asetuksen 30 artiklan 3 tai 4 kohdan mukaisesti menettämisseuraamuksen täytäntöönpanon johdosta saatua rahaa vastaava rahamäärä on siirretty loukatulle tai siltä osin kuin vahingonkorvaus on muuten suoritettu.

28 §

Päätöksestä ilmoittaminen täytäntöönpanojäsenvaltioon

Oikeusrekisterikeskus ilmoittaa loukatun Oikeusrekisterikeskukselle osoittaman kirjallisen pyynnön perusteella 27 §:ssä tarkoitetusta vaatimuksen hyväksyvästä, vahingonkorvausta tai edunpalautusta koskevasta lainvoimaisesta tuomiosta asetuksen 30 artiklan 1 kohdan mukaisesti toisen jäsenvaltion täytäntöönpanoviranomaiselle.

Jos loukatun vahingonkorvausta tai edunpalautusta koskeva vaatimus on vireillä erillisessä riita-asioiden oikeudenkäynnissä, Oikeusrekisterikeskus ilmoittaa loukatun Oikeusrekisterikeskukselle osoittaman kirjallisen pyynnön perusteella vireillä olevasta menettelystä asetuksen 30 artiklan 5 kohdan mukaisesti toisen jäsenvaltion täytäntöönpanoviranomaiselle. Jos vaatimus hyväksytään, Oikeusrekisterikeskus ilmoittaa loukatun Oikeusrekisterikeskukselle osoittaman kirjallisen pyynnön perusteella asiassa annetusta lainvoimaisesta tuomiosta toisen jäsenvaltion täytäntöönpanoviranomaiselle edellyttäen, että tuomittu vahingonkorvaus tai edunpalautus vastaa tuomittua menettämisseuraamusta ja perustuu samaan tekoon.

29 §

Rahamäärän siirtäminen loukatulle

Asetuksen 30 artiklan 4 kohdan nojalla Suomeen toimitettu rahamäärä siirretään loukatulle noudattaen soveltuvin osin, mitä rikoslain 10 luvun 11 §:n 2 momentissa säädetään.

4 luku

Erinäiset säännökset

30 §

Korvaukset

Oikeusministeriö päättää asetuksen 34 artiklassa tarkoitetun korvauksen maksamisesta toiselle jäsenvaltiolle tai sen vaatimisesta toiselta jäsenvaltiolta.

31 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Ennen tämän lain voimaantuloa toimitettuihin jäädyttämistodistuksiin ja menetetyksi tuomitsemista koskeviin todistuksiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki

rikoslain 10 luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään rikoslain (39/1889) 10 luvun 2 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 356/2016, uusi 8 momentti seuraavasti:

10 luku

Menettämisseuraamuksista

2 §

Hyödyn menettäminen

— —

Jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1805 30 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen päätösten antamisesta säädetään lisäksi jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroista tunnustamista Euroopan unionissa koskevan asetuksen soveltamisesta annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

omaisuuden tai todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan omaisuuden tai todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa annetun lain (540/2005) 1 §, 2 §:n 1 momentti, 5 § ja 9 §:n 3 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 1 momentti ja 5 § laissa 433/2017, ja

lisätään 11 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Tämän lain mukaisesti pannaan Suomessa täytäntöön omaisuuden tai todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa annetussa neuvoston puitepäätöksessä (2003/577/YOS), jäljempänä *puitepäätös*, tarkoitettu Irlannin tasavallan ja Tanskan kuningaskunnan oikeusviranomaisen tekemä jäädyttämispäätös tai lähetetään Suomen oikeusviranomaisen tekemä jäädyttämispäätös täytäntöönpantavaksi Irlannin tasavaltaan ja Tanskan kuningaskuntaan.

2 §

Määritelmä

Jäädyttämispäätöksellä tarkoitetaan tässä laissa Irlannin tasavallan ja Tanskan kuningaskunnan toimivaltaisen oikeusviranomaisen rikosasiassa tekemää päätöstä, jolla pyritään estämään väliaikaisesti sellaisen omaisuuden tuhoaminen, muuntaminen, liikuttaminen, siirtäminen tai luovuttaminen, joka voitaisiin tuomita tai on tuomittu menetetyksi taikka jota voitaisiin käyttää todisteena.

— —

5 §

Toimivaltainen syyttäjä

Syyttäjä on toimivaltainen hoitamaan jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanoon liittyviä tehtäviä.

9 §

Jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanosta päättäminen

— —

Syyttäjän on ennen päätöksen tekemistä ilmoitettava keskusrikospoliisille, Tullille ja Rajavartiolaitokselle vastaanottamastaan jäädyttämispäätöksestä. Mainittujen viranomaisten on ilman aiheetonta viivytystä ilmoitettava syyttäjälle tiedossaan olevasta perusteesta täytäntöönpanosta kieltäytymiseksi tai täytäntöönpanon lykkäämiseksi.

11 §

Ilmoittaminen täytäntöönpanon loppuunsaattamisesta

— —

Lisäksi toimivaltaisen syyttäjän on ilmoitettava täytäntöönpannusta jäädyttämispäätöksestä Oikeusrekisterikeskukselle.

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa toimitettuihin jäädyttämistodistuksiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

———————

4.

Laki

vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetun lain (222/2008) 2 §:n 1 momentti seuraavasti:

2 §

Soveltamisala

Tämän lain ja puitepäätöksen mukaisesti:

1) pannaan Suomessa täytäntöön puitepäätöksessä tarkoitettu Irlannin tasavallan ja Tanskan kuningaskunnan tuomioistuimen tekemä ja puitepäätöksen mukaisesti lähettämä päätös; sekä

2) lähetetään Suomen tuomioistuimen päätös täytäntöönpantavaksi Irlannin tasavaltaan ja Tanskan kuningaskuntaan.

— —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa toimitettuihin menetetyksi tuomitsemista koskeviin todistuksiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

———————

5.

Laki

pakkokeinolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pakkokeinolain (806/2011) 6 luvun 3 §:n 4 momentti ja 8 §:n 4 momentti sekä 7 luvun 21 §:n 5 momentti, sellaisena kuin niistä on 7 luvun 21 §:n 5 momentti laissa 434/2017, seuraavasti:

6 luku

Vakuustakavarikko

3 §

Väliaikainen vakuustakavarikko

— —

Jos 1 momentissa tarkoitettu syyttäjän päätös on lähetetty toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon omaisuuden tai todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa annetussa laissa (540/2005) tai jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2018/1805 ja jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroista tunnustamista Euroopan unionissa koskevan asetuksen soveltamisesta annetussa laissa (/) tarkoitettuna jäädyttämispäätöksenä, toimenpide lakkaa olemasta voimassa kuitenkin vasta, jos vaatimusta vakuustakavarikosta ei ole tehty tuomioistuimelle viikon kuluessa siitä, kun syyttäjä on saanut tiedon väliaikaistoimenpiteen täytäntöönpanosta. Voimassaolon lakkaamisesta syyttäjän on välittömästi ilmoitettava sille toisen jäsenvaltion viranomaiselle, jolle väliaikaistoimi on lähetetty täytäntöönpantavaksi.

8 §

Vakuustakavarikosta päättäminen vieraan valtion oikeusapupyynnön johdosta

— —

Euroopan unionin jäsenvaltiosta saapuneen, omaisuuden tai todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa annetussa laissa tarkoitetun jäädyttämispyynnön sekä jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2018/1805 ja jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroista tunnustamista Euroopan unionissa koskevan asetuksen soveltamisesta annetussa laissa tarkoitetun jäädyttämispäätöksen osalta noudatetaan 1–3 momentin sijasta, mitä mainituissa laeissa ja asetuksessa säädetään.

7 luku

Takavarikoiminen ja asiakirjan jäljentäminen

21 §

Takavarikosta päättäminen vieraan valtion oikeusapupyynnön johdosta

— —

Euroopan unionin jäsenvaltiosta saapuneen, omaisuuden tai todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa annetussa laissa tarkoitetun jäädyttämispyynnön, rikosasioita koskevaa eurooppalaista tutkintamääräystä koskevan direktiivin täytäntöönpanosta annetussa laissa (430/2017) tarkoitetun takavarikkopäätöksen sekä jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2018/1805 ja jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroista tunnustamista Euroopan unionissa koskevan asetuksen soveltamisesta annetussa laissa tarkoitetun jäädyttämispäätöksen osalta noudatetaan 1–4 momentin sijasta, mitä mainituissa laeissa ja asetuksessa säädetään.

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———————

6.

Laki

sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 1 §:n 1 momentin 9 kohta, sellaisena kuin se on laissa 451/2016, seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetyssä järjestyksessä pannaan täytäntöön seuraavat seuraamukset:

— —

9) vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta taloudellisiin seuraamuksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetussa laissa (231/2007) tarkoitettu taloudellinen seuraamus, vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetussa laissa (222/2008) tarkoitettu menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös sekä jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2018/1805 ja jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroista tunnustamista Euroopan unionissa koskevan asetuksen soveltamisesta annetussa laissa (/) tarkoitettu menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös;

— —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 17.6.2020

Pääministeri

Sanna Marin

Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson

Liite
Rinnakkaistekstit

2.

Laki

rikoslain 10 luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään rikoslain (39/1889) 10 luvun 2 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 356/2016, uusi 8 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
10 luku	10 luku
Menettämisseuraamuksista	**Menettämisseuraamuksista**
2 §	2 §
Hyödyn menettäminen	*Hyödyn menettäminen*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
(uusi)	*Jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1805 30 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen päätösten antamisesta säädetään lisäksi jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroista tunnustamista Euroopan unionissa koskevan asetuksen soveltamisesta annetussa laissa (/).*

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

3.

Laki

omaisuuden tai todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan omaisuuden tai todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa annetun lain (540/2005) 1 §, 2 §:n 1 momentti, 5 § ja 9 §:n 3 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 1 momentti ja 5 § laissa 433/2017, ja

lisätään 11 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
1 §	1 §
Soveltamisala	*Soveltamisala*
Tämän lain mukaisesti pannaan Suomessa täytäntöön omaisuuden tai todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa annetussa neuvoston puitepäätöksessä (2003/577/YOS), jäljempänä puitepäätös, tarkoitettu toisen Euroopan unionin jäsenvaltion oikeusviranomaisen tekemä jäädyttämispäätös tai lähetetään Suomen oikeusviranomaisen tekemä jäädyttämispäätös täytäntöönpantavaksi toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon.	Tämän lain mukaisesti pannaan Suomessa täytäntöön omaisuuden tai todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa annetussa neuvoston puitepäätöksessä (2003/577/YOS), jäljempänä *puitepäätös*, tarkoitettu *Irlannin tasavallan ja Tanskan kuningaskunnan* oikeusviranomaisen tekemä jäädyttämispäätös tai lähetetään Suomen oikeusviranomaisen tekemä jäädyttämispäätös täytäntöönpantavaksi *Irlannin tasavaltaan ja Tanskan kuningaskuntaan*.
2 §	2 §
Määritelmä	*Määritelmä*
Jäädyttämispäätöksellä tarkoitetaan Euroopan unionin jäsenvaltion toimivaltaisen oikeusviranomaisen rikosasiassa tekemää päätöstä, jolla pyritään estämään väliaikaisesti sellaisen omaisuuden tuhoaminen, muuntaminen, liikuttaminen, siirtäminen tai luovuttaminen, joka voitaisiin tuomita tai on tuomittu menetetyksi. Suhteessa Irlannin tasavaltaan ja Tanskan kuningaskuntaan jäädyttämispäätöksellä tarkoitetaan lisäksi päätöstä, joka kohdistuu omaisuuteen, jota voitaisiin käyttää todisteena.	*Jäädyttämispäätöksellä* tarkoitetaan *tässä laissa Irlannin tasavallan ja Tanskan kuningaskunnan* toimivaltaisen oikeusviranomaisen rikosasiassa tekemää päätöstä, jolla pyritään estämään väliaikaisesti sellaisen omaisuuden tuhoaminen, muuntaminen, liikuttaminen, siirtäminen tai luovuttaminen, joka voitaisiin tuomita tai on tuomittu menetetyksi *taikka* jota voitaisiin käyttää todisteena.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
5 §	5 §
Toimivaltaiset syyttäjät	***Toimivaltainen syyttäjä***
Jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanoon liittyviä syyttäjäntehtäviä ovat toimivaltaisia hoitamaan Helsingin käräjäoikeuden tuomiopiirissä toimivat syyttäjät. Erityisestä syystä toimivaltainen syyttäjä voi olla myös muu syyttäjä.	*Syyttäjä on toimivaltainen hoitamaan jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanoon liittyviä tehtäviä.*
9 §	9 §
Jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanosta päättäminen	*Jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanosta päättäminen*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Syyttäjän on ennen päätöksen tekemistä ilmoitettava keskusrikospoliisille ja Tullihallitukselle vastaanottamastaan jäädyttämispäätöksestä. Mainittujen viranomaisten on ilman aiheetonta viivytystä ilmoitettava syyttäjälle tiedossaan olevasta täytäntöönpanon lykkäämisperusteesta.	Syyttäjän on ennen päätöksen tekemistä ilmoitettava keskusrikospoliisille, Tullille *ja Rajavartiolaitokselle* vastaanottamastaan jäädyttämispäätöksestä. Mainittujen viranomaisten on ilman aiheetonta viivytystä ilmoitettava syyttäjälle tiedossaan olevasta *perusteesta täytäntöönpanosta kieltäytymiseksi tai täytäntöönpanon lykkäämiseksi*.
11 §	11 §
Ilmoittaminen täytäntöönpanon loppuunsaattamisesta	*Ilmoittaminen täytäntöönpanon loppuunsaattamisesta*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
(uusi)	*Lisäksi toimivaltaisen syyttäjän on ilmoitettava täytäntöönpannusta jäädyttämispäätöksestä Oikeusrekisterikeskukselle.*
	———
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	Ennen tämän lain voimaantuloa toimitettuihin jäädyttämistodistuksiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.
	———

4.

Laki

vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetun lain (222/2008) 2 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
2 §	2 §
Soveltamisala	*Soveltamisala*
Tämän lain ja puitepäätöksen mukaisesti:	Tämän lain ja puitepäätöksen mukaisesti:
1) pannaan Suomessa täytäntöön puitepäätöksessä tarkoitettu toisen Euroopan unionin jäsenvaltion tuomioistuimen tekemä ja puitepäätöksen mukaisesti lähettämä päätös; sekä	1) pannaan Suomessa täytäntöön puitepäätöksessä tarkoitettu *Irlannin tasavallan ja Tanskan kuningaskunnan* tuomioistuimen tekemä ja puitepäätöksen mukaisesti lähettämä päätös; sekä
2) lähetetään Suomen tuomioistuimen päätös täytäntöönpantavaksi toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon.	2) lähetetään Suomen tuomioistuimen päätös täytäntöönpantavaksi *Irlannin tasavaltaan ja Tanskan kuningaskuntaan*.
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa toimitettuihin menetetyksi tuomitsemista koskeviin todistuksiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

———

5.

Laki

pakkokeinolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pakkokeinolain (806/2011) 6 luvun 3 §:n 4 momentti ja 8 §:n 4 momentti sekä 7 luvun 21 §:n 5 momentti, sellaisena kuin niistä on 7 luvun 21 §:n 5 momentti laissa 434/2017, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
6 luku	6 luku
Vakuustakavarikko	**Vakuustakavarikko**
3 §	3 §
Väliaikainen vakuustakavarikko	*Väliaikainen vakuustakavarikko*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Jos 1 momentissa tarkoitettu syyttäjän päätös on lähetetty toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon omaisuuden tai todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa annetussa laissa (540/2005) tarkoitettuna jäädyttämispäätöksenä, toimenpide lakkaa olemasta voimassa kuitenkin vasta, jos vaatimusta vakuustakavarikosta ei ole tehty tuomioistuimelle viikon kuluessa siitä, kun syyttäjä on saanut tiedon väliaikaistoimenpiteen täytäntöönpanosta. Voimassaolon lakkaamisesta syyttäjän on välittömästi ilmoitettava sille toisen jäsenvaltion viranomaiselle, jolle väliaikaistoimi on lähetetty täytäntöönpantavaksi.	Jos 1 momentissa tarkoitettu syyttäjän päätös on lähetetty toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon omaisuuden tai todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa annetussa laissa (540/2005) *tai jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2018/1805 ja jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroista tunnustamista Euroopan unionissa koskevan asetuksen soveltamisesta annetussa laissa (/)* tarkoitettuna jäädyttämispäätöksenä, toimenpide lakkaa olemasta voimassa kuitenkin vasta, jos vaatimusta vakuustakavarikosta ei ole tehty tuomioistuimelle viikon kuluessa siitä, kun syyttäjä on saanut tiedon väliaikaistoimenpiteen täytäntöönpanosta. Voimassaolon lakkaamisesta syyttäjän on välittömästi ilmoitettava sille toisen jäsenvaltion viranomaiselle, jolle väliaikaistoimi on lähetetty täytäntöönpantavaksi.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
8 §	8 §
Vakuustakavarikosta päättäminen vieraan valtion oikeusapupyynnön johdosta	*Vakuustakavarikosta päättäminen vieraan valtion oikeusapupyynnön johdosta*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Euroopan unionin jäsenvaltiosta saapuneen, omaisuuden tai todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa annetussa laissa tarkoitetun jäädyttämispyynnön osalta noudatetaan 1–3 momentin sijasta, mitä mainitussa laissa säädetään.	Euroopan unionin jäsenvaltiosta saapuneen, omaisuuden tai todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa annetussa laissa tarkoitetun jäädyttämispyynnön *sekä jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2018/1805 ja jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroista tunnustamista Euroopan unionissa koskevan asetuksen soveltamisesta annetussa laissa tarkoitetun jäädyttämispäätöksen* osalta noudatetaan 1–3 momentin sijasta, mitä *mainituissa laeissa ja asetuksessa säädetään*.
7 luku	7 luku
Takavarikoiminen ja asiakirjan jäljentäminen	**Takavarikoiminen ja asiakirjan jäljentäminen**
21 §	21 §
Takavarikosta päättäminen vieraan valtion oikeusapupyynnön johdosta	*Takavarikosta päättäminen vieraan valtion oikeusapupyynnön johdosta*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Euroopan unionin jäsenvaltiosta saapuneen, omaisuuden tai todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa annetussa laissa tarkoitetun jäädyttämispyynnön ja rikosasioita koskevaa eurooppalaista tutkintamääräystä koskevan direktiivin täytäntöönpanosta annetussa laissa (430/2017) tarkoitetun takavarikkopäätöksen osalta noudatetaan 1–4 momentin sijasta, mitä mainituissa laeissa säädetään.	Euroopan unionin jäsenvaltiosta saapuneen, omaisuuden tai todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa annetussa laissa tarkoitetun jäädyttämispyynnön, rikosasioita koskevaa eurooppalaista tutkintamääräystä koskevan direktiivin täytäntöönpanosta annetussa laissa (430/2017) tarkoitetun takavarikkopäätöksen *sekä jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2018/1805 ja jäädyttämistä ja menetetyksi*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroista tunnustamista Euroopan unionissa koskevan asetuksen soveltamisesta annetussa laissa tarkoitetun jäädyttämispäätöksen osalta noudatetaan 1–4 momentin sijasta, mitä mainituissa laeissa *ja asetuksessa* säädetään.
	———
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	———

6.

Laki

sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 1 §:n 1 momentin 9 kohta, sellaisena kuin se on laissa 451/2016, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
1 §	1 §
Lain soveltamisala	*Lain soveltamisala*
Tässä laissa säädetyssä järjestyksessä pannaan täytäntöön seuraavat seuraamukset:	Tässä laissa säädetyssä järjestyksessä pannaan täytäntöön seuraavat seuraamukset:
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
9) vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta taloudellisiin seuraamuksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetussa laissa (231/2007) tarkoitettu taloudellinen seuraamus sekä vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta	9) vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta taloudellisiin seuraamuksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetussa laissa (231/2007) tarkoitettu taloudellinen seuraamus, vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
annetussa laissa (222/2008) tarkoitettu menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös;	annetussa laissa (222/2008) tarkoitettu menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös *sekä jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2018/1805 ja jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroista tunnustamista Euroopan unionissa koskevan asetuksen soveltamisesta annetussa laissa (/) tarkoitettu menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös;*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
	————
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	————